

Več kot 30.000 avtomobilov IMV

Industrija motornih vozil Novo mesto bo izdelala letos 5.360 dostavnih vozil z Renaultovim motorjem, 20.000 katre, 5.000 R 12 in 150 R 16. Ni izključeno, da bo proizvodnja tudi večja (24.000 katre, 6.000 R 12 in 6.200 dostavnih vozil), vendar smo najprej navedli manjše številke, ker je njim prilagojen finančni načrt. Poleg tega bo IMV izdelala letos tudi 27.200 avtomobilskih prikolic, od tega 14.400 v Novem mestu, 4.800 v Brežicah in 8.000 v belgijski tovarni. Načrtujejo, da bo vrednost proizvodnje dosegla 3 milijarde 290 milijonov dinarjev. Obširnejše poročilo o letošnjih proizvodnih načrtih Industrije motornih vozil objavljamo na novomeški strani.

RAZSTAVA OLJ IN AKVARELOV

V počastitev slovenskega kulturnega praznika, Prešernovega dne, bodo v Ptkovi galeriji v Ribnici odprli v soboto, 8. februarja ob 10. uri, razstavo slik Antona Cebina. Mladi umetnik bo razstavljal olja in akvarele. Na otvoritvi razstave bodo v kulturnem programu nastopili tudi harmonikarji glasbene šole in pevski zbor osnovne šole Ribnica. Razstava bo odprta do 16. februarja.

ZA PRAZNIK FOLKLORA

Akademski folklorni skupina "France Marolt" bo v soboto, 8. februarja, ob 19.30 gostovala v Novem mestu. Na odru v Domu kulture bodo imeli obiskovalci priložnost videti skupino, ki je za odlične nastope požela številna domača in mednarodna priznanja. Poleg tega bo za Novomeščane ta nastop srečanje s folklornimi plesi, ki so le redki gost kulturnih sporedov.

MOKRONOG: JUBILEJNI KARNEVAL

V nedeljo bo ob 14. uri v Mokronogu že 10. pustni karneval. Letos naj bi se zabavali in tudi zamislili nad varstvom človeka, narave in vesolja. Za mokronoške lارفارje bo ta karneval pomemben še zato, ker bodo razvili pravi prapor. Da ne bo namenjen le za zabavne stvari, kar bi bilo soditi po lارفarškem grbu, kaže tudi priložnostni žalni trak za pogrebe.

RTV Ljubljana s pomočjo krajevne skupnosti Vas-Fara gradi 36 metrov visok pretvornik na hribu Ravan. Pretvornik bo omogočil boljše sprejemanje ljubljanskih oddaj za vso Kolpso dolino. Na slik: vaščani pri betoniranju podstavka. (Foto: Ivan Grgurič)

Pet telovadk v ČSSR

Vrsto telovadk je vodila Ruža Kovačič

Že vrsto let ima novomeški Partizan zelo dobre stike s športniki iz Slovaške. Pred leti je bilo sodelovanje sicer precej boljše kot danes. Tako so se novomeški športniki večkrat pomerili z vrstniki bratislavskoga Slovana v atletiki, šahu, rokometu, tenisu in gimnastiki. V zadnjem času pa se srečujejo le posebnih predpisov. Zaradi čem njihove ekipe težko dobijo dovoljenje za nastope v tujini. Tako so tradicionalna srečanja na žalost

zamrla. Novomeški Partizan pa je poskrbel, da se športniki kljub temu srečujejo. Med zimskimi počitnicami odide v Bratislavo nekaj telovadk na treninge. Tako je pred kratkim odpotovalo v Bratislavo na desetdnevni trening pet telovadk, in sicer Jasna Dokl, Požarjeva, Hočvarjeva, Zupančičeva in Kavškova.

Vrsto obetajočih, novomeških pionirk je tudi tokrat vodila znana telesnovzgojna delavka Ruža Kovačič. Nedvomno je, da so prav taka potovanja prispevala, da so najmlajše novomeške telovadke med boljšimi republiškimi, pa tudi državnimi telovadkami.

25 let Dolenjskega lista

Prihodnji teden bo kolektiv Dolenjskega lista slavil pomemben jubilej: pred 25 leti - 17. februarja 1950 - je izšla prva številka Dolenjskega lista.

Ob 25. obletnici izida prve številke pripravlja ČZP Dolenjski list več prireditev: v sredo, 12. februarja bo koncert, na katerem bodo peli Slovenski oktet ter prvaki ljubljanske opere Vilma Bukovčeva, Ladko Korošec in Rudolf Franci, na klavirju pa jih bo spremljal pianist Andrej Jarc. (Več na 6. strani.) Naslednji dan bo slavnostna seja izdajateljskega sveta Dolenjskega lista.

Kajpak nismo pozabili na naše bralce: prihodnji četrtek bo na 16 straneh izšla slavnostna priloga Dolenjskega lista, v kateri boste med drugim lahko prebrali: intervjuje s sekretarjem izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Francem Šetincem, predsednikom Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josipom Vidmarjem, slovenskim slikarjem Jožetom Horvatom-Jakijem, rezultate naše ankete, izide za najboljše prispevke bralcev Dolenjskega lista v natečaju „Gosje pero“ ter fotoreportažo o tem, kako nastane Dolenjski list. Prav tako bomo v slavnostni prilogi objavili zapis o zgodovini časnikarstva na Dolenjskem, nekaj besedi na temo „Kako bi pisale Dolenjske Novice danes“, zgode in nezgode, ki so se primerile enajstim novinarjem Dolenjskega lista, in še marsikaj drugega.

Senovo: nič se ne premakne

460 rudarjev še vedno v negotovosti za prihodnost - Samoupravno sporazumevanje o tovarni valovite lepenke doslej brez pravih sadov

Rudarji na Senovem na prste štejejo leta, ki so še dana premo-govniku. Vsem je jasno, da zaloge premoga usihajo in da ima rudnik le še kakih šest let življenja. Kam naj gredo potem delavci iz odročnih hribovskih vasi, za katere je bil rudnik desetletja edini vir zaslužka?

V krški občini že dolgo opozarja-jo na negotovo prihodnost rudarjev in iščejo rešitev za senovsko-bre-taniško dolino. Med tem je že več programov splavalo po vodi. Rudnik in Elektrarna se zdaj z roko v roki zavzemata za tovarno valovitega kartona, v kateri bi zaposlili delavce iz rudnika in kakih 80 sproščenih delovnih moči iz elektrarne.

Tokrat so se naslonili na domače surovinske vires in si poskušajo zagotoviti prihodnost v okviru razvojnega programa Tovarne celuloze in papirja „Djuro Salaj“ v Krškem. Investicijski program za tovarno valovite lepenke in embalaže je izdelal Industrijski biro v Ljubljani. Za to možnost so se odločili, ker je povpraševanje po embalaži iz valovitega kartona zelo veliko. V Sloveniji so ga porabili 1973. leta precej nad 50 tisoč ton, izdelali pa le 18.300 ton. Velike količine so uvozili iz sosednje Avstrije in iz drugih republik. Potrebe po valoviti lepenki pa še vedno močno naraščajo.

Bodoči porabniki tovrstne embalaže z Dolenjske, iz Posavja in s Štajerske so se združili v interesno

skupnost. Pristopne izjave so podpisala podjetja Gorenje, Marles, Lesnina, Steklarna Hrastnik, Elektrokovina Maribor in drugi.

O načrtih za tovarno valovite lepenke sta občinska skupščina Krško in Rudnik Senovo obvestila Gospodarsko zbornico v Ljubljani, poslovno združenje Papirlex, Kartonažno tovarno v Ljubljani in Valkarton v Logatcu. Upoštevala sta napotek zbornice, naj poizkušajo uskladiti razvojne programe s Kartonažno tovarno in Valkartonom. To spora-

zumevanje pa ni rodilo sadov. Na Senovem namreč ugotavljajo, da Kartonažna tovarna ni bila pripravljena za resnično sporazumevanje in da je stvari le zavlačevala. Temu želijo zdaj priti na kraj.

JOŽICA TEPPEY

VELIKA LOKA: NA ODRU „NAŠA KRI“

V nedeljo ob 15. uri se bodo v dvorani združnega doma predstavili domačemu občinstvu igralci kulturno-prosvetnega društva „Ivan Cankar“ s Finžgarjevo ljudsko igrjo „Naša kri“. Gostovanja pripravljajo tudi v drugih krajih občine.

Dolenjski oktet slavi

3. februarja je pel na celovečernem koncertu

Ob koncu 1969 osnovani Dolenjski oktet je začel praznovati 5-letnico svojega delovanja. 3. februarja se je v novomeškem Domu kulture predstavil občinstvu s celovečernim koncertom, izvedenim v treh delih. Pred zadnjim delom sta Zvonka in Jože Falkner, ki sta brala povezovalni tekst, recitala Kettejeve in Prešernove pesmi.

PRAZNIK SENOVEGA

Senovo bo v soboto, 8. februarja, slavilo krajevni praznik. V soboto bo prišlo v goste Slovensko narodno gledališče z baletno predstavo, mladinci pa pripravljajo za isti dan pohod po poteh XIV. divizije.

FRANCE POPIT PRIDE DANES V KRŠKO

Krško občino bo danes dopoldne obiskal predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije France Popit. Popoldne se bo sestal s političnim aktivom posavskih občin. K pogovoru so vabljeni vodilni delavci družbenopolitičnih organizacij, občinskih skupščin in delovnih kolektivov.

V sredini tedna se je okrepi-lo območje visokega zračnega pritiska, vreme se je ustalilo, zato se nam do konca tedna obeta suho in postopoma nekoliko toplejše vreme.

CINCAVO VREME - V nedeljo je Dolenjsko gredo sonce, v ponedeljek je bilo oblačno z dežjem, v torek je snežilo. Celo „zapriseženi“ vremenarji ne razumejo več muh, ki si jih je letos privoščila zima. Koledarske vremenske nepravilnosti pa niso zmedle Karlince, Danice, Stanke in Tončka, ki so odšli v gozd nabirat zvončke. Tudi to je zabavno, če se že sankati in smučati ne morejo. (Foto: Zdravko Kramar)

V reportaži na tretji strani Pri-loge, ki nosi naslov Z LETEČO TRDNJAVO PO SINA, govorimo danes o Robertu Romihu in njegovih spominih na drugo svetovno vojno. Romih je bil eden izmed prvih Slovencev, ki je v drugi svetovni vojni stopil v Britanske kraljeve zračne sile. Takrat se je srečal s Churchillom, kraljem Farukom, današnjim kraljem Huseinom, ki je bil takrat še princ, z generalom Alexandrom...

Kot običajno prinaša današnja Priloga nove zapise o samostnikih (Tone Svetina), o Dolenjcih izven Dolenjske (Boris Kobe), o gradovih in njihovih usodah (novomeški grad Pred malim mostkom), o vremenu, brska po Trdinovih notesih, po kulturnih novostih, objavlja Gosje pero in humoreske, na drugi strani pa zanimivost iz glasbenega sveta, domačo zanimivost (mostovi v Podbočju), nekaj mode in domač recept...

JUTRI OTVORITEV KNJIŽNICE

V Brežicah bodo jutri ob 16.30 predvajali slovenski film „Cvetje v jeseni“. Po predstavi bo razgovor z igralci Mileno Zupančičevo, Polde-tom Bibičem in Daretom Ulago. Sledila bo otvoritev pionirskega oddelka občinske matične knjižnice v zgradbi prosvetnega doma. S to prireditvijo bodo v Brežicah počastili slovenski kulturni praznik.

Praznik duha

Ceprav 8. februar na koledar-jih ni natisnjen v rdečem, ampak je pod veliko osmico le naj-pogostnejši „kranjski“ Janez, že vsak šolarček ve, da je ta dan slovenski kulturni praznik. Ustoličil ga je SNOS, torej ga praznujemo že več kot trideset let, vsako leto tudi v spomin na tisti mrzli februarjski dan 1849, ko je v Kranju za vselej zatisnil oči pesnik Zdravljice. Sonetne-ga venca, Krsta pri Savici in številnih drugih neminljivih pesmi.

Kulturi, umetnosti, Prešerno-vi ideji so bili časi različno na-klonjeni. Od NOB sem se zavze-mamo, da bi vse to ne bilo last ozkih krogov, marveč pravica in dobrina vseh delovnih ljudi. Ta duhovna pokušina, ta od Prešer-na podedovani napoj naj bi bil dandanes, oplemeniten z idejo socialističnega humanizma, do-stopen vsem: delavcu in izobra-žencu, kmetu in inženirju. Sle-hernemu, ki bi ga bil deležen, naj bi še bolj oplodil srčno omiko, še bolj obogatil duhovni svet. Skratka, v človeški zavesti, kjer je že skoraj nepopravljivo zakoreninjena potrošniška miselnost, naj bi začelo gnezditii prepričanje, da človek navse-zadnje le ne živi samo od kruha.

Nemara pa je 8. februar tudi trenutek, ko bi se morali zami-sliti, ali je med družbenimi de-javnostmi kultura že našla tisto pravo mesto, ki ji ga - vsaj na papirju - prisojamo že od sivih dob sem. Ali so razmerja med materialnimi in duhovnimi dobrinami že pravilno zakoliče-na in sploh, ali družbeni dogo-vori in samoupravni sporazumi dovolj pošteno (denarno) vred-notijo kulturno dejavnost? Posnetek najnovejšega stanja na Dolenjskem ni preveč razvese-ljiv: nikjer ne bodo mogli za kulturo zagotoviti toliko denar-ja, kot so ga načrtovali glede na programe. Zaradi višje sile, ki je menda nastopila, tu tudi dele-gatsko sestavljene skupščine ne bodo mogle bistveno pomagati.

I. ZORAN

Parkirni prostori in peroni nove avtobusne postaje v Kočevju so že skoraj dokončani. Delavci te dni zasteklujejo del strehe nad peronom in montirajo strelovod. Vprašanje pa je, kdaj bodo zgrajeni novi upravni prostori avtobusne postaje in poslovalnice SAP. (Foto: F. Brus)

Zakaj je v manjših mestih sadje dražje?

Sadjar se je začudil, ko je pred kratkim prišel v Ljubljano, zakaj so jabolka tako draga. Prodajali so jih po okoli 7 din kg. Ob obiranju so bila hudo poceni in še prodati ni bilo moč vseh. Kako bi se se začudil, če bi prišel v Novo mesto ali katero drugo manjše mesto v Sloveniji, kjer so bila še dražja?

V Novem mestu so prodajali jabolka — po poročilu Dolenjskega lista — po 8 din kg. Verjetno zato, ker so bila jabolka dražja kot v večjih slovenskih mestih, so prodajali dražje tudi pomaranče, kar po 10 din kg, in drugo sadje. V Ljubljani je bilo treba odšteti za 1 kg pomaranč okoli 3 din manj. Podobno v Mariboru in še nekaterih mestih. Agrokombinat Maribor pa je prodajal jabolka na živilskem trgu v Ljubljani po 4, 5 in 6 din kg, upoštevajoč sorto in kako-

vost. Po podobnih cenah tudi v Mariboru. Mariborska trgovina je prodajala najkakovostnejša jabolka po 6 din. Imela je tudi cenejša. Na živilskem trgu v Mariboru pa so zasebni sadjarji prodajali jabolka najpogosteje po 2 din kg.

Zakaj je v manjših mestih sadje dražje kot v večjih? Jeseni so kmetje na raznih koncih Slovenije prodali precej jabolk živilski industriji po okoli 50 par kg. Za ozimnico so jih ponujali po 1 do 2 din. Veliko se je namreč govorilo, da je jabolk preveč. Odkupna cena je bila nizka, kupcev pa malo. Zasebni sadjarji so se zbal, da jih bo pozimi še težje prodati. Kar niso mogli prodati takoj niti niso potrebovali zase, so pokrmili živini ali pustili segniti. Zdaj pa menijo, da so bili prevarani.

Tako se je zgodilo predvsem v okolici tistih mest, kjer je zdaj

Ameriški zunanji minister Henry Kissinger (desno) izmenjuje dokumente z vladnimi predstavniki, potem ko jih je prepričal, da mora ameriški kongres odobriti nadaljnjo ameriško vojaško pomoč Turčiji. Levi na sliki je Benjamin Rosenthal, v sredini pa Thomas Eagleton, oba demokrata, katerim bo obiskal tudi Turčijo.

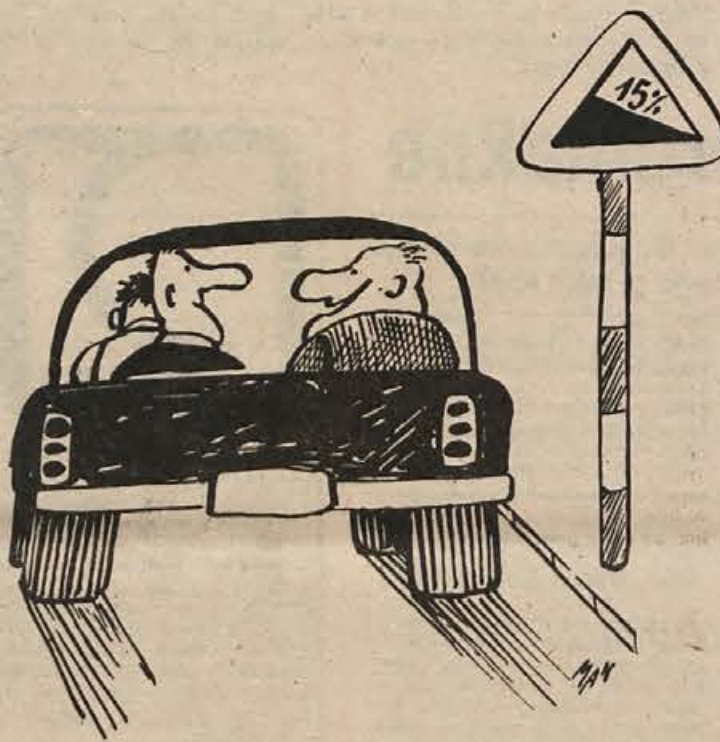
TELEGRAMI

ANKARA — V Turčiji se nadaljujejo protifašistični protesti, ki so množično izbruhnili v Istanbulu po uboju nekega študenta. Protesti so se razširili na Ankaru, Adano in druge kraje Turčije. Med protesti so se demonstranti spopadli s policijo. Pri tem je bilo 10 ljudi ranjenih.

Za spremembo začnimo enkrat prispevek s podatki o tistem, kar sicer vsi vsak dan uporabljamo, o čemer pa v tej rubriki menda še nismo pisali: o avtomobilih. Naša Crvena zastava, ki preživlja bolj slabe čase, nikakor ni edina med svetovnimi proizvajalci avtomobilov, ki se jim ne sodi najboljše. Dokaz za to so podatki, ki govorijo o poslovnih rezultatih nekaterih drugih znanih avtomobilskih tovarnih po svetu. Tako je prišla iz Združenih držav Amerike že kar senzacionalna novica, da bodo letos ameriški proizvajalci avtomobilov prvič v svoji zgodovini zabeležili izgubo. Tako bo znameniti Ford menda letos prvič zabeležil okoli 75 milijonov dolarjev izgube — še lani pa je imel več kot toliko dobička. To so seveda izredno črnooglede napovedi, ki pa imajo (če se bodo kajpak uresničile) še svoje dodatne razsežnosti. Stvar je namreč v tem, da v Združenih državah Amerike vselej merijo uspeh celotnega gospodarstva prav po rezultatih poslovanja avtomobilske industrije.

Dodajmo temu še eno slabo novico z istega področja, namreč iz gospodarstva. Medtem ko je doslej veljala v zahodnem svetu kot največja nadloga inflacija, jo je začela v zadnjem času spodrivati velika brezposelnost. Tudi tu nosijo neslaven sloves Združene države Amerike, kjer se nezaposlenost čedalje bolj krepi. Konec januarja je bilo brez dela več kot 6,5 milijona Američanov, kar predstavlja nekaj več kot 7 odstotkov vse delovne sile v Združenih državah. Podobno je tudi v nekaterih evropskih državah, med njimi še posebej v Veliki Britaniji, Italiji in Franciji — pa čeprav ima slednja še najboljši položaj med vsemi prizadetimi. Usodno pa je, da si strokovnjaki nikakor ne vedo pomagati — in tudi prizadetim vladam ne znajo prav svetovati, kdo bo pomnil rešitev? Ta čas pa v Zairu zatirajo težave čisto druge vrste. Predsednik Mobutu je namreč javno zagrozil cerkvi, da jo bo zaprl, če se bo še nadalje vtikala v politiko — natančneje rečeno, če bo kritizirala vladne ukrepe.

Iz zadnjega PAVLIHE

— Imam idejo! Podražimo naše izdelke za 15 %!

JOŽE PETEK

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Republiška skupščina je sredi prejšnjega tedna (minulo sredo so se njeni delegatski zbori zbrali prvič na zasedanjih v tem letu) obravnavala zares pomemben dokument, namenjen nadaljnji spodbudi razvoja gospodarskih tokov naše republike. Gre za resolucijo o ekonomskih stikih Slovenije z deželami v razvoju — kar je pravzaprav še poseben dokument ob že predlanskim sprejetju resolucije o ekonomskih stikih naše republike s tujino (ki pa doslej, žal, še ni tako razmahnila naših zunanjih ekonomskih tokov, kot bi bilo želeli in kot je bilo v tej resoluciji zažrtano).

Poseben poudarek, ki smo ga sedaj dali s to najnovejšo republiško resolucijo usmeritvi naših gospodarskih tokov na dežele v razvoju, je več kot upravičen — to je še posebej poudaril v svojem ekspozeju pred vsemi tremi skupščinskimi zbori podpredsednik republiškega izvršnega sveta Rudi Čačinovič, ko je utemeljeval nujnosti takšne usmeritve. Letos, je poudaril, smo si v Sloveniji za svoj gospodarski razvoj načrtali zelo zahtevne in tudi (lahko rečemo) dokaj napete naloge. Med drugim velja poudariti, da za letos planiramo kar 11 % povečanje celokupni izvoz ob sočasnem zmanjšanju dosedanjega (zares velikega) uvoza vseh vrst — slednji naj bi se letos povečal le za 4 % v primerjavi z lanskim uvozom.

V luči teh razvojnih nalog slovenskega gospodarstva je kajpak usmeritev navzven — in to še posebej na dežele v razvoju — še zlasti pomembna. Čačinovič je upravičeno poudaril, da gospodarsko povezovanje z deželami v razvoju ni nikakršna politična parola (kar mnogi še mislijo iz zirozma govorijo), logično povezava z našo siceršnjo politiko neuvrščenosti, marveč da se v tem povezovanju skriva tudi globoka gospodarska utemeljenost. Dežele v razvoju so velik trg, kjer

se odpirajo mnoge možnosti za uvrstitev naših industrijskih izdelkov, so prostor, kjer je obilo možnosti za skupna vlaganja, za proizvodne kooperacije in še in še. Po drugi strani pa so prav dežele v razvoju bogat vir najrazličnejših surovin, ki jih slovenska predelovalna industrija tako zelo potrebuje (saj jih sami nimamo dovolj — pa smo jih doslej vse prepogosto morali kupovati tudi v razvitih in celo zahodnih deželah, kar nam je seveda slabšalo že tako obremenjeno plačilno bilanco s tem delom sveta), so vir — kar dobro vemo — nafte, ki je za naše energetske potrebe tudi nujen uvozni artikel itd.

Slovenija razširja
gospodarske
tokove

Vse to še kako upravičuje naše pospešene napore, da čimbolj usmerimo gospodarske tokove naše zunanje menjave v nerazviti svet — in prav sedanja skupščinska resolucija določno opredeljuje konkretne naloge s tem v zvezi. Seveda je ob tem prvo, da se bo moralo naše gospodarstvo ustrezno organizirati za tako načrtano nalogo — nosilci posameznih nalog (izvršni svet, gospodarska zbornica in tudi posamezne OZD) pa bodo morali v svojih operativnih načrtih dati tej usmeritvi povsem določeno prednost.

Republiška skupščina je na tokratnem zasedanju z glasovanjem potrdila novo dopolnitev republiškega izvršnega sveta (ki bo

poslej organizacijsko nekoliko spremenjen), tako kot je to predlagal predsednik IS Andrej Marinc. Novi IS šteje poslej 26 članov (namesto dosedanjih 20) in ima sedaj izvoljenih 11 novih članov — to so: Roman Albreht (novi podpredsednik IS), Livijo Jakomin, Ivo Klemenčič, Štefan Korošec, Miran Mejak, Eva Naglič, Marjan Osolnik, dr. Milan Osredkar, Milica Ozbič, Andrej Ujčič in Jože Zakonjšek.

Omenimo še, da je republiška skupščina na tokratnem zasedanju sprejela dva zakona, ki slednjič rešujeta znani problem precejšnjih denarnih izgub našega železniškega gospodarstva in pa elektrogospodarstva — pri obeh teh dejavnostih gre lanskoletna izguba v stotine milijonov dinarjev. Na tem mestu kajpak ne moremo razčlenjevati vzrokov za te izgube (bralci so jih lahko sproti zasledovali v dnevnem tisku), poudarimo le umljivo ugotovitev, da gre pri obeh dejavnostih za poseben družbeni interes in da torej niti železniškega gospodarstva (gre za ZG Ljubljana) niti združenega podjetja slovenskega elektrogospodarstva ni mogoče „spraviti na boben“ ter ju prepustiti sanacijskemu postopku (kar bi bilo po zakonskih določilih sedaj nujno), marveč da je bilo treba najti skupno družbeno rešitev. Te izgube bodo sedaj pokrite s priravnanim sicer drugače namenjenim skupnim sredstvom gospodarstva iz republike — to pomeni, da ta hip takšna rešitev ne bo OZD nič dodatno obremenila. Res pa je, da bo to vprašanje treba tudi za naprej še sistemsko urediti.

Na izrednem obnem zboru slovenske zadržne zveze prejšnji teden so predlagali vrsto gospodarskih in sistemskih rešitev za vse tiste, ki proizvajajo hrano — se pravi za kmete. Sklenili so, da bodo pristojnim v republiki ponovno predlagali izenačitev pogojev gospodarjenja za celotno kmetijstvo, še zlasti pa bodo predlagali, naj se znižajo cene goriva, cestne dajatve in prometni davek na gradbeni material — povsod tam, kjer gre za porabo teh surovin za modernizacijo kmetijskih posestev. Letos bo zadržna zveza Slovenije posebej usmerila svojo dejavnost v organiziranje skupnosti za področje kmetijstva — za določene dejavnosti kmetijske proizvodnje — zavzemala pa se bo tudi za ureditev nekaterih sistemskih pomanjklivosti, kot na primer ustrežnejše kreditiranje. To naj bi spodbudilo razvoj našega kmetijstva, kar je vsesplošna družbena zahteva.

tedenski zunanjepolitični pregled

Beograd, ki je bil gost že mnogih pomembnih mednarodnih srečanj, ponuja te dni svojo gostoljubnost predstavnikom 26 evropskih parlamentov in parlamentov Združenih držav Amerike ter Kanade, ki so se zbrali, da bi vgradili dodatne opore v veliko stavbo evropske varnosti in sodelovanja. Tako se v jugoslovanski prestolnici nadaljuje pred dvema letoma v Helsinkih na Finskem začeto delo, ki naj bi ga po prevladujočih željah zaključili letos s sestankom na vrhu.

Dejstvo, da se razprave o evropski varnosti in sodelovanju vlečejo že več kot dve leti, nemara najbolj otipljivo priča, kako zamažen je posel, ki naj bi ga opravili. Beograjska konferenca parlamentarcev ne bo sprejela vse obvezujoče sklepe, kajti za kaj takega nima pooblastil, bo pa lahko, tako je splošno prepričanje, dodala svoj pomemben delež k naporom vseh, ki so zainteresirani za boljše in varnejše odnose na stari celini. V doslej izrečenih besedah je mogoče najti potrditev pripravljenosti, da bi ta cilj čimprej dosegli — toda hkrati tudi še vedno opazne razlike glede posameznih problemov in stališč. Govori delegatov na beograjski konferenci jasno pričajo, da imajo sicer vsi pred očmi enak cilj, ne pa tudi enake smerokaze do njega. Tako je bilo mogoče od minulega petka sem slišati v častitljivem poslopu jugoslovanske zvezne skupščine tudi nasprotujoča si stališča. Med njimi so tudi naslednja — ali naj pogovori o varnosti in sodelovanju zajemajo tudi Sredozemlje, probleme manjšin, razorožitev in Bliznji vzhod — ali pa naj se omejijo samo na tisto, kar je izven kroga teh občutljivih točk?

Jugoslavija sodi med tiste, ki se zavzemajo, da bi tudi te sporne točke vključili v razpravo. Zakaj po našem mnenju so to bistveni sestavni deli teme, o kateri se pogovarjajo te dni v Beogradu.

Podobno je tudi z nekaterimi vprašanji s področja ekonomskih odnosov, o katerih prav tako ni prevladujočega soglasja. To seveda ne pomeni, da so si parlamentarci nepopravljivo v lašah in da pameten kompromis ni možen, marveč samo potrjuje, kako hudo zapleten je splet problemov, ki so na dnevnem redu beograjske konference. Jugoslavija, ki izredno aktivno sodeluje v delu vseh organov, povezanih z evropsko varnostjo in sodelovanjem, je predložila beograjski konferenci več konkretnih resolucij. Tisto, kar je najpomembnejše v jugoslovanskih pobudah in stališčih,

bi bilo mogoče združiti v slednjem:

Naša država se zavzema, kar se da popolno in jasno, za izboljšanje mednarodnih odnosov z evropskimi državami, pri čemer menimo, da bi to moralo vključiti tudi širše. Prav tako menimo, da je sodelovanje možno ne le na razlike v družbeno ekonomskih ter političnih stanih. Pri tem poudarjamo, da log jugoslovanske resolucije izredno pomen razorožitev pri čemer se zavzema za

Beograjska
konferenca

ki bi zaščitila vse dežele Evrope od vojaške dejavnosti in od oboroževanja. Ekonomski drege in probleme, je zapisano v jugoslovanskih stališčih, je treba reševati enakopravno skupaj; se pravi, da surovinska prehrana, inflacija, mednarodni denarni odnosi in druge ekonomike ne smejo ustvariti ozkem krogu interesov, ki bi jih morali reševati vsi dežele. Še manj morajo pri reševanju usodnih nalog imeti področja enakopravno zastopani. Sodelovanje v vsej membrni so tudi tista jugoslovanska stališča, ki govorijo o manjšinah, za katere je v slovenskem predlogu resolucije rečeno, da morajo predstaviti most med različnimi državami ne pa oviro na poti k njihovi sodelovanju. Konferenca predvidoma končala svoje delo v četrtek zvečer.

TELEGRAMI

LIZBONA — Portugalske vojske so pozvale vse demobilizirane vojakke, ki so se vrnili iz kolonialnih vojn, naj izročijo orožje na portugalskih policijskih postajah. V splošno zunanjskega ministrstva je rečeno, da so mnogi vojakki obdržali orožje in razstrelivo za spornost.

DAKAR — V glavnem mestu Senegala se je začela velika razgledna neuvrščenih in drugih razvoju o surovinah. Jugoslovanska delegacija bo na konferenci trajala do sobote, vodil član Janko Smole.

ADIS ABEBA — Vojske Etiopije je razglasil nacionalno živilske, tekstilne, usnjarske in druge industrije in industrije alkoholnih pijač. Sklep o nacionalizaciji sprejeli dober mesec po tistih, ko vojaške oblasti prevzele nad vsemi bankami, zastavljajo in zavarovalnimi družbami.

Lidja Šentjura, članica sveta federacije in CK ZKS, je pred kratkim predavala na tečaju za politične delavce na Jasnici pri Kočevju. Tečajnikom tretje skupine je govorila predvsem o začetkih delavskega gibanja v Sloveniji in njegovem razvoju. (Foto: F. Brus)

Minuli teden so iz sevniske Tovarne konstrukcij odposlali drugi del peči za kikirindsko lvarno. 100-tonsko naročilo je zaradi širine (4,70 metra) povzročalo preglavice prevoznikom, ki so morali čakati na dovoljenje kar tri dni. Tovor so peljali že čez novi sevniski most. (Foto: Železnik)

Savinski spomenik pri Kvasici le ni imel zaman vso zimo kape na glavi. Vsako leto ga tako zaščitijo in letos je že kazalo, da kapa snega niti videla ne bo. Končno se je 4. februarja zjutraj le pokazal sneg, ki pa se verjetno ne bo obdržal. (Foto: R. Bačer)

Delavce gradbenega podjetja Pionir srečujemo na vseh gradbiščih v krški občini. Največje delo so zastavili nad železniško progo, kjer gradijo nadvoz. Na sliki: takole rastejo iz zemlje temelji za dom upokojencev na levem bregu Save v Krškem. (Foto: Jožica Teppey)

NEKATERI ZAMUJAJO

Da bi predvideni samoupravni sporazum o financiranju krajevnih skupnosti v sevniski občini veljal, ga mora podpisati tri četrtine vseh zaposlenih. Do minulega četrtka je pristopne izjave podpisalo le 21 kolektivov, v katerih je 1.777 delavcev, to pa je šele 42,8 odst. Nekaterim zamujanja ne gre štet v zlo, saj so sporazume obravnavali še na nedavnih sindikalnih občnih zborih. Občinski izvršni svet bo vse zamudnike še opozoril, saj resno računajo na uspešno izvedbo novega načina financiranja krajevnih skupnosti.

Sejmišča

BREŽICE – Na tedenski sejem praiščev so v soboto pripeljali 549 praiščev do treh mesecev starosti in samo 31 živali, starih več kot tri mesece. Prodali so 412 pujskov, za kilogram žive teže so iztržili od 23 do 24 din. Starejše živali so prodali po 15 do 17 din kilogram žive teže; lastnika je zamenjalo 19 pujskov.

NOVO MESTO – Zaradi slabega vremena ponedeljkov sejem ni bil preveč živ. Praiščereji so pripeljali 323 mlajših in 33 starejših živali. Za prve so rejci zahtevali od 420 do 530, za starejše pa od 540 do 720 dinarjev. Prodali so 287 pujskov.

Dolenjske Toplice: nad 70-odstotno izkoriščena ležišča

Dejstvo je, da je zdraviliški turizem precej nazadov, čeprav predstavlja eno najstabilnejših oblik turizma. Vse premalo so investirali vanj, zdravilišča so delovala sama zase, zato je tokrat nujno storiti kar največ prav pri povezovanju in usklajevanju enovitega razvoja zdravilišč. Ena od možnih poti v tej smeri bi bilo poslovno združenje, po-

slovna interesna skupnost ali sestavljena organizacija združenega dela v okviru naravnih zdravilišč. Po zadnjih podatkih se zdravilišča že združujejo na taki osnovi, delajo srednjeročne razvojne programe in se zavzemajo za sodelovanje in povezovalne z zasebnim sektorjem turizma.

V okvir hitrejšega razvoja se vključujejo tudi Dolenjske in Šmarješke Toplice, ki delujejo kot temeljna organizacija združenega dela pri „Krki“ in se povezujejo s turizmom in gostinstvom v novomeški občini. Uspešnost delovanja omenjenih Toplic je vse večja; lani so imeli v Dolenjskih Toplicah nad 70-odstotno izkoriščeno ležišče (v Šmarjeških 65 odstotkov). V prihodnjih petih letih naj bi se zmogljivost Dolenjskih Toplic povečala za 380 novih ležišč (v Šmarjeških za 300 novih ležišč). Razvoj obeh zdravilišč bo odvisen od ekonomsko-tržnih dejavnikov, svoj odnos do zdravilišč pa bodo morale spremeniti tudi banke.

D. RUSTJA

S pogovora, kmetje – zadruga – Kolinska na Mirni

Sadovi prihajajo

Razveseljivi so uspehi kmetijstva v trebanjski občini: lani npr. so imeli s kmeti pogodbe za 7 milijonov kilogramov krompirja, letos za 3 milijone več – vse na istih površinah. Čez dve leti pričakujejo že 14 milijonov kilogramov.

Vsekakor uspehi ne bi bili taki, če pri kmetijski zadrugi ne bi posvečali take skrbi kadrom in tudi izobraževanju kmetov. Pri kraju so letošnji seminarji za gospodarje in kmečke gospodinjice. V začetku leta so pri pospeševalni službi zaposlili agronomko, prvo v pokrajini, ki naj bi sodelovala izključno s kmečkimi ženami. Takšna svetovalna služba se-

veda ni poceni, tudi uspehi niso vidni čez noč.

Napredek vasi pa ni le skrb kmetijcev, zato pripravljajo v trebanjski občini te dni poseben družbeni dogovor o financiranju kmetijske pospeševalne službe. Službo naj bi sofinancirali vsi večji kupci kmetijskih pridelkov (Kolinska, Dana, mesna industrija, gozdna gospodarstva), občinska skupščina kot ena od nosilk, samoupravne interesne skupnosti, zadruga in sklad za pospeševanje kmetijstva v občini. Sklad naj bi po tem dogovoru imel pomembno vlogo, saj bi združeval denar, ki naj bi ga prispevali vsi.

V trebanjske občine to niti ni posebna novost. Tako so namreč delali že doslej, le da vse skupaj ni bilo napisano. Tudi veljalo naj bi za daljše obdobje; zdaj predlagajo pet let. S takim načinom in sodelovanjem družbe bodo nedvomno tudi vnaprej uspešno povečevali kmetijsko proizvodnjo, kar je ob pomanjkanju prehrane v svetu pomemben cilj.

A. Z.

Zakaj ni kmetov?

Na ustanovni skupščini dolenjske regionalne zdravstvene skupnosti je sedel en sam kmet – Slavko Jarc iz Ivanje vasi pri Mirni peči. Na to ni bil nihče pozoren vse dotle, dokler tega, edinega kmeta niso izvolili v izvršni odbor, kar pa se je zgodilo že čisto na koncu triurne seje.

Glas neposrednega proizvajalca (karikatura Pavlihe)

Na tako šibko zastopstvo kmečkih zavarovancev v najvišjem samoupravnem telesu regije je pravzaprav opozoril sam Jarc, ki mu je bilo kot edinemu predstavniku kmečkega stanu v tej družbi zdravnikov, predstojnikov, sekretarjev in drugih, zaposlenih v delovnih organizacijah, sicer enakopravnih delegatov, gotovo tesno pri srcu. Kajpak je imel razlog biti tudi neskončno ponosen,

da lahko posebej nad 25.000 kmečkih zavarovancev v regiji, vendar tega ni kazal.

En sam kmet v regionalni skupščini tudi še ne da povoda, da bi začeli govoriti o razmerju med kmečkimi in nekmečkimi delegati. Tudi če bi bila dva ali trije, to najbrž še ne bi bilo možno, čeprav bi se kmečko zastopstvo v strukturi povečalo za kakšen odstotek. Je pa bil taisti samcati kmet na skupščini razlog, da je sledilo priporočilo skupščine občinskih zdravstvenih skupnosti, naj v prihodnje izvolijo v delegacije za regijo več kmečkih delegatov. V občinah pa naj bi priporočali delegacijam krajevnih skupnosti, naj prihodnjic „vzamejo s seboj“ na seje tudi nekaj več kmetov.

I. Z.

Letos prav nič dražje?

Nič dražja nafta

Nafta igra v svetovni politiki izredno pomembno vlogo. Okoli nje in za njo se pletejo dogodki, ki zadevajo ves svet. Po eni strani je nafta prepotrebna surovina za razviti svet, po drugi pa močno orožje v rokah držav v razvoju, ki hočejo z njo doseči pravičnejšo razdelitev materialnih dobrin. Temu je bil vzrok tudi dvig cene. Znano je, da so ZDA v imenu razvitega sveta zagrozele celo z agresijo deželam, proizvajalkam nafte, ako bi te še naprej zviševale cene. Poleg tega pa „naftno“ vprašanje zanima tudi navadnega občana, uporabnika številnih proizvodov, katerih osnovna surovina je nafta.

Kot v zadnji številki poročila tržaški list „Gospodarstvo“, so ministri 13 držav, proizvajalk nafte, združenih v organizaciji OPEC, pred kratkim na sestanku na Dunaju sklenili, da se cena nafte v letošnjem letu ne bo dvignila. Postopno povečanje cen v prihodnjih letih bo po sklepu ministrov usklajeno s položajem, ki ga v svetu ustvarja inflacija. Cene naj bi se v letih 1976 in 1977 oblikovale po ključu, po katerem bo porast cen odvisen od stopnje inflacije v državah uvoznicah.

Kako torej kaže za naše razmere? Če ne bomo deležni kakšnih posebnih ugodnosti kot država v razvoju in kot neuvrščeni, toliko bolj zainteresirani bomo, da z zbijanjem inflacije zbijamo tudi velik primanjkljaj v zunanjetrgovinski bilanci, ki jo je lani najbolj obremenilo prav povečanje cen nafte.

DELAVSKIM KONTROLAM NA POT

Brežiška delavska univerza je priredila seminar za člane delavske kontrole iz vrst pedagoških delavcev. Predavatelji so udeležencem posredovali več zanimivih tem s tega področja in jim spregovorili tudi o organizaciji samoupravljanja.

redno je zapisati...

Pomlad prihaja, gnojil pa ni. Tako smo zapisali pred letom dni, ko so nekatere tovarne zaradi pomanjkanja in podražitve surovin, zadržanih prodajnih cen in težav v oskrbi s plinom in električno ustavile proizvodnjo. Letos so razmere postavljene na glavo: gnojil je dovolj, tovarniška skladišča so polna, izvoz velik, velika pa je tudi bojazen, da bodo naša polja slabše pognojena kot prejšnja leta in bodo zato slabše rodila.

»Preveč« gnojil

Zaradi velikih podražitev umetna gnojila zastajajo v tovarniških skladiščih. Po ocenah Zadrugne zveze Slovenije – izrekel jo je njen predsednik Andrej Petelin prejšnjo sredo na izrednem občnem zboru – se je letošnja zimo nakup gnojil zmanjšal za 30 do 50 odstotkov. Če se bo tudi nadaljevalo tako, bo poraba umetnega gnojila, ki je že tako dokaj skromna (Slovenija porabi 119, Jugoslavija 120, ZR Nemčija pa kar 827 kg na hektar kmetijske zemlje!) občutno nazadovala, kar spravlja v negotovost vse načrte o povečani kmetijski proizvodnji.

Pa ne le to, v negotovosti bo tudi gospodarska uspešnost kmetovanja. Varčevati pri gnojilih pomeni varčevati na nepravem mestu, to opozarjajo kmetijski strokovnjaki že vseskozi, pa kot da njihove besede ne padajo na plodna tla. Nakup se je občutno zmanjšal, ob majhnih hektarskih donosih pa bodo tudi vse druge kmetijske naložbe postale dražje in manj donosne.

Izredni občni zbor zadrugnikov se je zavzel – in zadruga ter obrati za kooperacijo mu morajo priskočiti – da je treba v večji meri kmetom kreditirati mineralna gnojila. Pozval je tudi poslovne banke, naj ne pustijo na cedilu teh prizadevanj in zagotovijo posojila. Zdej se še čas, še je mogoče pravočasno ukrepati in pomagati kmetu, zadrugniku, kooperantu, da ne bo varčeval tam, kjer bi škodovalo njemu in vseh družbi.

M. LEGAN

Kmetijski kotichek

Po rezi spoznaš sadjarja

Nič posebnega se ni slišala beseda sadjarja, ki se je sredi letošnjega izjemno toplega januarja pohvalil, da je že obrezal svoje sadno drevje. Vsak umen sadjar izrablja čas in se v miru posveti temu najtežjemu in najbolj odgovornemu delu v sadovnjaku, ki ga je mogoče opraviti, če vreme dopušča, od časa, ko se listje osuše, do takrat, ko drevo znova ozeleni. Za naše kraje je v običajni zimi priporočljiva rez v času od druge polovice februarja dalje.

Le z obrezovanjem je mogoče uravnati razmerje med rastjo in rodnostjo – seveda ob drugih agrotehničnih ukrepih, predvsem gnojenju in škropljenju zoper bolezn in škodljivce. Če drevesa ne bi redno obrezovali – to se čisto dogaja v kmečkih sadovnjakih – bi oblikovalo visoko, gosto, metlasto krošnjo. Drevo bi se sčasoma izrodilo, zlasti v notranjosti krošnje ne bi nosilo plodov ali pa bi bili drobn in krčljavi. Sadno drevje bi rodilo izmenično, le vsako obdobje.

Drevesna krona mora biti – poudarja v svoji knjigi „Obnova naših sadovnjakov“ prof. dr. France Adamič – redka, odprta, zračna, okrogla in nizka. Vsaka veja mora imeti v krošnji svoj določeni prostor, kjer jo v njenem razvoju nič ne ovira.

Rez ima več nalog. Z njo oblikujemo drevesa, zato je treba pravilno obrezovati že v drevesnici. Z rezjo uravnavamo tudi začetek rodnosti. Pri starejših drevesih z redčenjem vej in prikrajševanjem mladice zagotovimo možnost za kakovosten pridelek. To je učinkovito le, če poskrbimo tudi za druge ukrepe.

Po obrezovanju je mogoče spoznati sadjarja, njegovo znanje, vestnost in čut za naravo. Tehnika je pravzaprav preprosta: potrebujemo dva načina rezi: prikrajševanje mladice oziroma vej in k rezi v rodnostni spodnji brsti, ki bi sicer ostali nerazviti in bi rasti ogolela, z redčenjem pa naredimo krošnjo odprto in zračno. Seveda obstaja cela vrsta različnih vzgoj sadnega drevja in različnih rezi, njihovo opisovanje pa daleč presega ta okvir.

Inž. M. L.

– Pralni prašek za današnje rabo

(Karikatura: Marjan Bregar)

Šentrupert: napredovati hočejo

Javne tribune o tem, kar teži KS, se je udeležilo 300 občanov

Na zadnji seji trebanjske občinske skupščine v minulem letu je šentruperska delegacija napovedala javno tribuno občanov. Na nedeljskem shodu pa se je zbralo kar 300 ljudi, ki so načeli celo vrsto vprašanj.

Ceprav so želeli vrsto odgovorov predvsem od občinskih predstavnikov, občanom ne gre očitati nepripravljenosti za reševanje svojih težav. Kot je ugotovil v poročilu o minulem štiriletnem delu krajevnih skupnosti njen predsednik Peter Zgonec, znaša vrednost v tem času opravljenih del 2,46 milijona dinarjev. V gradnji je velik vodovod za Šentrupert in še sedem krajev, v

vrednosti 1,05 milijona dinarjev. Občani so izražali nejevoljo nad tem, da se že drugo leto po sprejetju tretjega samoprispevka ne gradijo nove šole; sami so prikrajšani predvsem za telovadnico.

Poudarjali so celo, da bi ob pomoči 1,50 milijona dinarjev tako telovadnico dokončali s prostovoljnimi delom, medtem ko ta denar sedaj samo zgublja vrednost.

Na zboru so odločno podprli učitelje, ki bi slednjič že morali priti do družbenih stanovanj. „Nočemo biti krajevna skupnost vozačev,“ so opozarjali ob dejstvu, da se večina delavcev vozi na delo drugam. Zaradi tega iščejo tudi vnaprejšnjo podporo, da bi v krajevni skupnosti prišli do potrebne industrijskega obrata.

Ceprav sta na voljo še dve stavbišči za zasebno gradnjo, predlagajo, ker imajo izkušnje, kako počasi se rešuje to vprašanje, pripravo novih zemljišč, predvsem takih, zanimivih za obrt. Ravno tako so izražali zaskrbljenost zaradi hudournih voda Bistrice. Ob pripombah glede pomanjkljive zasedbe svojih delegatov v raznih izvršilnih organih so omenili zlasti izvršni odbor izobraževalne skupnosti, kjer so že drugič brez predstavnikov. A. ZELEDNIK

FRANC SETINC NA DVORU

Sekretar IK predsedstva CK ZKS Franc Setinc je minuli četrtek obiskal Dvor. Najprej si je ogledal stavbo nekdanje žage na Jami in v njej že urejeno mladinsko knjižnico, televizijski klub in prostor za sešanje. Zanimal se je za možnosti ureditve tega poslopja in okolja za širši rekreacijski mladinski center. Zatem se je tovariš Setinc pogovarjal s predstavniki krajevnih skupnosti, osnovne organizacije ZKS Dvor in mentorjem dvorske mladine o delu družbenopolitičnih organizacij Dvora, o splošnem razvojnem konceptu Dvora in okolice ter krajevnih skupnosti Žužemberk.

M. S.

SODELOVANJE TUDI Z MURO

Minuli teden so se predstavniki Lisce in Jutranjke v Murski Soboti sestali s predstavniki Mure. Gre za zanimive možnosti povezovanja industrije, proizvodnje reprodukcij skega materiala in trgovine. Večmesečni razgovori so pripeljali do predloga organom upravljanja za izdelavo ekonomske analize, ki naj bi služila za osnovo o odločitvah za dejansko povezovanje. Če bo na kraju prišlo tudi do odločitve o povezavi teh podjetij, bodo povezali proizvodno območje od dojenčka do starca.

NA RADOVICI IN SUHORJU PREDAVANJE O NEGI BOLNIKA NA DOMU

Razen zdravstvenih predavanj je občinski odbor RK Metlika pripravil tudi dva tečaja, s katerima se bodo občani seznanili z osnovami nege bolnika na domu. Vodila jih bosta medicinski sestra Maja Vlahič in Anica Vuletič. Prvi osemnajtinski tečaj se je pričel na Radovici v ponedeljek, 3. februarja, končal pa se bo 10. februarja. Drugi tečaj bo na Suhorju. Začel se bo 10. februarja, končal pa v nedeljo, 16. februarja. Kot kaže, je tudi letos občinski odbor RK Metlika pripravil zelo zanimiva predavanja in tečaje, saj jih je poslušalo več občanov kot lani. Prav bi bilo, ko bi občinski odbor v prihodnje pripravil še več podobnih predavanj in tečajev.

dr. Marijan Brecelj:

Delegatu nadomestilo za delo

Lahko zelo veliko govorimo o izvajanju delegatskega sistema, če ne bomo temu delegatu zagotovili, da bo lahko opravljal to funkcijo. To se pravi, ne tako kot sedaj, da ta njegova dolžnost ne bo neka postranska, da bi za to svojo odgovornost naredil lahko toliko, kolikor mu sicer dopušča čas, kot mu dovoljuje osnovno delo, ki ga opravlja. To moramo postaviti drugače. Ne glede na zadolžitve in zaposlitev, ki jo ima posamezen delegat, mu je treba zagotoviti, da bo to svojo nalogo opravljal brez vsake škode za svoj materialni položaj, brez škode za delovni odnos, ki ga ima v svoji delovni organizaciji, še več, s pravico, da dobi nadomestilo, povračilo za vse stroške, za vse delo. Tega pa ne moremo več prepustiti temu, da je neko podjetje imelo razumevanje, drugo ne, v eni občini so urejali tako, v drugi spet drugače. Regulirati je treba zakoniti položaj, ki ga družba daje delegatu in delegacijam v tem sistemu. Sli bomo tudi na to, da bi čim manj obremenjevali delegata, nemogoče pa je, da bi ga malo obremenjevali. Delegat mora biti vsaj informiran o osnovnih stvareh, ki se dogajajo, o katerih se bo odločalo ne samo v občinski skupščini, ampak tudi v republiški in zvezni.

(Predsednik republiške skupščine v pogovoru s predstavnikom zasavskih revirjev)

prof. Aleksander Bajt:

»To je resničen problem...«

Družbenoekonomski, socialni in politični so po mojem mnenju problemi, ki so nastali zaradi specifične razvojne strategije našega gospodarstva vse od leta 1947 naprej, vse od prvega petletnega plana. Ta specifičnost je v tem, da smo ves čas forsirali kapitalno intenzivni razvoj, ne glede na to, ali gre za razvito ali nerazvito področje. Kapitalno intenzivni razvoj forsirajo vsi naši razvojni plani, sistematično ga forsira naš ekonomski sistem, predvsem z načinom vrednotenja produktivnosti faktorjev. Rezultat take usmeritve je dejstvo, da se je po dvajsetih letih gospodarskega razvoja milijon naših delavcev znašlo v tujini in da je število nezaposlenih doseglo 450.000. To je resnični strukturni problem. Lahko bi se postavili na stališče, da je enak položaj v Španiji, Turčiji, južni Italiji. V tako stališče pa ne morem privoliti, če sprejemam kvalitativne cilje razvoja, kakor so opredeljeni v gradivu. V socialistično družbo spadajo vsi, ne samo zaposleni. Ne bi poudaril zunanjih nevarnosti dejstva, da v Evropi lahko pride do recesije. Ta problem namreč obstaja, če do recesije pride ali ne. Naše gospodarstvo je dolžno, če je socialistično, zaposliti tudi vseh teh 1,5 milijona delavcev. To ni le ekonomsko vprašanje. Družbeno-socialna tragedija je, če mora milijon delavcev delati v tujini, v nemočnem družbenem položaju. Tu sodim, je glavna pomanjkljivost gradiva, ki je pred nami.

(Profesor pravne fakultete v Ljubljani v razgovoru za okroglo mizo „Teorije in prakse“, v kateri so govorili o skupni politiki dolgoročnega razvoja Jugoslavije)

Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST

OBJAVLJA
prosto delovno mesto

STROJEPISCA ali STROJEPISKE
na vhodni enoti IBM

POGOJ: dokončana dveletna administrativna šola ali osnovna šola in tečaj desetprstnega sistema „slepega“ tipkanja. Trimesečno poskusno delo. Nagrajevanje po učinku dela. — Izmenko delo.

Prošnjo za sprejem pošljite na naslov: ČZP DOLENJSKI LIST (odboru za medsebojna razmerja), Novo mesto, p. p. 33. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

STARŠI UČENCEV OSEMLETK:

POMOČ PRIHAJA!

Kdo od staršev učencev osemletk se ne trudi pomagati sinu ali hčerki pri reševanju domačih nalog in učenju šolskega gradiva? In kdo od staršev ni pogosto v zadregi, ko je treba reševati naloge iz nove matematike, razlagati sinu ali hčerki marksistično vzgojo, etično moralno vzgojo, pedagogiko prostega časa in podobno?

Od srede, 5. februarja, dalje pa vam bo, dragi starši, priskočil na pomoč najmlajši slovenski tednik 7 D, ki bo objavljati posebno ŠOLSKO PRILOGO. Priloga, v kateri bomo posebno pozornost posvetili predmetom, za katere ni učbenikov, ter novi matematiki, marksistični vzgoji, etično moralni vzgoji, poklicnemu usmerjanju, pedagogiki prostega časa in drugemu, je v prvi vrsti namenjena staršem, seveda pa tudi vsem učencem osemletk.

Posebej nas veseli, da smo lahko k sodelovanju pritegnili strokovnjake pedagoške akademije iz Maribora, ki si je na področju obravnavanja učno vzgojnih vprašanj v osnovnih šolah celo v jugoslovanskem merilu pridobila velik ugled. Sodelovanje PA je še toliko bolj dragoceno, ker bodo njeni strokovnjaki poročali o izkušnjah in pisali o novih metodah, ki se uveljavljajo v vzorni osnovni šoli Podčetrtek, pa napotkih s področja dela posebnega centra za pedagogiko prostega časa, katerega jugoslovanski sedež bo predvidoma v Mariboru, saj je PA Maribor na tem področju prišla najdlje v državi.

STARŠI IN UČENCI — NE POZABITE: VSAKO SREDO V NAJMLAJŠEM SLOVENSKEM TEDNIKU POLEG OBILICE DRUGEGA ZANIMIVEGA GRADIVA TUDI ŠOLSKA PRILOGA! ZANESLJIVO VAM BO V VELIKO POMOČ!

ZAHVALA

Mnogo prerano nas je zapustil naš dragi sin, brat, oče in mož

JOŽE MIKULAN

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje.

Žalujemo: oče z družino, žena Fani, sinova Branko in Bojan, brat Ivan, sestre Marica, Ani, Štefka in Martina z družinami ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta in starega očeta

ANTONA RIFLJA

z Lešnice 10

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za vso pomoč, podarjene vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo „Krki“, tov. firm. in kem. izdelkov, vsem sodelavcem iz avtoparka, Sekciji za vleko, dr. Vodniku in župniku za opravljeni obred. Še enkrat se zahvaljujemo vsem, ki so nam ustno ali pismeno izrekli sožalje.

Žalujemo: sinova Rudi, Marjan z družinama, Tone in Francka

naučite se
leteti

V šolo jadralnega letenja se lahko prijavite vsak dan (tudi po telefonu 21-107) od 12. do 15. ure na letališču v Prečni.

Novoteks

tekstilna tovarna
NOVO MESTO, n. sol. o.

s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. DIREKTOR SPLOŠNEGA SEKTORJA
2. DIREKTOR FINANČNEGA SEKTORJA
3. DIREKTOR INVESTICIJSKO VZDRŽEVALNEGA SEKTORJA
4. VODJA SLUŽBE NAČRTOVANJA IN ANALIZ
5. DIREKTOR PREDILNICE METLIKA, N. SUB. O.
6. DIREKTOR TKANINE, IZDELOVANJE TKANIN, NOVO MESTO, N. SUB. O.
7. DIREKTOR KONFEKCIJE, IZDELOVANJE KONFEKCIJE, NOVO MESTO, N. SUB. O.
8. DIREKTOR STREŠNIKA, IZDELOVANJE STREŠNIKOV, DOBRUŠKA VAS, N. SUB. O.
9. DIREKTOR TRGOVINE, PRODAJA TEKSTILA, NOVO MESTO, N. SUB. O.

POGOJI:

Pod 1. visoka strokovna izobrazba in 8 let prakse na ustreznem delovnem mestu.

2. visoka ali srednja šolska izobrazba in 8 oziroma 15 let delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu.

3. visoka strokovna izobrazba in 5 let prakse na ustreznem delovnem mestu.

4. visoka ali višja izobrazba in 5 oziroma 10 let delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu.

5. visoka, višja ali srednja strokovna izobrazba in 3, 5 oziroma 10 let prakse, od tega vsaj polovico na vodilnem ali vodstvenem delovnem mestu.

6. visoka ali višja izobrazba in 3 ali 5 let prakse, od tega polovico na vodilnem ali vodstvenem delovnem mestu.

7. visoka šolska izobrazba in 5 let prakse ali višja šolska izobrazba in 8 let prakse.

8. visoka ali višja izobrazba in 3 ali 5 let prakse, od tega polovico na vodilnem ali vodstvenem delovnem mestu.

9. visoka ali višja izobrazba in 3 ali 5 let prakse, od tega vsaj polovico na vodilnem ali vodstvenem delovnem mestu.

Kandidati morajo biti državljani SFRJ, organizacijsko sposobni ter morajo izpolnjevati splošne pogoje, določene z zakoni, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori.

Kandidati morajo biti moralno in politično neoporečni. Pod št. 5, 8 in 9 morajo kandidati predložiti program razvoja TOZD.

Ponudbe s kratkim življenjepisom, opisom dosedanjega dela, dokazili o izobrazbi in praksi je treba dostaviti v 15 dneh po objavi kadrovskega oddelku podjetja.

Udeleženci razpisa bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po odločitvi delavskega sveta podjetja oziroma tozda.

VIATOR, TOZD BELA KRAJINA VAM PRIPOROČA:

veselo
pustovanje

v soboto, 8. februarja v BELOKRANJSKI KLETI v RESTAVRACIJI GRAD v CRNOMLJU. Za razpoloženje bo skrbel priznani ansambel. Najduhovitejše maske bodo nagrajene. Vstopnina 15 din. Za maske vstop prost.

PETROL

Trgovsko in proizvodno podjetje
„PETROL“ LJUBLJANA
poslovna enota Brežice

razglašja prosto delovno mesto

REFERENTA ZA BENCINSKE SERVISNE NA
UPRAVI PE BREŽICE

Pogoji:

— srednja strokovna izobrazba
— odslužen vojaški rok
Poskusno delo traja tri mesece.

Lastnoročno napisane ponudbe s kratkim življenjepisom je treba poslati v roku 10 dni po dnevu objave tega razglašja na vedeni poslovni enoti.

Skrb za ostarele ljudi

Akcija OO RK Mirna - Obiskali in obdarili 50 ostarelih in bolnih na mirenskem območju

Krajevna organizacija RK Mirna zadnja leta dobro deluje. Ker je na terenu mnogo ostarelih ljudi, ki so potrebni pomoči, je krajevna organizacija sklenila, da za novo leto obišče in obdari starejše in pomoči potrebne ljudi. Ne celotnem terenu smo za novo leto obiskali in obdarili 50 ostarelih in bolnih.

krat, ko začetimo potrebo, da našim starim in bolnim ljudem naredimo lep silvestrski večer, da uboge in zapuščene obiščemo kdaj tudi med letom, šele takrat vemo, da lahko ostanemo dobri in plemeniti. Takih pa je na Mirni in v njeni okolici veliko. Vsem: hvala!

Za odbor RK Mirna
PAVLINA HROVAT

Darilne pakete so v bližnji okolici Mirne raznesli mladi člani RK osnovne šole Mirna, bolj oddaljenim pa smo pakete dostavili s kombijem, ki smo ga dobili na razpolago od TGO Mirna. Omeniti vsekakor velja podjetja, ki so nam pri akciji pomagala z denarnimi prispevki. Med njimi so: „Dana“, TGO Mirna, poslovalnica trgovskega podjetja Dolenjka „Grič“, „Mercator“ Mirna, Gradbeno oprekarstvo podjetje Mirna, „Kolinška“, osnovna šola Mirna, krajevna skupnost Mirna, KPD Dob in OO RK Trebnje. Odborniki RK se prav tako zahvaljujemo vsem podpornim članom, ki so s prispevki, članarino ali kako drugače podprli prizadevanja naše organizacije.

Ko bi videli, kako so se stare, od dela utrjene roke hvaležno sklenile, ko bi videli v prenekanem očesu solzo hvalečnosti, potem bi vedeli, da vaši darovi niso malenkost in da mnogim veliko pomenijo. Sele ta

CESTA IN TV

Občani obkoljskih vasi na območju Vasi - Fare v kočevski občini so zaradi visokih hribov doslej lahko spremljali po televiziji le zagrebški televizijski program, zdaj pa bodo tudi domačega. Na najvišjem hribu Orleku poleg Stružnice gradijo nov televizijski pretvornik. To bo za kraje ob Koipi poleg ceste, ki jo gradijo, ena največjih letošnjih pridobitev.

V. I.

Semič: kje bo tekla nova cesta?

V zadnjem času teče pri nas živahna razprava o cesti Ručetna vas

Cicibani in kolektiv vzgojnovarstvenega zavoda v Novem mestu se najlepše zahvaljujemo tovarni Krka, občinskemu sindikalnemu svetu, občinski Zvezi društev prijateljev mladine, Javnim skladiščem in trgovskemu podjetju „Dolenjka“ za prispevek k bogatejši novoletni obdaritvi naših malčkov.

NI NUJNO

da se uredništvo Dolenjskega lista strinja z vsemi sestavki, ki so objavljeni na tej strani. — K prispevkom, ki jih pošljate za objavo v našem tedniku, pripisite svoj celi naslov, sicer ne pridejo v poštev za tisk. Na posebne želje pisca lahko ostane njegovo pravo ime za javnost tajno (podpisali ga bomo s kraticami ali kako drugače), vsekakor pa je pred sodiščem za resničnost napisane odgovoren predvsem sam.

UREDNIŠTVO DL

Kaj pa ti veš, poba!

V Dolenjskem listu sem prebral „Portret tega tedna“ in sklenil, da napišem nekaj besed.

Sprašujem tovariša iz portreta z njegovimi lastnimi besedami. Ja, kaj pa ti veš poba, ko si zapustil domovino in šel garat v tujino? Zapustil si domovino, ki je bila bolj potrebna delovne moči kot tujina. Ja, kaj pa ti veš, poba, kaj se je pri nas spremenilo! Ti je kaj znano, poba, da smo se mi izčrpali za naše otroke in našo lepšo bodočnost? Ja, kaj pa ti veš, poba, koliko traktorjev orje in dela, ali nam ni bilo treba prestat hudičevih let? Ponosni smo, da smo ostali na svoji domači zemlji, čeprav izčrpani. Toda pogumno smo jo orali, sejali in rodila nam je! Ne samo sadove zemlje, tudi naraščaj, dober, zdrav naraščaj.

Ti se boš zgaran vrnil domov. Svoje moči si pustil v tujini. Ali veš to, poba? Ko boš tu v miru obdeloval zemljo, ki te je čakala, boš morda večkrat pomislil, zakaj si jo zapustil. Takrat se spomni besed: Ja, kaj pa ti veš, poba?

T. S.,
Sevnica

Anton Kavčič

Prebivalce Jame, Dvora in okolice je sredi januarja pretresla žalostna vest, da je umrl Anton Kavčič z Jame pri Dvoru.

Anton Kavčič se je rodil pred 86 leti na Crnem vrhu pri Idriji. Od tam se je po prvi svetovni vojni preselil na Jamo. Tu je bil samostojen obrtnik sedlar. Poleg dela v delavnici in skrbi za družino, kateri je bil skrben mož in oče, je veliko časa posvetil delu v gasilskem društvu na Dvoru. Leta 1932 je bil med ustanovnimi člani tega društva. Po odhodu učitelja Cirila Dekvala je bil od 1937 do 1954 predsednik društva. Bil je tudi član okrajne gasilske zveze v Novem mestu.

Pri delu je bil natančen, vesten in vztrajen. Zelo se je zavzemal za strokovno izpopolnjevanje gasilskih kadrov in pomladitev društva z mladinci in pionirji, za gradnjo prejšnjega in sedanjega novega gasilskega doma, za nabavo orodja itd. Ob vdoru sovražnika 1941 sta s takratnim poveljnikom Antonom Reparjem skrila orodje in motoriko, da ju ne bi dobili Italijani. Za dolgoletno vestno delo pri gasilcih je dobil več odlikovanj.

Med NOB je delal za partizane; njegov starejši sin Tone pa je za svobodo žrtvoval življenje. Kako je bil Anton Kavčič priljubljen med Suhokranjci, smo videli na njegovi zadnji poti: poleg številnih gasilcev ga je spremljalo več sto ljudi. Vsi govorniki pri odprtem grobu so poudarili, da bo za tov. Kavčičem v gasilskih vrstah ostala velika vrzel in da bo vsem ostal v trajnem spominu.

A. S.

MOJOČE

Rad imam očeta, ker skrbi zame in velikokrat ustreže moji želji. Ima črne lase. Ker pa je že star, ima že skoraj plešo. Oči so rjave, nad očmi pa so velike obrvi. Dela v rudniku in je zelo močan, a zdaj ga tlačijo revmami.

Rudnik bodo kmalu zaprli in bo šel delat k Itasu. Star je 44 let. Kadar imamo domačo nalogo, mi zmeraj pomaga, najbolj pa pri matematiki. Ko je bil mlad, je bil odličen učenec. Rad sem ga imel že prvo leto svojega življenja.

Janko Turk, 5. e razred („Potoček“, OŠ Kočevje)

Dobro delo Doma JLA

Dom JLA je v našem mestu pomembna kulturna ustanova. Lani je organiziral nad 40 prireditev, več seminarjev, predavanj, razstav, literarnih večerov, svečanih akademij, več kot 100 srečanj mladim, nad 60 tovariških srečanj, 20 kviz tekmovalnih in resne glasbe. Poudariti je treba, da je bilo predvajanih tudi 125 filmov, ki si jih je ogledalo več kot 80.000 gledalcev.

Imajo tudi dobre možnosti za uspešno razvijanje športne dejavnosti.

Tudi v JLA so uspešno zaključili preteklo leto. Enota polkovnika Rade Petrovića je izvršila zadane naloge. Ob zaključku so na posebnem proslavi podelili več priznanj vojakom, starešinam in civilistom. Na sliki: podeljevanje nagrad.

Brežiški občani radi obiskujejo prireditve v Domu JLA

Pomembno poslanstvo Doma

Dom JLA v Brezicah ima pomembno vlogo v kulturnem življenju starešin garnizije Cerklje. Tam prirejajo razna predavanja, seminarje, tribune, glasbene, likovne, filmske in druge prireditve. Vse to je v prvi vrsti namenjeno vzgoji in izobraževanju starešin in njihovega kulturno-umetniškega življenja.

Brežiški dom je svoje prostore ponudil tudi nekaterim ustanovam, amaterskim društvom in delovnim organizacijam za sestanke in druge njihove aktivnosti.

Dom je organiziral mnogo predavanj, predavali so naši najvidnejši poznavalci zunanje in notranjepoli-

tične situacije. Z Zavodom za kulturo so priredili številne projekcije filmov, mladinske zabave in koncerte znanih pevcev zabavne in narodne glasbe. Tako je Dom JLA obogatil kulturno življenje v Brezicah, pravijo občani in družbenopolitične organizacije.

Za bogato in vsestransko dejavnost doma ima največ zaslug njegov načelnik major Václav Sadil-Venda.

DUSKO MARAS

POTRES

Brala sem časopis. Nenadoma mi zastane dih. Prizor je bil grozen. Zemlja se je stresla daleč tam v Iranu. Pogoltnila je vasi, človeška življenja in kraje, kakor da išče žrtve. Kjer so še včeraj stale male in velike hiše, kjer so se otroci veselo podili in igrali, tam je danes sama ruševina. Zemlja je razpokala in še vedno drhti. Pod ruševinami je mnogo mrtvih in tudi ranjenih, ki jim ne bo mogoče več pomagati. Tisti, ki so ostali živi, iščejo svoje. Obupani se ozirajo po razvalinah in iščejo hrane ter strehe nad sabo.

Stisnilo me je pri srcu. Koliko otrok – sirot išče svoje matere ali očete, ki ležijo pod rušo in ne slišijo joka!

Danica Štemberger, 5. h. („Potoček“, OŠ Kočevje)

SEMINAR ZA SEKRE TARJE

V enoti Rade Petrovića so organizirali seminar za mlade in nove sekretarje v osnovnih organizacijah ZK. Naloga seminarja je bila, da sekretarji s predavanji, v katerih so obdelali različne teme, dobe solidno teoretično osnovo za učinkovito delo v osnovnih organizacijah. Seminar je vodil Calasan Vukašin. Da je seminarsko delo res dobro potekalo, dokazujejo tudi besede Iva Bajta, ki je na koncu dejal: „Vesel sem, da sem prisostvoval seminarju, ki je bil zelo uspešno izpeljan. Vse, kar sem na njem slišal, je potrdilo, da ste na dobri poti in da boste imeli veliko uspeha!“

L. D.

TATICA

Lisica je bila spoštovana gošpa. Nihče ni vedel, da krade. Odkrili so jo takole:

Delala je v pekarni. Vsakemu potrošniku je zaračunala hlebec kruha več, kot je bilo potrebno. Kar ji je dal preveč, je vzela ona. Nekoč pa je zbolela. Medvedu, ki mu je vselej postregla lisica, je sedaj prodajal kruh zajček. Medved se je čudil ceni, zato je šel o njej povprašat direktorja. Spoznal je lisicino prevvaro. Tožil jo je in dobil pravdo. Lisica pa leto dni strogega zapor.

Ljudje govorijo: „Laž ima kratke noge.“

Jaz menim, da tat tudi. Olga Tršič, 5. g. („Potoček“, OŠ Kočevje)

Zadnje srečanje z Majcnom

Naš bralec opisuje svoje zadnje srečanje z narodnim herojem

V Dolenjskem listu sem prebral zapis o Milanu Majcnu. Ob branju sem se živo spomnil svojega zadnjega srečanja z njim.

Kot finančni uslužbenec v stari Jugoslaviji sem delal na območju Mokronoga, kamor je sodil tudi Sentjanž. Tako sem kmalu spoznal tudi Majcnovo družino. Ko so me premestili v Trebnje, sem izgubil stik z njo. Ko je nastopila druga svetovna vojna, sem moral svojo službo še opravljati. In tako sem sredi julija 1941 v jutranjih urah na službeni poti pešučil proti Volčjim njivam. Na poti sem tisti dan srečal italijansko vojaško patruljo, ki je šla proti Mirni.

Samo nekaj sto metrov kasneje pa sem naletel na Milana Majcna in na

Prekrasen je pogled na cvetoči kaktus. Žal je ta lepota zelo kratkotrajna, morda pa je prav zaradi tega še toliko bolj vredna občudovanja. Trnjeva lepota je zacvetela na balkonu Perperjeve hiše v Mirni peči. (Foto: Polde Pungercar)

HVALA, TOVARIŠ IVAN!

Spoštovano uredništvo! Sporočam Vam, da se v začetku februarja za stalno vrnem domov, in tako se odpovedujem tudi Dolenjskemu listu. Najlepša hvala zanj, saj ste mi ga pošiljali šest let in sem bil zmeraj zelo zadovoljen z njim, saj sem ga dobil vedno že v soboto. Tako mi je Dolenjski list krajšal nedelje.

Sporočam vam, da naročnino za leto 1974 poračunam letos v februarju, prav tako tudi za januar 1975, to prav zanesljivo! Nočem vam delati preglavic, da ne bi plačal. Vidimo se februarja letos, morda 11., 12. ali 13. v mesecu.

Tovariško vas še enkrat pozdravlja

zdomec
IVAN NUNČIĆ
Geradstetten
ZR Nemčija

ANTON KOZOGRAV

SLAVNOSTNI KONCERT

ob jubileju Dolenjskega lista
bo mednarodno priznane kvalitete

V sredo, 12. februarja, bodo peli v Novem mestu Slovenski oktet, Vilma Bukovec, Ladko Korošec in Rudolf Franci - »Večer pesmi in opernih arij« namenja Dolenjski list 30. obletnici osvoboditve, kulturnemu prazniku slovenskega naroda in »srebrnem jubileju« pokrajinskega glasila SZDL

Ni naključje, da bo slavnostni koncert, ki bo v sredo, 12. februarja zvečer, ob 25-letnici izhajanja Dolenjskega lista, kar mednarodne kvalitete. Nastopili bodo Slovenski oktet iz Ljubljane ter trije prvaki ljubljanske Opere: Vilma Bukovec, Ladko Korošec in Rudolf Franci. Vsi nastopajoči želijo tudi s tem pokazati, da cenijo dolgoletna poštena prizadevanja dolenjskega glasila, ki je vselej izkazovalo veliko pozornost tudi kulturi in na svojih straneh spremljalo domače in svetovne uspehe njihovih siceršnjih glasbenih nastopov.

SLOVENSKI OKTET je brez dvoma najbolj reprezentativen in hkrati najbolj popularen mali vokalni ansambel v Jugoslaviji. Dejansko je prav oktet s svojim repertoarjem in delom dokazal, da ni eno vrhunska kultura in drugo ljudska kultura; če je umetnost, potem je nujno vrhunska in hkrati ljudska. Zato je tudi Slovenski oktet vselej na svoji poti, bodisi da je nastopal v majhnih vajah, v delovnih kolektivih in bolnišnicah ali pa v največjih koncertnih dvoranah, na diplomatskih sprejemih ali pred televizijskimi kamerami po širšem svetu, pel na enak način, pel z enakim zanosom in podobnim repertoar.

Ustanovljen je bil v sezoni 1950/51 v Ljubljani na pobudo slovenskih izseljencev v Ameriki, ki so želeli, da bi jih obiskal z domačo pesmijo izbran, priročen pevski ansambel. Potemtakem bo konec leta 1975 minilo že 25 let od prvih začetkov Slovenskega okteta in zato bodo pevci to obdobje še posebej slovesno proslavili. Med drugim bodo razen koncertov v Sloveniji in turnej po vsej Jugoslaviji najbrž uresničili tudi dve svoji že davni želji: da ponesejo slovensko pesem še v Latinsko Ameriko in v daljno Avstralijo. Še prav poseben poudarek sezoni pa bo seveda tudi v tem, da je sam predsednik Tito, ki mu je oktet šestkrat pel, v načelu že prevzel pokroviteljstvo nad jubilejem.

Po oktetovem zgledu: že 80 podobnih ansambllov

Oktet, kot že ime pove, sestavlja osem pevcev: dva prva tenorja, dva druga tenorja, dva baritona in dva basa, ki pojejo „a cappella“, to je brez diri-

genta na odru. Vsak med pevci je posebej uglašen z ostalimi, je pa v bistvu vsak zase tudi solist. V sedanjosti postavi pojejo v oktetu: Jože Kores, Danilo Čedež, Božo Grošelj, Peter Ambrož, Tone Kozlevčar, Andrej Štrukelj, Marijan Štefanič in Peter Čare. Umetniško vodstvo je poslej v rokah nekdanjega znanega dirigenta v Dubrovniku, zdaj dirigenta v Slovenski filharmoniji v Ljubljani primorskega rojaka Antona Nanuta.

Slovenski oktet je v duhu najboljših tradicij slovenskega večglasnega zborovskega petja razvil to zvrst umetniškega izpovedovanja, ki je tipično slovensko, do najvišje ravni in s svojim zgledom spodbudil tudi široko rast čez 80 podobnih ansambllov v Sloveniji. Medtem ko je zborovsko petje kmalu po vojni že jelo zamirati, je oktet sprožil val poslej množičnih pevskih taborov v Šentvidu pri Stični in praktično omogočil rojstvo zdaj že tradicionalnega festivala slovenskih oktetov v Šentjernej. Pevci okteta so v svoji zakladnici nabrali že nekaj sto pesmi, ki jih sproti študirajo in z njimi nastopajo, vselej s profesionalno večino, sicer pa na amaterski osnovi.

Repertoar Slovenskega okteta sestavljajo predvsem skladbe starih renesančnih mojstrov, zlasti našega domačega Jakoba Gallusa-Petelina, ki se je rodil v začetku 16. stoletja najbrž nekje na Dolenjskem, pa drugih velikih svetovnih skladateljev, kot so Mozart, Bach, Čajkovski ali Dvorak, potem dela jugoslovanskih skladateljev, kot so Mašek, Ipavec, Gerbič, Prelovec, Ravnik, Kogoj, Srebotnjak, Krek, Simoniti itd., Mokranjac, Žganec, Berdović, Karaklajić itd., zatem slovenske in jugoslovanske ljudske pesmi ter pesmi raznih narodov, še posebej pri-

ljubljene ruske in črnske duhovne pesmi. Seveda pa so se naučili na svojih daljnih križarjenjih tudi druge, npr. norveške ali celo japonske pesmi. Slovenski oktet je bil že dvakrat v Ameriki, bil je v Sovjetski zvezi, na Kitajskem in na Japonskem, da o Evropi sploh ne govorimo posebej. Posebno jih imajo radi na Norveškem, kjer so gostovali že sedemkrat.

„Njihovo petje ima vrednote, ki smo jih včasih pripisovali samo poeziji... Njihov zbor je, kot da bi bili orkester,“ so zapisali nekoč navdušeni kritiki na Kitajskem. Nedavno pa so v nemškem Frankfurtu priznali podobno: „Slovenski oktet je dal pevsko lekcijo vsem podobnim moškim ansamblom.“ Sicer pa: zakaj ne bi prihodnjič kdaj citirali tudi kake ocene Dolenjskega lista?

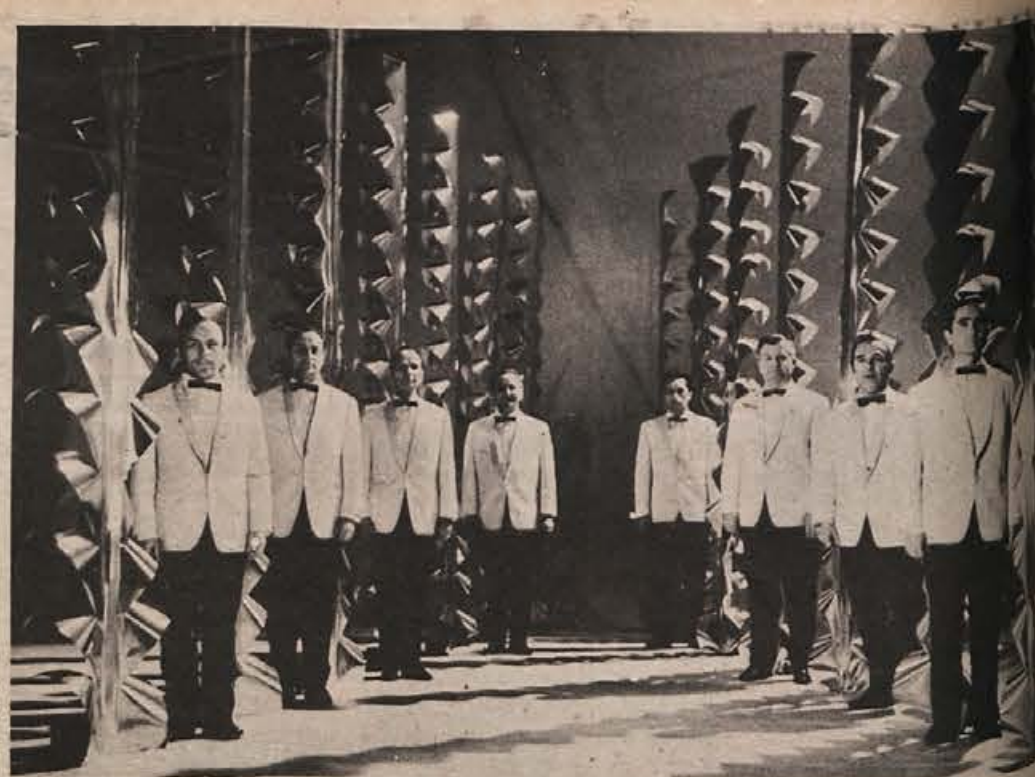
Desetletja stebri slovenske operne umetnosti

Navajati podrobne umetniške vrline in doseganje dosežke treh najbolj vidnih solistov ljubljanske Opere: sopranistke Vilme Bukovec, tenorista Rudolfa Francija in basista Ladka Korošca, bi bilo najbrž odveč. Za vse tri lahko rečemo le to, da so že skoraj tri desetletja stebri slovenske operne umetnosti in da so za to dobili tudi najvišja priznanja.

Sopranistka VILMA BUKOVEC, povrh vsega še doma iz

Vilma Bukovec: „Thais“

Slovenski oktet - priljubljen in znan doma in po svetu

naše lepe Dolenjske, iz Trebnjega, je prvič nastopila kot Siebel v Gounodovem Faustu. Za vlogo Manon je po mnogih uspešnih vlogah v teku svoje umetniške kariere dobila Prešernovo nagrado. V zavesti tisočev in tisočev živi tudi kot dovršena oblikovalka vlog Mimi v Boheme, pa Marinke in Prodani nevesti ali veliki Thais. Bukovec je publiko vselej skušala vzgajati v spoznavanju težje operne literature, obenem pa se je sama vselej tudi rada posvečala ljudski pesmi.

Tenorist RUDOLF FRANCI je postal s svojimi stvaritvami verjetno najbolj priljubljen operni pevec v ljubljanski Operi po vojni. Od Wertherja preko vseh likov železnega opernega

Rudolf Franci

repertoarja je nenehno brusil svojo pevsko moč, svoj nežno možati glas in si pridobil simpatije občinstva. Dolgo časa, okrog sedem let, je pel tudi kot stalni član opere v nemškem Dueseldorfu. Sicer pa je z nekaterimi izmed svojih 80 opernih vlog gostoval celo na Japonskem.

LADKO KOROŠEC je ne samo eden prvih basov v Jugoslaviji, ampak tudi nadvse popularen ljubljčan, avtor knjige o svojih življenjskih modrostih in dobrih časih, kakršno je težko najti. Svoje gledališko udejstvovanje je začel pravzaprav na dramskih deskah. Kot operni pevec je bil posebej znan po svojih polnokrvnih vlogah v komičnih operah ter komornih in velikih operah od Mozartovega Figara do Vaarlama Musorgskega in številnih drugih. Večkrat si ga je tudi beograjska Opera izposodila za svoja reprezentativna gostovanja po svetu, npr. z Don Kihotom v Španiji, in tudi sicer je Korošec pel že malodane po vseh celinah, kljub temu pa je vedno ostal zvest svoji matični gledališki hiši.

V slavnostnem koncertu v Novem mestu bo operne soliste spremljal priznani pianist

Andrej Jarc, besedno po reditev povezovala šarmantna

Ladko Korošec (risba B. v aprilu 1968)

napovedovalka ljubljanske levizije Milanka Bavcon. BOGDAN POČAK

Večer pesmi in opernih arij

V sredo, 12. februarja, bo ob 19.30 v Domu kulture v Novem mestu »Večer pesmi in opernih arij«, ki ga namenja Dolenjski list ob 25-letnici nepretrganega izhajanja v po 30. obletnici osvoboditve, kulturnemu prazniku slovenskega naroda in svojemu jubileju. Nastopili bodo: Slovenski oktet, prvaki ljubljanske Opere Vilma Bukovec, Ladko Korošec in Rudolf Franci ter pianist Andrej Jarc.

Vstopnice po 25 dinarjev bodo naprodaj v Zavodu za kulturno dejavnost 10., 11. in 12. februarja od 8. do 12. ure. 13. februarja popoldne bodo umetniki iz Ljubljane z enakim sporedom peli za novomeško srednješolsko in delavsko mladino; zanj bodo veljale enotne vstopnice po 2 dinarja.

Vstopnino obeh koncertov bomo izročili Posebni komisiji Šmihelu, kateri poklanjajo umetniki tudi popoldanski koncert za mladino.

DOLENJSKI LIST

Za celo knjigo doživetij

Pred gasilskim domom v Brestanici stoji star, odslužen veteran na štirih kolesih. Zavore so mu odpovedale, zato ga ne registrirajo več. Burne čase ima za seboj. Voznik in dolgoletni gasilski poveljnik Mihael Zmavec do potankosti pozna njegovo zgodovino, zato mu ni vseeno, kakšna usoda ga čaka.

— Zvedel sem, da so ga sprva namenili za odpad. Toda tam bi zelo malo dobili zanj. Zdaj je na voljo drugim kupcem. Ogledujejo si ga kakor konja na sejmu. Ta bi rad kupil karoserijo za kokošnjak, drugi bi jo uporabil za počitniško hišico s klopmi vred, njegov prijatelj pa se je namenil vzeti kolesa za svoj voz. Kolikor kupcev, toliko želja, — zagrenjeno ugotavlja nekdanji poveljnik.

— Vi ste si to najbrž drugače predstavljali.

— Odkrito vam povem, da po mojem mnenju avto s takšno zgodovino ne sodi v prodajo. Rešil je mnogo človeških življenj in obvaroval pred ognjem veliko zasebnega in družbenega premoženja. Torej si je zaslužil, da ga ohranimo kot muzejski primerek za mlade rodove.

Kot dolgoletni gasilski poveljnik in kot voznik tega avta bi najbrž lahko obudil misli o spominu.

— Res je. Celo knjigo bi lahko napisal. Bilo je 1943. leta, ko smo

dobili novi gasilski avto, izdelan v tovarni Daimler — Benz. Od takrat naprej imam nanj polno lepih in žalostnih spominov.

POSKRBELI ZA AMERIŠKEGA PILOTA

Na Jožefovo (19. marca) 1944 se je odigrala ena najhujših zračnih bitk nad našim okolišem. Zadeni sta padli na zemljo dve leti trdnjavi, ena na Bohorju in ena pri Senovem. Brestaniški gasilci smo z avtom pohiteli proti Senovemu. Tam smo že srečali nemške policiste, ki so gnali dva ujeta člana ameriške letalske posadke. Oba sta se rešila s padalom.

Na poti od Senovega proti Ravnam smo zagledali na drevesu mrtvega pilota. Bil je ves ožgan. Nemci so ga hoteli pokopati kar tam v hosti.

Pa smo le izposlovali, da so nam ga dovolili odpeljati v brestaniško mrtvašnico. Na pokopališču smo organizirali dostojen pogrebni sprevod in poskr-

beli, da je bil neznani letalec pokopan na lepem kraju. Po osvoboditvi so prišli sem Američani in odpeljali posmrtno ostanke nekdanjega pilota čez ocean.

Mladinci, slikani 1974. leta ob gasilskem avtomobilu v Brestanici. Od leve proti desni stojijo: Drago Lamper, Slavko Štekar, Mirko Kosar, Valter Gornjak, Boris Alegro, Željko Završnik, Dorči Železnik in Tončič Alegro. V srednji vrsti sedijo: Martin Butkovič, Mihael Kirhmaier, Rudi Zakonšek, poveljnik gasilskega društva Mihael Zmavec, Milan Turel, Vlado Sotošek, Franc Novak in Franc Šerbec. V prvi vrsti spredaj pa sedita od leve proti desni Edi Pohle in Mišo Zmavec.

REŠILI MUNICIJO

Ste bili zraven, ko je gorela čuvajnica v Rožnem?

Da, bil sem tam s svojim avtom. To je res omembe vreden dogodek. Gasilci v Brestanici smo imeli dobre zveze s partizani in njihovi kurirji. Za čuvajnico v Rožnem so nam natanko sporočili, kdaj jo nameravajo zažgati. Tisto noč sta me prišla klicat dva oborožena policaja in mi naročila, naj gremo takoj gasit v Rožno. Zahteval sem, da bi šla zraven, pa nisem nič dosegel. Bila sta vsa preplašena. Ko smo prispeli v Rožno, je plamen že objel gornji del čuvajnice. S pohlevnim curkom vode smo ublažili vročino, da sem lahko stopil v klet. Tam sem zagledal polno municije. Spravili smo jo v gasilski avto in jo srečno pripeljali v Brestanico. Do jutra sem jo pustil tam. Tedaj sem vzel v trgovini močno rižovo vrečo in se s kolesom odpeljal do gasilske doma. Municija je bila v pločevinastih škatlah in je tehtala več kot 50 kilogramov. Spravil sem jo v vrečo, jo naložil na kolo in šel peš ob težko natovorenem kolesu.

Potem se je zgodilo nekaj, česar v svojem življenju ne bom nikdar pozabil. Prispel sem do trgovine, kjer sem nameraval odložiti tovor v skladišče. Na pragu trgovine sta stala dva nemška oficirja, zagrizena hitlerjanca, ki sta prišla kupiti cigarete. Dobro sta me poznala in vedela sta, da sem gasilski poveljnik. Stanovala sta nasproti moje trgovine.

Najbrž sem se ju ustrašil, vreča z municijo mi je padla na tla. Močno je zaropotala. Imel sem srečo, da se ni nič zgodilo. Hauptman me je brž vprašal:

„Gospod Zmavec, kaj pa imate notri?“ Odgovoril sem mu: „Ninaste spojke od gasilskih oddad. Oddati jim moram za vojaško bomo dobili železne.“ Hauptman zadovoljno odgovoril: „Zelo dobro.“

Nevarnost je bila mimo. V nevarnim tovorom sem odnesel skladišče in si pošteno odpočinil. Zvesti partizanski kurir Franci je bil isti dan odnesel do Bohorja. Presladolu. Od tam pa je nadaljevala pot na Bohor.

— Ali ste kdaj tudi z avtom žali kaj za partizane?

Med vojno je primanjlo soli, na Hrvaškem še bolj. Nas, Hrvatje so radi dali v sol, tobač. Nekoč sem vzel iz svoje vine sto kilogramov soli in jo preložil do Gerjevičevih v Dobrovo. Sem dobil pet kilogramov tobač naše partizane.

— Se pri takih voznikih niso nemških straž?

— Naš gasilski avto je imel srečo registrsko oznako „Pol“. Zato me ni nihče ustavil. Jaz pa sem vedno vozil v gasilski uniformi.

(nadaljevanje prihodnje številke)

Kaj načrtujemo, kaj uresničujemo

Vlado Podgoršek

KULTURO DELAVCEMI

VLADO PODGORŠEK, predsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti v Brezicah: „Za trideseto obletnico osvoboditve bo letos v občini več kulturnih prireditev. Ta hip jih ne morem natanko napovedati, ker še niso povsod dokončno izoblikovali programov za jubilejno leto.“

Za Kapele že lahko napovem srečanje pihalnih orkestrrov, na katero vabijo tudi pihalno godbo zamejskih Slovencev iz Proseka-Kontovela na Tržaškem.

V Artičah razmišljajo o stalni kulturni prireditvi, ki naj bi jo začeli s počastitvijo tridesetletnice osvoboditve. V Brezicah bo srečanje pevskih zborov. Ti se bodo predstavili občinstvu s pesmimi o borbi in delu.

Občinska Zveza kulturno-prosvetnih organizacij napoveduje v maju revijo otroških, pionirskih in mladinskih pevskih zborov, posvečeno jubilejnemu letu osvoboditve.

V Pišecah se bodo spomnili obletnice z dokumentarno fotografijo razstavo, planirali pa so tudi obširno proslavo, povezano s predstavitvijo spomenika padlim borcem v novo okolje.

Naša kulturna skupnost napoveduje akcijo za približanje kulture delavcem, uresničevati pa jo bo začela s potujočimi razstavami po delovnih kolektivih.

Te dni je izšel razpis posavskega področnega odbora Zveze gledaliških skupin Slovenije za srečanje gledaliških skupin Posavja. Del teh predstav bodo izbrali za kulturni teden, ki ga pripravljajo v Sevnici.

Janez Kramarič

30 LET OD ODLOKA SNOS

Janez Kramarič je v Črnomlju predsednik izvršnega odbora temeljne samoupravne kulturne skupnosti, ki je svoje delo zelo obširno zastavila:

„Letošnjo sezono začenjamo s praznovanjem kulturnega praznika. Mineva 30 let, odkar je 1. februarja 1945 predsedstvo SNOS sprejelo odlok o proglasitvi dneva smrti Franceta Prešerna za kulturni praznik slovenskega naroda. S tem odlokom so hkrati pozvali ves slovenski narod, naj se pridruži proslavam kulturno-prosvetnih ustanov in pri njih sodeluje. V tem smislu delamo že dolga leta in tudi danes.“

Že 25. januarja smo začeli kulturno sezono s predstavo Drame iz Ljubljane z „Veselim Blatnem dolu“, za 8. februar pripravljamo v Črnomlju akademijo, na kateri bo dan poudarek Prešernovi napredni miselnosti. Podobne proslave bodo tudi po šolah. Junija, na dan smrti našega pesnika Otona Županiča, bodo v njegovi rojstni hiši na Vinici odprti preurejeni muzejski prostori. Prosvetna društva bodo s kulturnimi pro-

Programi kulturnih skupnosti na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini omogočajo in pospešujejo opravljanje zlasti tistih vrst kulturne dejavnosti, ki približujejo kulturne vrednote čim večjemu krogu občanov in neposredno povezujejo življenje in delo delovnih ljudi s kulturnim ustvarjanjem in poustvarjanjem. Programi izhajajo iz potreb in interesov delovnih ljudi ter temeljijo na načrtni kulturni vzgoji mladine in odraslih. Ta naj povečuje kulturno zavest in omogoči vsem delovnim ljudem spremljati, doživljati in soustvarjati kulturne dobrine. Pri tem si bodo kulturne skupnosti prizadevale krepiti vpliv delovnih ljudi na izvajanje kulturne politike, zavedajoč se, da pravica odločanja delovnih ljudi o usmeritvi družbenih dejavnosti in njihov interes za razvoj kulture pomenita težnjo, da se v umetnosti in kulturi uveljavi socialistični humanizem.

Pričujoči kratki zapisi hočejo govoriti predvsem o nekaterih vprašanih, nekaterih nalogah in manifestacijah, ki jih v občinah načrtujejo letos. Eden od namenov tega kratkega „posnetka“ stanja pa je bil ugotoviti, kako je kultura pripravljena na praznovanje 30-letnice osvoboditve.

PRVIČ „RAZGLEDI“

Dušan Oražem, predsednik SIS za področje kulture občine Kočevje:

„Naša kulturna skupnost bo tudi letos, kot je že v preteklih letih, financirala redne kulturne dejavnosti, kot so knjižnica, delavska godba, muzej, zgodovinski arhiv in Zavod za spomeniško varstvo.“

Dušan Oražem

Razen tega bo sofinansirala urejanje Šeskovskega doma, kjer bomo preuredili tudi lutkovno dvorano; raziskovanje ženitovanjskih običajev na Kočevskem, kar bo opravil Narodopisni inštitut SAZU; nadaljevanje izkopavanja pri Željinskih jamah in razna predavanja delavske univerze za podeželje.

Od 13. do 15. februarja bo v Kočevju srečanje mladih pevcev-solistov, ki ga bomo organizirali v sodelovanju z ZKPO Slovenije. Namen prireditve je odkrivati mlade pevce iz vse republike.

Med letom bo več koncertov komorne glasbe v gimnazijski dvorani, več predstav Mladinskega gledališča iz Ljubljane, Mestnega gledališča iz Ljubljane, v Likovnem salonu pa bo več razstav.

Prireditve pripravljajo tudi domače kulturniške skupine: pevski zbor iz Stare cerkve, ženski pevski zbor (nonet) iz Željin oziroma Klinje vasi in še nekateri. Klub kulturnih delavcev pripravlja prvo izdajo „Kočevskih razgledov“ za 8. februar. Ta revija naj bi v bodoče izhajala po 2-krat do 4-krat na leto.

Prireditve v počastitev 30-letnice osvoboditve pa bodo predvidoma združene s praznikom krajevnih skupnosti Kočevje, ki ga bomo praznovali letos prvič, posvečen pa bo prav 30-letnici osvoboditve Kočevja. V počastitev tega praznika se bo v času od 27. aprila do 9. maja ali celo od 15. aprila do 15. maja vrstilo več razstav, koncertov, gledaliških predstav, lutkovnih predstav in drugih prireditev. Prireditve načrtuje poseben odbor, ki se tudi dogovarja z izvajalci.

ZKPO IZ MRTVILA!

V Metliki imajo letos predvidenih šest gledaliških predstav za odrasle in eno za mladino. Ob tem bodo imeli še tri koncerte in podpirali Glasbeno mladino Bele krajine. Pri organizaciji prireditev se opirajo na sindikate, prek katerih so že do zdaj pridobivali abonente za predstave. Da bi gledališče in druge kulturne dejavnosti še

bolj približali delavcem, si bodo prizadevali, da bi podjetja odkupovala posamezne prireditve za svoje zaposlene. Ker podelje nima primernih dvoran, bodo prireditve tudi letos večinoma v sami Metliki.

„Od domačega amaterizma nimamo kaj pričakovati, ker je zadnja leta povsem zatoni. Tudi ZKPO, ki naj bi spodbujala, organizirala in povezovala amatersko dejavnost, je že dalj časa mrtva. Pri kulturni skupnosti smo sklenili, da vse to letos obudimo, da bi spet kot včasih delovale dramske skupine, pevski zbori, folklor, tamburaši. Če se bo to posrečilo postaviti na noge in utrditi, ob tem pa zagotoviti tudi obisk, ki je v tem času že porazno majhen, bo to po mojem mnenju najlepši prispevek za 30-letnico osvoboditve, ki jo letos praznujemo,“ meni Toni Gašperič, predsednik izvršnega odbora metliške kulturne skupnosti.

Velik uspeh pričakuje Gašperič v knjižničarstvu: občinska knjižnica naj bi bila letos registrirana, dobila bo prostore v nekdanji Kometovi stavbi, nastavljena pa bo tudi redna knjižničarka, ki jo bodo dobili z javnim razpisom. Poleg tega bo muzej nadaljeval redno in razstavno dejavnost. Posebno pozornost nameravajo posvetiti kinu podjetju, ki se že leta dolgo vzdržuje zgolj z vstrajno, značilno zanj pa je tudi, da ima same honorarne delavce. Gašperič pravi, da bi morali čimprej ustanoviti filmski svet, ki bi skrbel za izbor filmov.

Toni Gašperič

POTREBNI REZI?

Novomeška kulturna skupnost ima v programu, sprejemem sredi januarja, zapisano, da je potrebno letos za kulturno dejavnost zagotoviti nekaj več kot 6 milijonov dinarjev. Ali je možno to vsoto tudi pričakovati? Če ni, pri katerih kulturnih vrstah bo potrebna črta, kaj bo ostalo neokrnjeno in kaj prikrajšano?

Miroslav Vute, predsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti, pravi: „Zavzemamo se za to, naj bi kultura dobila letos vsaj 20 odstotkov denarja več, kot ga je bilo s samoupravnim sporazumom zagotovljenega lani. Naj bo merilo samoupravnih sporazumov, je tudi stališče republiške kulturne skupnosti. Lani smo v Novem mestu po sporazumu zbrali 4.450.000 din, letos pa naj bi bil znesek večji za 20 odstotkov, kar pomeni, da bi imeli v blagajni 5.350.000 din. Seveda pa s tem

denarjem ne bi mogli v celoti uresničiti programa, ki ga je nova skupščina soglasno izglasovala. Računamo, da bi morali dobiti vsaj 30 odstotkov več kot lani, da bi lahko krili potrebe in razvijali še nove dejavnosti oziroma zvrsti, ki jih prej spričo proračunskih odnosov na tem področju ni bilo možno. Vse to pomeni, da bomo morali pridobiti še dodatna sredstva, kar bo nujno že zavoljo praznovanja 30-letnice osvoboditve, pri čemer se pričakuje pomemben delež kulture.“

O krčenju programa trenutno v Novem mestu nihče ne razmišlja, ker se zavedajo, da so v njem izkazane potrebe delovnih ljudi. Če pa bo že treba rezati, bo moral ta poseg sorazmerno vse prizadeti. Gre za razliko okoli 700.000 din, in če bo pri tem tudi ostalo, bo poseg neizbežen.

Miroslav Vute

Sicer pa naj velja pozornost tudi prireditvam, ki jih načrtujejo letos v novomeški občini. Poleg poklicnih ustanov – študijske knjižnice, muzeja in zavoda za kulturno dejavnost – pripravlja celo ogrlico najrazličnejših manifestacij Zveza kulturno-prosvetnih organizacij, ki je pod naslovom „30 let svobode“ razpisala sodelovanje na 14 večjih prireditvah – od literarnih večerov, likovnih razstav, pevskih in gledaliških srečanj do revij.

POMEN FESTIVALA

Andrej Tomšič, tajnik SIS za področje kulture občine Ribnica:

„V naši občini je znižana prispevna stopnja od lanskih 0,39 odstotka na 0,29, kar pomeni, da ne bomo dobili za kulturno dejavnost potrebnih 850.000 din, ampak le okoli 550.000 din, medtem ko smo jih lani dobili 630.000 din in jih tudi porabili. Občina Ribnica je glede na kulturne objekte, če primerjamo s številom prebivalcev, na nezavidljivem 44. mestu v Sloveniji.“

Za posodabljanje knjižnic bomo letos namenili 50.000 din in prav toliko še republika. Naša knjižnica se bo ob dograditvi doma JLA preselila iz sedanjih prostorov pri delavski univerzi v novi dom.

Denar bo nujno zagotoviti še za spomeniško varstvo, zgodovinski arhiv, ustanovitev ZKPO in ustanovitev kulturnega zavoda v Ribnici, ki bo zajemal muzej, lutkovne odre, prireditveno dejavnost, pevske zборе, knjižnico ter likovne in druge razstave. Ribniški festival bo imel letos predvidoma 8 prireditev. Te prireditve in razstave niso izključno le za Ribnico, pač pa bodo lahko tudi po ostalih krajih v občini.

Program prireditev ob 30-letnici osvoboditve še ni izdelan. Pri SZDL dela že več let posebna komisija, ki načrtuje in usklajuje proslave in druge prireditve. Njej je tudi naročeno, naj pripravi program letošnjih proslav v počastitev 30-letnice osvoboditve. Vemo le, da bo za

Andrej Tomšič

uresničitev tega programa prispevala tudi naša kulturna skupnost, čeprav bo imela malo denarja. Nekateri že predlagajo, naj bi glavno breme financiranja prevzela telesno-kulturna skupnost, ki bo letos dobila precej več denarja kot kulturna skupnost. Naj povem, da se ne strinjam s tem, da bomo dobili za kulturo manj.“

Tone Koren

ŠE PRI PROGRAMIH

Novi izvršni odbor kulturne skupnosti v sevniki občini je imel doslej dvoje sej. Kot nam je povedal predsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti Tone Koren, so pred vsakršnimi akcijami izdelali srednjeročni program razvoja kulture v občini, za kar so za posamezna področja zadolžili kar člane odbora. Ugotovili so namreč, da le sproti sestavljanje vsakoletnih programov ne vodi nikamor. „Iz poročila občinske Zveze kulturno-prosvetnih organizacij smo ugotovili, da so na ta način začeli delati tudi oni. Zopet se krepki spoznanje o pomenu amaterizma. Zveza kulturno-prosvetnih organizacij predvideva zato izobraževanje vodij, dogovarjajo se tudi o srečanju amaterskih skupin v občini. Podpora želimo dati tudi lutkarstvu, predvideno aprilsko srečanje lutkovnih skupin Slovenije v Sevnici bi želeli obdržati še vnaprej. Glede samih proslav smo v Sevnici, v dogovoru s krajevno skupnostjo in z organizacijami SZDL,“ ocenjuje nove korake za kulturno politiko v občini Tone Koren.

Nasploh se kulturi v občini obeta letos težavno leto. Po vrsti v preteklosti zastavljenih akcij, od gledališkega abonmaja do ustanovitve Zavoda za kulturo in zanimivih arheoloških izkopavanj, je pri usklajevanju finančnih potreb samoupravnih interesnih skupnosti predvideno letos za kulturo za 700 tisočakov manj denarja kot lani.

Jože Falkner

KNJIGA O NOB

Kot nam je dejal predsednik izvršnega odbora trebanjske kulturne skupnosti inž. Jože Falkner, je še prezgodaj govoriti o kulturnih akcijah za počastitev 30. obletnice osvoboditve, saj še regijski dogovori o tem niso pri kraju. „Pomemben prispevek k tej veliki obletnici na našo občino bo izdaja nad 1.000 strani obsegajoče knjige „Trebnje v NOB“ izpod peresa Zorana Hudalesa. Knjiga je v tisku in je med drugim sad sodelovanja z občinskim odborom ZB. V času samega praznovanja slovenskega kulturnega praznika bo vrsta delovnih sestankov: organizacije Zveze kulturnih organizacij nameravajo izvesti svoje konference. V tem času želimo ustanoviti prosvetno društvo v samem Trebnjem. Vrsta sekcij, od pevskega zbora, odra mladih do lutkarjev in drugih, že dela, nekaj bi jih bilo treba še ustanoviti. V poletju predvidevamo že običajni kulturni teden, Tabor likovnih samorastnikov pripravljajo za letos razstavo del srbskih in slovenskih samorastnikov.“

VIDELA SEM TOVARIŠA TITA

Ko sem bila še majhna, sem večkrat slišala ime Tito. Zelo me je zanimalo, kdo je to. Vprašala sem očeta, on pa mi je povedal, da je to naš voditelj. Rekel je, da bi mu lahko rekli kar oče, tako je dober za nas. Nisem ga povsem razumela, a malo že. Zelo sem si želela videti našega voditelja od blizu.

Nekega dne sem morala zjutraj po kruh. Ko sem tako čakala na vrsto, sem opazila, da se ob cesti zbirajo ljudje. Zanimalo me je, kaj se godi, zato sem tudi jaz stopila med gnečo. Vsi so strmeli na cesto, zato sem se zrinila čisto naprej, da bi videla, kaj je tako zanimivega. Naenkrat sem zaslišala zavijanje sirene, po cesti je drvel policijski motor. Kmalu nato se je izza ovinka prikazal lep, črn avto. Vsi so vzklicali: „Živel Tito!“ Tito pa je mahal skozi odprto okno.

Šele sedaj sem spoznala, kaj sem čakala. Bila sem zelo presenečena. Ko so avtomobili zdrveli naprej, sem tekla domov povedat, kaj sem doživela.

To je bil zame velik dan in nikoli ga ne bom pozabila, saj sem takrat prvič videla pravega tovariša Tita.

Jana Vesel, 6. b
(„Krošnje“, OŠ Ribnica)

PROSLAVA

Za dan pionirjev smo na naši šoli priredili proslavo in pionirsko konferenco. Najprej je zbor zapel nekaj pesmi, pa tudi učenci so deklamirali. Potem smo izvolili nov starešinski svet. Prestavniki posameznih krožkov, katere smo imeli v lanskem šolskem letu, so prebrali delovni načrt, ki so si ga zastavili ob začetku šolskega leta, in uspeh, ki so ga dosegli do konca. Tudi o načrtu v letošnjem šol. letu so nas obvestili. Na šoli je lani delovalo več krožkov, ker smo imeli več časa in je bilo več učiteljev, ki so vodili te krožke. Kljub temu se tudi letos zelo trudimo, da bi dosegli čim več.

Marta Ilc, 7. b
(„Kamenčki“, OŠ Šmarjeta)

MOJ OČE

Moj oče, moj oče
v grobu že spi,
že zdavnaj trohniijo
njegove kosti.

Dragi moj oče
ne gleda me več,
oči so strohnele,
ne vidijo več.

Dobri moj oče
ne boža me več,
roke so strohnele,
ne čutijo več.

Ljubi moj oče
ne ljubi me več,
srce je strohnelo,
ne utripa nič več.

Anica Ferenc, 6. c
(„Bele breze“, OŠ Metlika)

PET SINOV ZA DOMOVINO

Še kot otrok je mama preživela vojno. Veliko mi je o tem že pripovedovala. Prošila sem jo, naj mi pove še kaj. Ob spominu na strica in bratranca je začela:

„Med vojno je imel stric nekaj čez šestdeset let. Bil je zelo razgledan, veliko je bral. Domačini so ga imeli za preroka. Svojim številnim sinovom je med pogovorom, večkrat, napovedoval vojno in težke dni. Sinovi, polni brezskrbne mladosti, niso slutili, da se bodo očetove besede uresničile.

Prišlo je leto 1941. Okupator je zasedel naše kraje in jih začel pustošiti. Med domačini je nastal odpor. Mladi fantje so v skupinah odhajali v partizane. Med prvimi je 1941 odšel v partizane tudi njegov sin France in še isto leto zgorel na Lazih. Spomladi 1942 so v partizane odšli še trije njegovi sinovi. Težko mu je bilo pri srcu. Pred očmi so se mu kazale podobe mrtvih sinov.

S hčerko in dvema sinovoma je nadaljeval delo na polju. Bil je vroč julijski dan. Mlavec je bila že pri kraju. Kmalu zatem, ko je sonce zatonilo za goro in se je pokazala krvavo rdeča zarja, so legli v posteljo, prej kot običajno. Čeprav utrujen, stari ni zatisnil očesa. Misli so mu uhajale k sinovom. Nenadoma je zaslišal ropot po vratih. V hišo je vdrla skupina oboroženih Italijanov. Skoraj gole in bose so surovo odgnali od doma, domačijo pa oropali in požgali. Na metliški postaji je eden izmed sinov skušal preoblečen v železniško uniformo pobegniti. Toda neki belogardist ga je prepoznal in ga izdal Italijanom. Na vlaku od Metlike do Črnomlja so ga zverinsko mučili in ga na črnomaljski postaji ubili.

Očeta in hčerko so odpeljali v internacijo, kjer sta prestala vse grozote taborišča. Po desetih mesecih sta se izčrpana in onemogla vrnila na opustošeni dom. Mož je hrabro prenašal udarec za udarcem. Da je bilo trpljenje še hujše, je kmalu po vrnitvi iz internacije izvedel, da so sina Jožeta ujeli in ga v Ljubljani ubili kot talca.

Osvoboditev je dočakal z enim sinom in hčerko. Skupno so začeli obnavljati domačijo. Zavest, da je dal pet sinov za domovino, mu je lajšala trpljenje. Dočakal je devetdeset let.

Alenka Badovinac, 7. b
(Bele breze, OŠ Metlika)

SOVRAŽNIK V SLAMNI VASI

„Bilo je 1942, meseca junija. Proti Slamni vasi je prodirala motorizirana kolona Nemcev. V naši hiši je bila tiste dni partizanska bolnišnica. Zdravniki so bili v skrbeh za ranjence. Poklicali so vaščane, da so z vozovi odpeljali ranjence v bližnji gozd. Komaj so vozovi izginili za ovinkom, že so se prikazali Nemci. Vaščani so se poskrili v hiše in čakali, kaj bo. Skrila sem se v klet. Zaslišala sem ropotanje po hiši. Šla sem gledat, kaj je. Zagledala sem štiri Nemce, ki so stali pred sobo, v kateri so prej ležali ranjenci. V sobi je bilo več kupov slame, polite s krvjo. Oficir je pogledal v sobo skozi okno, toda na srečo ni ničesar opazil.

Kmalu so sovražniki odšli. Oddahnila sem si. Čez nekaj dni so Nemci odšli iz Slamne vasi. S seboj so odpeljali nekaj vaščanov.

Tako mi je pravila moja stara mama o dogodku iz NOB.

Anton Vivoda, 5. a
(Bele Breze, OŠ Metlika)

LISTI IZ ŠOLSKIH GLASIL

VPRAŠANJA TISTIM, KI UBIJAJO V VIETNAMU

Zakaj ste začeli vojno?
Zakaj ubijate celo otroke, ki niso ničesar krivi?
Zakaj mučite ljudi, ki so nedolžni?
Zakaj uničujete rodovitna polja, na katerih bi bilo za vse Vietnamce dovolj kruha?
Zakaj hočete za vsako ceno dobiti vietnamsko ozemlje?
Kdo vam je ukazal pobijati nedolžne ljudi?
Zakaj ne končate vojne?

Franci Ramovš
(„Preproste besede“, OŠ Sentrupert)

MOJA POT V ŠOLO

Pot me vodi
čez polje in gozd,
čez most in potok,
tja do ceste ravne,
ki me vodi do Šentjanža.

Joško Jontez, 3. razred
(„Prvi koraki“, OŠ Šentjanž)

POZDRAV

V zbor smo stopili in zapeli,
zdravi smo, mladi, veseli.
Lica nam v soncu žare,
pozdravljamo vas vse.

Marija Škoda, 8. razred
(„Prvi koraki“, OŠ Šentjanž)

ZAPUŠČEN VLAK

Vsak dan stojiš na postaji — sam,
v deževnem in sončnem vremenu.
Tiho opazuješ ljudi in njihove mirne korake.
Nihče te več ne pogleda,
zanje si star, zarjavel vlak.
A prišel bo dan,
ko se bodo na tvojih umazanih,
prašnih sedežih gnetli ljudje,
ko boš lahko gledal nemirne gričke,
temne gozdove, neskončne travnike in polja.
Pred tabo ne bo več stala
siva, pusta postaja,
ki si jo zvesto opazoval nešteto let.
Znova boš zaživel in spremljal usode ljudi,
njihove vesele in grde poglede,
spet boš vlak,
kakršen si si želel biti nešteto let.
A bo minilo ...
Morda boš dan, dva vozil ljudi v svet,
dan, dva opazoval pokrajino ...
Naglej se vseh teh lepot, naglej,
kajti potem boš zopet nešteto let
star, zaprašen vlak.

Barbara Bajc, 7. c
(„Utrinki“, OŠ Katja Rupar, Novo mesto)

kultura in izobra- ževanje

V DOLENJSKI
GALERIJI

Slike in poezija

Otvoritev jutri zvečer

V počastitev slovenskega kulturnega praznika bodo v Dolenjski galeriji jutri ob 18. uri odprli likovno razstavo, na kateri se bosta z 20 slikami in 12 plastikami predstavila slovenski slikar Franc Curk in črnogorski kipar Momo Vuković. O njunem delu bo govoril dr. Mirko Juteršek, umetnostni kritik iz Ljubljane.

V besednem sporedu bodo sodelovali recitatorji mladinskega aktivna iz Novoteksa, ki so pripravili recital pesmi treh sodobnih slovenskih pesnikov – Prešernovih nagajencev: Toneta Kuntnerja, Ivana Minattija in Cirila Zlobca.

Otvoritveni spored bo obogatil Dolenjski oktet, ki slavi letos 5-letnico ustanovitve.

To bo osrednja prireditev v počastitev kulturnega praznika v Novem mestu. Naslednji petek, 14. februarja, bo v Dolenjski galeriji literarno-glasbena prireditev, na kateri se bodo občinstvu predstavili s svojimi deli dolenjski pesniki in pisatelji. Ob koncu februarja pa bo v Novem mestu razstava del slikarjev amaterjev. Te in še več drugih prireditev organizira letos pod skupnim naslovom „30 let svobode“ ZKPO Novo mesto.

Knjižnici plaketo, bralcem značke

Na jutrišnji proslavi bosta govorila pisatelj Jaro Štoviček in predsednik sveta Valvasorjeve knjižnice Slavko Smerdel - V vitrinah priložnostna razstava iz izbora del Ivana Vajkarda Valvasorja

Valvasorjeva knjižnica v Krškem bo proslavila jutri 10-letnico obstoja. Na popoldanski slavnosti ob 17. uri v čitalnici bo o jubileju najprej spregovoril pisatelj Jaro Štoviček, ki je tudi na ustanovni dan leta 1965 prvi zaželel knjižnici plodno delovanje in poslanstvo. Dejavnost te ustanove, ki šteje zdaj že nad 7.100 knjig in je lani 5732 obiskovalcem izposodila 10.813 del, bo zatem predstavil Slavko Smerdel, predsednik sveta Valvasorjeve knjižnice.

Za uspešno delovanje bodo knjižnici jutri podelili Valvasorjevo plaketo, ki jo je za to priložnost izdelal akademski kipar in medaljer Vladimir Štoviček. Prav tako plaketo bo prejela tudi občinska skupščina Krško kot ustanoviteljica Valvasorjeve knjižnice. Okoli 30 bralcem, ki

marljivo prihajajo po knjige, bodo na tej slavnosti podelili jubilejne Valvasorjeve značke. Te značke bodo prav tako prejeli vsi, ki so kar koli pomagali Valvasorjevi knjižnici in z njo sodelovali. Ta del proslave bosta zaključila recitala iz Valvasorjevih in Prešernovih del.

Zvečer bo v domu Svobode za udeležence proslave Valvasorjeve knjižnice in za ostalo občinstvo večer opemih arij, na

katerem bodo nastopili solisti Opere SNG iz Maribora.

OZBOLT PREDLAGAN ZA ODLIKOVANJE

Občinsko vodstvo SZDL Kočevje je predlagalo republiški konferenci SZDL, da podeli odlikovanje „Zlata značka OF“ Tonetu Ozboltu, piscu knjig „Dežela Petra Klepca“ in „Šerčerjeva bojna pot“, medtem ko je pripravil za tisk tudi že tretjo knjigo o partizanskih tiskarnah na Kočevskem. Ta predlog utemeljujejo v Kočevju s tem, da je Ozboltovo delo pomembno ne le za Kočevsko, ampak za vso Slovenijo.

Kočevski razgledi

Za 8. februar, slovenski kulturni praznik, bodo prvič izšli Kočevski razgledi. Objavljamo nekaj drobcev iz del, ki bodo v njih objavljena:

Ze na vlaku sem, čimbolj se je blizal Kočevju, slišal meni neznan govorico – kočevščino, na poti proti mestu je je bilo še več. Zapuščeno sem se oziral po hišah z nemško-slovenskimi napisali ali pa drugimi – samo nemškimi. „Sem v Nemčiji?“ sem se spraševal. Toda trenutno sem imel nujnejše opravke: najti si stanovanje in hrano. (Vekoslav Figar: Spominski zapisi iz predvojnih let)

Skozi goste veje smrek se je prikradla jutranja zarja, nato sončna svetloba skozi mrežo iz vej, posijala je v še tako senčne kotičke. Rosne zelene smreke se svetijo, vrhovi blešče. Omamna luč dere iz višin in ustvarja sanjske silhuete. Zlat sončni prah je zalil drevesa. Veje se iskre od kapljic, ko da bi eurljali samo bleščeči dragulji. (Peter Vovk: V dolini Jelenovega studenca)

Gledala me je s prosečimi očmi, kakor da bi hotela nekaj povedati. Meni pa so brlele po glavi, mi razbijale v sencih in pošastno lezle po vsem telesu polglasne besede sosedov: „Ne bo dolgo, dneva ne pričaka.“ Slišala sem plešatega postarja: „To bo lepa smrt, samo zaspala bo.“ Marija je vzdigovala svoje težke, črne trepalnice in jih zopet spuščala, kakor da se trudi, da ne bi zaspala. (Marija Sulman: Epilog neke mladosti)

Hodil sem skozi sneženi metež, kurirji so me podajali drug drugemu

podčrtano

Kultura svojega vozička ne bo pomaknila za ped naprej, če bo vprežena sama in ji ne bo nihče pomagal. Na to opozarja pismo Borisa Savnika, sedanjega sekretarja novomeške kulturne skupnosti, naslovljeno na odgovorne predstavnike občinske skupščine, izvršnega sveta, SZDL, sindikata, ZSM in druge. Pismo podčrtuje, da bi morali reševati vprašanja kulture tako, kakor o tem govorijo sklepi in resolucije s kongresov ZK, SZDL, sindikata, ZM ter tudi skoraj štiri leta stari dogovor o kulturni akciji v Sloveniji, ki sta ga podpisala sindikat in SZDL.

Ker ni skupne akcije, v kulturi ni takega napredka in uspehov, kot bi jih lahko dosegli. Zato predlaga Boris Savnik takojšen posvet vseh poklicanih in zainteresiranih.

Izziv molku

resiranih, na katerem bi sestavili akcijski program in se dogovorili, kdo in kako ga bo izvajal. Kot pravilno meni Savnik, bi morali komisije za kulturno delo osnovati pri vseh občinskih političnih telesih, podobno, kot sta organizirani pri konferencah ZK in ZSM. Nadalje bi morali takoj oceniti dosedanje (ne)izvajanje dogovora o kulturni akciji, pretrsti vsa ta vprašanja v osnovnih sindikalnih organizacijah in krajevnih organizacijah SZDL, še posebej pa proučiti stanje kulture v krajevnih skupnostih. Eden od smotrov naj bi bil, da bi kulturna društva ustanovili v vseh krajevnih skupnostih in šolah.

J. JUST

Jože Cvelbar pozabljen?

Osemdesetletnica rojstva - na dan slovenskega kulturnega praznika

Od zadnje vojne naprej Dolenjska in še posebej Novo mesto niti zdaleč nimata tistega pomena v slovenskem kulturno-umetniškem okviru, kot sta ga imela dolga desetletja in celo stoletja. Koliko je bilo zategadelj zamujenega tudi pri odkrivanju in preverjanju tistega, kar je bilo nekdanj prisotno kot (so) temelj umetniške tvornosti na Slovenskem – o tem bo treba pisati na drugem mestu; in šele takrat bo mogoče docela utemeljeno razpravljati tudi o pomenu, ki ga ima v okviru dolenjske (in slovenske) literature Jože Cvelbar.

Cvelbar se je rodil 8. februarja 1895 na Dolenji Prekopi blizu Kostanjevice; torej na dan, ko imamo Slovenci kulturni praznik. Osemdeset let je minilo od takrat (v študijski knjižnici Mirana Jarca ne bomo videli priložnostne razstave o njegovem delu?) in ugotovimo lahko, da literarno in likovno ustvarjanje tega mladega umrlega umetnika (padel je poleti 1916 na Monte Cucco) še dandanes ni docela raziskano in objavljeno. Dobil je sicer nekaj deset vrstic v dveh izdajah Zgodovine slovenskega slovstva, kar potrjuje besede pokojnega Franceta Koblarja, urednika edine izdaje Cvelbarjevega Izbrancega dela (Družba Sv. Mohorja, Celje 1938), da „ocena Cvelbarjevega pesniškega in risarskega

dela je kot umetnostno zgodovinska zadeva sama zase manjšega pomena“. In prav s tem se ne moremo strinjati!

Tokrat ni naš namen predstaviti in razčleniti pesniško tvornost Jožeta Cvelbarja; hočemo samo opozoriti nanj, ki je zapustil za dokajšnjo zbirko pesmi in črtic, iz katerih se kaže več kot navezanost na dolenjsko zemljo in njene ljudi; iz katerih veje osamljenost, nemir in tesnoba ob slutnji prezgodnje smrti. Nesporne literarne vrednosti je tudi njegov Dnevnik, pričevanje mladega po sili vojaka, ki hrepeni po sončni Dolenjski, kjer bi lahko v miru pisal in slikal.

Tokrat samo toliko ob jubileju Jožeta Cvelbarja, dolenjskega pesnika in slikarja, ki ga, žal, pozna tako malo ljudi.

D. RUSTJA

Dvojni jubilej jerebovcev

Novomeško DPD Dušan Jereb staro kot svoboda: trideset let

Kronist je zapisal, da je imel novomeški pevski zbor „Dušan Jereb“ svoj prvi nastop že prvi dan v svobodi – 10. maja 1945. Ta dan štejemo zdaj tudi za rojstni dan DPD Dušan Jereb. Upravni odbor društva je naredil 28. januarja okvirni načrt za praznovanje tega dvojnega jubileja, ki se začneja februarja, končano pa bo v prvi polovici junija. Društvo bo založilo tudi jubilejno brošuro, v kateri bo popisano delovanje vseh njegovih sedanjih sekcij: pevskega zbora „Dušan Jereb“, Dolenjskega okteta, pevskega zbora Ruperč vrh, dramske skupine in salonskega orkestra. Brošura bo opremljena z originalnimi fotografijami in drugim dokumentarnim gradivom iz življenja sekcij.

Proslavljanje je zamišljeno tako, da bodo sekcije priredile samostojne nastope v Novem mestu in okolišnih krajevnih središčih. Dolenjski oktet je v tem okviru že priredil koncert, 15. februarja bo pel v Dolenjskih Toplicah, ob koncu februarja v Straži, pozneje pa tudi v trebanjski in metliški občini. Večje

število nastopov predvideva moški zbor „Dušan Jereb“, ki pripravlja celovečerni koncert tudi

SREČANJE ZAČETNIKOV

V Gradišču v Slovenskih goricah, kjer sta živel in pisateljela dr. Lojz Kraigher in Ivo Brnčič in kjer se je zadrževal tudi Ivan Cankar, bo 9. februarja tretje srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov. Na letošnji natečaj je poslalo prispevke okoli 170 nepoklicanih besednih ustvarjalcev iz vseh krajev Slovenije. Komisija je iz več kot 400 prispevkov izbrala 10 najboljših, za katere bodo dobili avtorji priznanja in nagrade.

skupaj s pobrateno „Grafiko“ iz Ljubljane. Dramska sekcija bo v drugi polovici februarja uprizorila Ibsenove „Strahove“, maja pa še noviteto novomeškega avtorja. Kako se bosta v praznovanje vključila pevski zbor Ruperč vrh in salonski orkester, bo znano kasneje.

Zaključna prireditev bo v prvi polovici junija. Tedaj se bodo na skupnem nastopu predstavile vse sekcije, od pevskih zborov do dramske skupine. Scenarij za to prireditev je za zdaj še v obrisih.

I. Z.

pedagoški kotiček

KAJ POMENIJO ŠOLE NAŠEMU PODEŽELJU

Pri osnovni šoli namreč ne gre samo za tehnična vprašanja, torej za to, ali bomo vozili učitelje ali učence v šolo, ki je središče šolskega okolja, marveč za to, da je šola posebno na podeželju pri nas očitno ena izmed vitalnih funkcij v lokalni skupnosti. Tega se krajani do kraja zavedajo in oklepajo. Šola zanje ni le učilnica njihove dece, ampak je tudi kulturno jedro: tu so šolani ljudje, ki v krajevni skupnosti prispevajo svojo ustvarjalnost na številnih področjih (kulturno-prosvetno delo, telesna vzgoja, šport, glasbeno življenje, tehnična kultura itd.). Osnovna šola je torej nekakšna prvinška duhovna vrhnja gradnja v krajevni skupnosti, organizatorica, spodbudnica in ne nazadnje tudi ponos krajanov. Zato tudi glasovanja o samopriskvku za šole pri nas praviloma nikjer ne propadejo... zato bo treba morebitne konflikte med zasnovami šolske mreže in interesi krajevnih skupnosti reševati še s tanjšim posluhom.

France Forstnerič v Delu 28. januarja 1975, str. 8

O TOGOTNIH OTROCIH

Razdražljiv otrok skoraj gotovo živi v čustveno napetem okolju. Zaradi tega moramo – če hočemo najti vzrok za otrokovo razdražljivost – najprej kritično analizirati čustveno ozračje v družini, morebitne izvire napetosti v medsebojnih odnosih, in se vprašati, kateri pojavi in vzroki v otrokovem okolju so lahko povzročitelji otrokovega konflikta z okolico...

Razdražljivost lahko zmanjšamo le, če odstranimo konflikte med otrokom in njegovim okoljem. To nikakor ne pomeni, da moramo biti zaradi otrokove razdražljivosti do njega popustljivi. Za strogimi zahtevami mora otrok čutiti našo ljubezen in naklonjenost, ne pa suhoparno in hladno principialnost.

Zoran Jelenc: Motnje in težave našega šolarja, str. 81 – 82

Mali kulturni barometer

VEČ KOT 200 DEL PRI MK – Pri mladinski knjigi bodo letos izdali 224 knjig, od tega 132 del domačih avtorjev, pri čemer ponatisi niso upoštevani. Približna tretjina del je že v tisku.

GLASILA ZA POLLETJE – Ob koncu prvega šolskega polletja je izšlo več glasil, ki jih na osnovnih

šolah izdajajo literarni in novinarski krožki. Ponekod so izdali šele prvo številko v tem šolskem letu, bolj marljivim pa je po že druga ali celo tretja številka.

BADJUROV MEMORIAL – Cez nekaj tednov bo v ljubljanskem klubu poslancev drugo srečanje amaterskih filmskih ustvarjalcev s širšega ljubljanskega območja. Srečanje imenujejo, Memorial Metoda Badjura po znanem mojstru filmske kamere, ki je pred leti umrl.

50-LETNICA ZBORA EMIL ADAMIC – Učiteljski pevski zbor Emil Adamič je te dni proslavljal 50-letnico dela. Imel je več jubilejnih koncertov po Sloveniji in enega v stari Gorici. Spored je obsegal znana zborovska dela iz slovenske glasbene literature.

ZNATNO VEČ PEVCEV – Odkar ima pevski zbor iz Stare cerkve vaje v kočevski gimnazijski dvorani, se je število pevcev povečalo od 18 na 35. V zadnjem času skoraj ni vaje, na kateri se ne bi pridružil novinec. Pred kratkim so izvolili novo vodstvo in za predsednika Franca Merharja iz Kočevja.

Edvin Puntar: PRIHAJA V DEZELO POMLAD

Št. 6 (1333) – 6. februarja 1975

Kočevje: mladi si znajo pomagati

Na posvet mladih v krajevni skupnosti prišlo le 5 predsednikov KS

Prejšnji teden je bil v sejni sobi OK ZK Kočevje posvet predsednikov osnovnih organizacij v krajevni skupnosti v občini Kočevje. Pogovarjali so se o načinu financiranja, ki ga je pripravilo predsedstvo konference mladih iz krajevni skupnosti skupaj s predsedstvom OK ZSMS Kočevje.

Najprej so spregovorili o vlogi KS v naši socialistični samoupravi. Rudi Orel je poudaril vlogo OO ZSMS v krajevni skup-

nosti in problem financiranja. Med drugim je dejal: „Ker je zaradi neurejenega načina financiranja osnovnih organizacij njihova dejavnost usmerjena na pridobivanje sredstev, je nujno, da se v KS na osnovi delovnih programov zagotovi finančna osnova za delo. Le tako se bodo osnovne organizacije ZSMS lahko posvetile važnejšemu delu.“

Nato so predstavniki osnovnih organizacij podali kratka poročila o dosežkih in o bodočih nalogah. Skoraj vsi so omenili prostorske težave, saj večina osnovnih organizacij nima svojih prostorov. Sestajajo se predvsem v prostorih drugih družbenopolitičnih organizacij ali po gasilskih domovih. Dejstvo je, da si mladi kljub temu znajo pomagati. Tako v Livoldu urejajo s pomočjo krajevne skupnosti in prostovoljnega gasilskega društva zapuščene prostore.

Mnogi so občinski konferenci ZSMS Kočevje očitili, da so mlade

iz bolj oddaljenih krajev zastopali. Prejšnji predsednik OK Ivan Oberstar je povedal, da so člani predsedstva obiskali vse osnovne organizacije in da jih niso zastopali.

Na mladinski posvet so povabili tudi 17 predsednikov krajevni skupnosti. Prišli so samo iz Drage, Fare, Starega Loga, Koprivnika in Dolge vasi. Vseh pet je kritiziralo prejšnje vodstvo mladine, češ da je zastopalo podeželsko mladino.

Ob koncu je predsednik konference mladih iz krajevni skupnosti Matija Jerebič poudaril, da bo z novo organizirano ZSMS novo vodstvo OK in KMKS ter ostalih področnih konferenc vložilo vse napore, da se bodo mladi organizirali in vključili v delo krajevni skupnosti. Poudaril je, da morajo KS v svojih proračunih predvideti določeno vsoto za financiranje mladinskih osnovnih organizacij.

SESTANEK KNŠ

Na sestanku Kluba novomeških študentov – udeležil se ga je tudi predsednik občinske konference Zveze socialistične mladine Novo mesto Marjan Pavlin – so se pogovarjali o sodelovanju mladinske organizacije s študentskim klubom. Dogovorili so se, da bodo sodelovali na športnem, kulturnem in družabnem področju. Tako bodo študenti poslej sodelovali v vseh akcijah občinske konference ZSMS Novo mesto.

Nato so pregledali še štipendijsko in kadrovsko politiko v novomeški občini in ugotovili, da bi se dalo na tem področju marsikaj popraviti. O brucovanju so spregovorili ob koncu. Kot že vrsto let poprej bodo tudi letos to študentsko srečanje pripravili izvoljeni člani odbora.

T. F.

NOVA OSNOVNA ORGANIZACIJA ZSMS

Konec januarja je imela osnovna organizacija ZSMS na Suhoju ustanovni sestanek, na katerem so izvolili novo vodstvo. Mladi Suhojani so na sestanku poudarili, da bo mladinsko delo pri njih poslej steklo popolnoma drugače kot pred leti. Ker so v vodstvo izvolili sposobne mladince, bodo v kratkem začeli izpolnjevati zastavljeni delovni program. Mladi upajo, da jim bo pri delu in akcijah priskočila na pomoč tudi krajevna skupnost.

KAKO ŽIVIMO?

Prosti čas

Jože Leban je predsednik aktivna mladih delavcev v ribniškem ITPP. Pravi, da je glavni problem današnjega mladega človeka slabo organiziran prosti čas. Razen tega se današnja mladina niti ne zaveda prednosti organiziranega prostega časa.

Tako mnogo mladih delavcev še vedno misli, da delajo le za prosti čas, za uživanje. To pa pomeni, da mladi s takim pojmovanjem sami sebe oropajo za prijeten občutek delovne ustvarjalnosti.

Jože – prijatelj ga kličejo Nino – pravi, da so si v njegovi delovni organizaciji mladi zastavili dober delovni program. Ta naj bi k delu pritegnil vse mlade delavce ali vsaj večino fantov in deklet. Zavedajo se, da je v Ribnici mlade težko pritegniti k delu, predvsem zato, ker je v občini še vedno veliko kmetij, ki terjajo precej dela. Tako so mladi v popoldanskih urah zaposleni, mladinska organizacija pa spi. In kako so si v ITPP zastavili delo?

V kratkem bodo začeli izdajati interno glasilo. Z njegovo pomočjo bodo vse obvestili o nalogah, ki čakajo mladino. Tako bodo še te dni sestavili mladinsko delovno brigado. Ta bo okoli podjetja postavila ograjo. Kasneje bodo ustanovili nekaj športnih ekip in poskrbeli za rekreacijo vseh zaposlenih. S tem in z organizacijo predavanj bodo razbremenili sindikalno organizacijo. Ta se bo lahko posvetila važnejšemu delu. Nino upa, da bo delo mladih v podjetju v kratkem času vsestransko zaživele.

J. Z.

Zahtevaj, ko narediš!

Mladi v Praprečah zgradili košarkarsko igrišče

O današnji mladini slišimo marsikaj pikrega, le redkokdaj pohvalnega. Starejši vedo povedati, da so nekoč živeli popolnoma drugače, predvsem bolj pametno. O tem, ali je to res ali pa je bila mladost tudi nekoč norost, ki skače čez vodo tam, kjer je most, ta zapis ne bo razpravljaj. Prikažal bi rad le delo v majhni osnovni organizaciji ZSMS v Praprečah.

Vas Prapreče je oddaljena približno sedem kilometrov od Novega mesta. Steje le 20 mladincev in mladink in zato bi marsikdo mislil, da so se tudi tu mladi ljudje, kot pravijo nekateri, že „pogospodili“, da jim gre po glavi le ples, zabava... Ni tako. Pred dnevi, ko so njihovo osnovno organizacijo obiskali predstavniki občinske konference ZSMS iz Novega mesta, so se Praprečani odrezali. Na predavanje, ki jim ga je pripravila komisija za socialna vprašanja pri OK ZSMS Novo mesto, so prišli skoraj vsi. Po predavanju so nato vsi odšli za vas, kjer gradijo mladi košarkarsko igrišče.

Veliko dela jim je vzele, toda ob vseh težavah jim je uspelo, da je igrišče že skoraj nared. Igrišče pa ni samo delo mladincev in mladink, tudi nekaj starejših vaščanov je pomagalo! Mladi so vanj vložili mnogo prostovoljnih ur, porabili precej klubskega denarja. Za vse to jim ni žal, želijo le, da bi jim na pomoč priskočila še krajevna skupnost, novomeški mladinci in morda pripadniki JLA. Vsi skupaj bi lahko za vasjo spomladali položili celo asfalt.

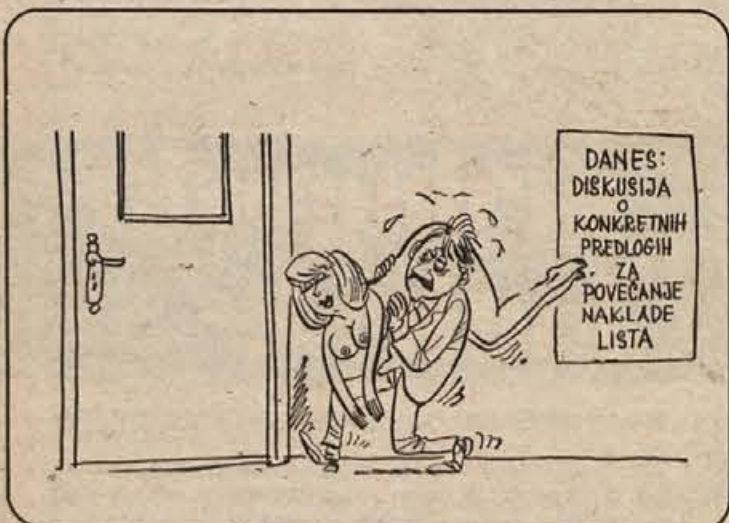
Sami so v pogovoru poudarili, da bodo začeli hvaliti šele tedaj, ko bo delo dokončano. Nekaj organizacijam zamerijo predvsem, da vedno le govorijo, kako bi od sebe pa ne dajo popolnoma ničesar. Takoj ko se bo za Praprečani končal košarkarski turnir v prapročnem igrišču, se bo po Praprečah lotila nove, močnejše zahtevnejše naloge.

ŠENTRUPERT: ORGANIZACIJA MLADIH

Vse kaže, da bo dejavnost mladinske organizacije v tem kraju le zaživela. Že v soboto zapored se je zbralo veliko mladih. Kot vse kaže, bi na voljo tudi prostor za športne dejavnosti. Kot je povedalo razpravljalcev na nedeljski tribuni, verjetno ne bo težko dobi z zemljiščem za nogometno igrišče.

NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA

Zadnje čase veliko govorimo in pišemo o onesnaževanju človekovega okolja, le malokdo pa se zaveda, da smo priče še drugačnega onesnaževanja. Govor je tokrat o onesnaževanju duha, o zastrupljanju dobrega okusa ali pa, bolje rečeno, o vcepljanju neokusa.

Namen naše akcije je bil, da pokažemo, kaj vse je v novomeških kioskih naprodaj; zlasti smo gledali, kakšno branje nam ponujajo.

Začeli smo pri kiosku nasproti hotela Kandija. Čeprav je na okencu pisalo, da je prodajalnica „radi“ boleznim zaprta, je veliko pročno steklo razkazovalo blišči in bedo tako imenovane zabavne literature. Zlasti bedo! Skozi okno so se bleščali naslovi: Pečina smrti, Srce koje beži, Zlatni kliker, Mrtvaca koji hoda, Dr. romani, Revolveraši su čakali itd.

Ostali časopisi in revije z resnejšo vsebino so bili v veliki manjšini, sramežljivo so se skrivali ob strani.

Prav nič drugačna podoba ni bila v izlozbi ljubljanskega

dnevnika, le izbira je bila še večja, ker je pač večje tudi izložbeno okno. Skorajda ne bi bilo treba dodati, da je vsa ta „literatura“ tudi vsebinsko primeren oblikovana. Že s prve strani zreta v bodočega bralca nasilje in omledna ljubezen.

Starejša prodajalka v kiosku nasproti podružnice DBH nam je prijazno postregla s podatki, da ljudje od revij največ kupujejo Jano, kateri pa takoj slede Vikend ljubavni romani, nekakšna Zlatna serija in stripi vseh vrst. Na tem žalostnem barometru okusa imajo zelo „ugodno“ mesto tudi Dr. romani.

„Naše razglede tudi dobimo, vendar ne gredo, ljudje ne kupujejo, ni povpraševanja,“ je povedala prodajalka.

Vprašali smo jo, če je naprodaj katera od slovenskih revij Sodobnost, Problemi, Prostor in čas, pa je samo odmajala z glavo – tega pri nas ne dobimo.

Kiosk je tako podoben kiosku, da ni obisk prodajnih tovrstne literature na novomeški avtobusni postaji povedal nič novega. Zanimivo je morda le to, da kiosk Dela ne dobiva

Donkihotski boj s šundom

Naših razgledov, čeprav jih izdaja, dobiva pa zagrebško revijo Oko! „Le dva ali tri izvode,“ je pripomnil prodajalec, vendar tudi ti obležijo na policah.

Čeprav je bil namen naše akcije pokazati, kaj vse je v novomeških kioskih naprodaj za branje, pa ne moremo mimo tega, kaj prodajajo kioski v tako imenovani postranski dejavnosti:

Cenene parfume, ob katerih bi tudi slon dobil živčni zlom, če bi jih povohal, obeske za ključke, s katerih vise razni psički in podobne maskote zvestobe, denarnice, obšite z

„biseri“, za katere je beseda kič komplement, igralne karte, zelo pomembno vlogo pa imajo tudi tako imenovane „ljubavne razglednice“.

Plavalaska ali črnolaska, preporna oblin, zre zvesto v oči svetloasemu ali temnoasemu lepoteu v najboljših letih. Ob njej je avto ali pa ležita v travi. Popolna idila, obditi bi ju bilo treba samo še s predmeti, ki so naprodaj v kioskih.

Človek se včasih v obupu sprašuje, ali ne bi sploh kazalo odpraviti okus in ustoličiti neokus. V zabavnem branju, oblikovanju predmetov za najbolj vsakdanjo rabo, morda celo v vedenju in miselnosti? Je boj

za okus v zabavnem in poljudnem branju podoben boju donkihota z mlino na veter?

Tega vprašanja bralcem najrazličnejših zlatih serij, zdravniških romanov in vikend ljubzenskih romanov skorajda ne moremo zastaviti, ker večinoma ne vedo, kdo je bil don Kihot, če pa že vedo, si mislijo, da je bil bržkone bedak, ker ni znal premagati tistih mlinov na veter.

Nasilje, zavito v navidezni boj za pravico, vedno zmaga v tej pogrošni „literaturi“, ki ji niti več ne moremo reči pogrošna, ker je draga.

Človeka zamika, da bi napisal, recimo, kavbojsko-detektiv-

ske-ljubezenski roman, v katerem bi se spopadli vsi znani zmagovalci teh serij. Ker so neznansko sposobni in junaki bi se bržkone med sabo uparili potolkli, morebitne ranjence bi pokončali šarlatanski doktorji iz zdravniških romanov.

Očitno je to, čeprav v edini način zoper duševno v zabavnem branju.

Jugoslovanske založniške hiše se bodo nad tem zamislile. Ni nam opravičila, kot je dejal ugledni družbenopolitični delavec, nekdo izdaja nekulturo, dobil denar za kulturo.

A. BARTIČ

M. BARTIČ

Doklej samo taka pročelja jugoslovanskih časopisnih kioskov?

Prvi šahisti Novega mesta

Igralci Kočevja so trenutno na šestem mestu, lahko pa so še četrtri

Kolo pred koncem v prvi slovenski šahovski ligi-zahod je praktično že vse znano. V predzadnjem kolu zahodne skupine je namreč Novo mesto v derbiju kola pa tudi lige premagalo moštvo ljubljanske Iskre.

Tako so si novomeški šahisti zagotovili prvo mesto in odlično štartno osnovo za odločilni turnir za naslov slovenskega prvaka. Rezultat je zelo pomemben tudi zato, ker ga bodo upoštevali, ko se bosta najboljši moštvi lige pomerili s prvima iz vzhodne skupine za naslov republiškega prvaka. Igralci Kočevja so tokrat gostovali v Postojni pri Nanosu. Zaigrali so tako, kot znajo, in doživeli prepričljivo in veliko zmago. Z njo so igralci Kočevja na lestvici napredovali le za eno mesto

in so sedaj na šestem. V zadnjem kolu bodo doma igrali s šahisti Lesca. Vsi pričakujejo, da jih bodo premagali, z visoko zmago pa bi lahko osvojili četrto mesto ali celo tretje mesto. To je odvisno tudi od Novomeščanov. Ti se bodo pomerili na Jesenicah, in če bodo močno zmagali, bi napravili uslugo tudi šahistom Kočevja.

NOVO MESTO — ISKRA
5,5 : 4,5

Osterman — Barle remi, Praznik — Preinfalk 1:0, Sitar — Jelen 0:1, Petkovič — Steiner remi, Istenič — Papler 1:0, Škerlj — Petek remi, Praznik — Petek remi, Peterle —

Jelen remi, Poredoš — Mahnič 0:1 in Pucelj — Štrtak 1:0.

NANOS — KOČEVJE
2 : 8

Nikolič — Cimer 0:1, Slejko — Ivič 0:1, Stefančič — Mestek remi, Gospodarič — Zupančič 0:1, Bombač — Podkoritnik 0:1, Dekanj — Janež remi, Cergoj — Kirasich remi, Progar — Segar remi, Milavec — Ofak 0:1, L. Slejko — Mohar 0:1.

Vrstni red: 1. Novo mesto 57,5, 2. Iskra 52,5, 3. Jesenice 42,5, 4. Lesce 40, 5. Borovnica 39,5, 6. Kočevje 39, 7. Stožice 37,5, 8. Koper 32,5, 9. Nanos 31 in 10. Borec 28 točk.

LJUBLJANA — Pred kratkim je Planinska zveza Slovenije izdala seznam planinskih postojank, ki so odprte tudi pozimi. Med 84 postojankami so omenjeni tudi Dom na Gorjancih (Gospodična), Dom na Mirni gori in gostišče v Črmošnjicah. (Z. J.)

STARI TRG OB KOLPI — V povratnem pionirskem šahovskem dvoboju so šahisti Dragatusa tesno premagali vrstnike iz Starega trga z 8,5 proti 7,5. V dvoboju pionirk so bile precej boljše gostje, saj so zmagale kar 1:7. (K. K.)

Stari trg: novo igrišče

Pred kratkim je bilo v Starem trgu ustanovljeno TVD Partizan. Pod njegovim vodstvom bodo delovale rokometna, namiznoteniška in šahovska sekcija.

Zaenkrat je najvažnejša naloga društva urediti rokometno igrišče in lastne prostore. Z igriščem ne bo večjih težav, ker bodo pri gradnji pomagali tudi osnovna šola in mladinci s prostovoljnimi delom. Na ustanovnem sestanku so se pogovarjali še o obnovi manjše dvorane. V njej se bodo športniki zbirali na sestankih, pa tudi na treningih. Razen tega se bodo v njej srečevali člani družbenopolitičnih organizacij, prirejali bodo proslave itd. TTKS Črnomelj je že obljubila del sredstev, pričakujejo pa tudi pomoč kulturne skupnosti Črnomelj in KS Stari trg.

V. KOBE

nogomet

Kočevje: skrbne priprave

V kratkem prijateljske trening tekme

Izredno ugodno vreme je omogočilo nogometašem Kočevja zelo zgodnje priprave za nadaljevanje nastopov v ljubljanski podzvezi v nogometni ligi.

Pod vodstvom trenerjev Bejtoviča in Komaca, dvakrat na teden vadijo naslednji nogometaši: Šalika, Struna, Knežević, Bokan, Jerebčnik, Košorog, Arko, Merhar, Čilenšek, Jože in Franc Nekič, Dobrič, Kozic, Turk, Kovač, Briški, Kopač, Mueller, Bejtovič, Oražem, Osmak in Rajšel.

Po vadbi v dvorani pod vodstvom Dušana Čebina čaka nogometaše še trdo delo na igrišču. Da bi preizkusili moči pred prvenstvenim startom, bodo odigrali tudi nekaj prijateljskih srečanj, najprej z Ribnico. 13. in 20. februarja pa se bodo srečali z vodečo ekipo republiške lige, z ljubljanskim Mercatorjem. Kasneje bodo v Kočevju gostovali nogometni

ZMAGAL PRAZNIK

Na rednem mesečnem hitropoteznem turnirju novomeškega šahovskega kluba je tokrat zmagal Praznik. Nastopilo je 16 igralcev. Predstavili so se z dobrimi in izenačenimi igrami.

Vrstni red: 1. Praznik 13,5; 2. Stokanovič 12, 3. do 4. Marko Picek in Poredoš 11, 5. Škerlj 10, 6. Avsec 8,5 točke idr. J. U.

odbojka

DOLENJSKO PRVENSTVO V ODBOJKI

Pod pokroviteljstvom Dolenjskega lista bo občinska Zveza za telesno kulturo Novo mesto organizirala odprto dolenjsko prvenstvo v odbojki za moške in ženske. Za ženske bo prvenstvo v nedeljo, 23. februarja, s pričetkom ob 8. uri v telovadnici osnovne šole Grm, za moške pa naslednjo nedeljo, 2. marca, s pričetkom ob 8. uri v telovadnici osnovne šole Bršljin. Prijave je treba poslati na Občinsko zvezo za telesno kulturo, Novo mesto, Kidričev trg 2, do vključno 20. februarja.

rokomet

Na zimskem prvenstvu nič novega

Rokometaši Krmelja v odločilni tekmi premagali vrsto Jesenic

V nadaljevanju zimskega rokometnega prvenstva Slovenije so ekipe tokrat prikazale precej boljše igranje kot v začetku prvenstva. Dolenjske ekipe — igranje predvsem v nižjih skupinah — so tudi tokrat prvenstvena srečanja dobro odigrale.

V skupini B igra ekipa Smarje-Sap. V dolenjski rokometni ligi so bili igralci Smarje zelo dobri, nekoliko slabše pa igrajo v tej skupini. To je razumljivo, saj so vse ostale ekipe, ki igrajo v tej skupini, precej starejše

USPEŠEN NASTOP KOČEVSKIH STRELCEV

Sportno društvo Invalid iz Kočevja je imelo v zadnjem času precej uspešnih nastopov. Razen kegljačev se lahko z dobrimi rezultati pohvalijo tudi strelci. Tako so pred kratkim nastopili na invalidskem prvenstvu Slovenije v Laškem. Med 18 ekipami so zavzeli šesto mesto. Nastopili so Šafer, Regali, Markovič in Fink in nastreljali 580 krogov.

Z. FAJDIGA

V vse tovarne

Vsa leta doslej v sevniški občini ni bilo pravega strelišča. Še pred tremi leti je znašal predračun za strelišče 620 tisočakov, kar je bilo seveda za tako organizacijo, kot je občinska strelska zveza, videti nedosegljivo. Sedaj imajo opravljena vsa zemeljska dela, zgrajena je lopa za strelce, letos jo nameravajo zapreti.

Marsičeva še ne bi imeli, če ne bi strelili vseh sil. Delali so sami strelci, pa tudi člani partizanske enote. Člani Zveze rezervnih vojaških strelšin so sodelovali tudi z denarnimi prispevki. Ko so strelci videli, kako gradnja napreduje, je rasla tudi vnaša, pravi o tej pridobitvi predsednik občinskega strelskega odbora Ivan Novak. „Vsaj to leto bi želeli, da bi nas tudi pri nadaljevanju gradnje podprla občinska Zveza za telesno kulturo, ki sicer podpira našo osnovno dejavnost, ne pa tudi naložbe.“

Ivan Novak: „Novo strelišče — sad naporov in sodelovanja vseh: od štaba partizanske enote, milice in oddelka za narodno obrambo.“

— Kako je z množičnostjo? — nas je zanimalo. „Nekaj let, vse do leta 1972, je strelstvo v občini mirovalo. Sedaj imamo že 315 članov. Organizacije bi lahko začele tudi v Jutranjki in Lisci, kjer imajo že precej strelk, le nekoga je treba, ki bi stvar spravil v tek. Na vseh osnovnih šolah bi lahko republiški tečaj smo poslali enega člana za trenerja in sodski pomeni težavo nabava orožja, ker gre za uvoz zračnih pušk.“ A. Z.

St. 6 (1333) — 6. februarja 1975

atletika

Papič 160 cm

Atletičarji, atletinje in atletski delavci na osnovni šoli Grm v Novem mestu so zelo delavni. Razen rednih treningov pripravljajo tudi prijateljska srečanja.

Tako so se pred kratkim pomerili z izbrano vrsto novomeške gimnazije. Omeniti moramo, da so za to vrsto nastopale v glavnem dijakinje, ki so končale osnovno šolo na Grmu in so se začele z atletiko ukvarjati prav na tej šoli. Tako je srečanje postreglo z lepimi boji in odličnimi rezultati. Nedvomno je najboljši rezultat dosegla pionirka Margita Papič. V odličnem stilu je preskočila kar 160 centimetrov. Razen Margitinega skoka smo lahko videli še nekaj lepih skokov, atletinje pa so se izkazale tudi v tekih in metih. Prav gotovo je, da ima osnovna šola na Grmu najboljše atlete in atletinje med pionirji v vsej republiki. Pri tem pa ne smemo pozabiti tudi na telesnokulturne delavce, ki na tej šoli z vsem srcem delajo z mladimi.

Rezultati: 20 m: 1. Zaletež 3,3, 2. M. Bele 3,6 (obe Grm); 400 m: 1. Papež (Grm) 69,3, 2. Močan (Gimnazija) 72,4; daljina: 1. Tovsak (Grm) 487 cm, 2. Rajer (Grm) 450 cm; višina: 1. Papič (Grm) 160 cm, 2. Pečavar (Grm) 150 cm; met medicinke (3 kg): 1. Valentič (Grm) 9,58, 2. Progar (Grm) 8,90; troboj: 1. Brule 133 točk, 2. Beg 109 točk (obe Gimnazija), 3. Weiss 94, 4. Hribar 64 (obe Grm). Štafaeta 4 x 200 m: 1. Grm 2:17,4, 2. Gimnazija 2:18,4; ekipno: 1. OS Grm 39 točk, 2. Gimnazija 34 točk.

košarka

Novoteks tokrat drugi

Košarkarji ljubljanske Ježice vsako zimo pripravijo manjši turnir, na katerega najraje povabijo dva močna kluba. Tokrat so se odločili za ekipo Tolmina in novomeškega Novoteka.

Novomeščani se na tekmovalne v republiški ligi pripravljajo že dalj časa. Ker bodo za moštvo letos nastopili predvsem mlajši in še neizkušeni igralci, so turnir izkoristili predvsem za uigravanje mladih košarkarjev. V obeh tekmah so Novomeščani dokazali, da imajo za sabo dober trening, marsikaj pa bodo morali še nadoknaditi.

NOVOTEKS — JEŽICA
78:86

Ljubljancini so tokrat nastopili močno okrepljeni. Zanje je nastopil Zaloker, košarkar ljubljanske Olimpije. V izenačenih in zanimivih tekmah so bili boljši domači košarkarji. Ker so v prvi tekmi premagali vrsto gostov, so tako postali prvaki že tradicionalnega zimskega turnirja.

TOLMIN — NOVOTEKS
74:84

Novomeščani so proti Tolminu zaigrali zelo dobro, predvsem v drugem polčasu. Z dobro obrambo in točnim napadom so razliko v koših

statno večali, tako da so ob koncu tekme prepričljivo zmagali in zavzeli drugo mesto.

Za Novoteks so nastopili: Bajt, Besednjak, Janežič, Plantan, Seničar, P. Seničar, Pirc, Čukut, Z. Kovačević, Ivančič in Kopač. Ekipo sta vodila trener A. Petrič in J. Prijatelj.

Sedaj, ko imajo v Stopičah asfaltno rokometno igrišče, se bo rokomet še bolj razmahnil. Nedvomno je, da bodo stopiške pionirke tudi v prihodnosti med najboljšimi v republiki. Razen dobrega igrišča imajo tudi odlično vodstvo. Na sliki: Stopičanke (v črno-belih dresih) v obrambi. (Foto: Feliks Orel)

Dežurni poročajo

PO STRELOVODU NAVZGOR – 29. januarja zvečer je neznanec vlomil v stanovanje Ane Popovič na Cesti herojev v Novem mestu. Med tem, ko lastnice ni bilo doma, je nekdo splezal po strelovodu na balkon in tam vdrl balkonska vrata ter se splazil v stanovanje. V dnevni sobi je vse premetel in prevrnil, iščoč denarja, vendar ga ni našel. Vlomilec je nato odšel brez plena, stanovanje pa je zapustil tako, da je skočil skozi kuhinjsko okno. Moral je biti spreten, ker je bilo dokaj visoko.

VLOM V ZIDANICO – Med 26. in 29. januarjem je bilo vlomljeno v zidanico Staneta Kresala v Malem Cerovcu. Skozi streho in strop je vlomilec prišel v postelje in odnesel kar 300 litrov vina.

NAPADAL GOSTE – 31. januarja zvečer so šentjernejski miličniki pridržali do iztreznitve Franca Conto, ker je v gostilni Novak v Hrastju vinjen nadlegoval goste.

VINJEN ZAHTEVAL SE – Komaj polnoletni Stanislav Jenič iz Regerce vasi je 1. februarja zvečer opit delal nered v gostilni Rotovž na novomeškem Glavnem trgu. Ker mu niso hoteli več postreči s pijačo, je prevračal stole in se prekrkal z gosti. Miličniki pa so ga pridržali do iztreznitve, čaka pa ga še sodnik za prekrške.

GROB DO NATAKARICE – 1. februarja zvečer so imeli tudi črnomaljski miličniki opraviti z razgrajanjem. V gostilni Skubic je Rafko Nišandžić iz Kanjarice razgrajal v vinjenem stanju in natakaričvilgel kozarec v glavo. Odpeljali so ga na hladno do iztreznitve, kasneje pa bo moral pred sodnika za prekrške.

ZANESLO GA JE V TOVORNJAK

1. februarja okrog 13. ure je Jože Pavlin iz Krškega vozil tovornjak s prikolico proti Drnovemu in med potjo prehitel vprego. Že je bil mimo, ko je iz nasprotne smeri prišel avtomobil avto Remigij Jerman iz Logatca. Ta je sicer zaviral, vendar ga je zaneslo najprej v tovornjak, od tam pa ga je odbilo v jarek. Gmotna škoda znaša 2.000 din.

ČELNO V AVTO

28. januarja zvečer je Alojz Teržan iz Brezovega vozil tovornjak med Brezovico in Blanco, na ravni pa mu je naproti prišel avto, na sredi ceste 35-letni mopedist Franc Mastnak iz Loke. Mopedist je čelno trčil v tovornjak in se tako hudo poškodoval, da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico.

V socialistični samoupravni skupnosti morajo biti odnosi med ljudmi taki, da ustvarjajo ugodno ozračje in sožitje. Zato želi skupnost, da bi se jevali občani sami ali na samoupravni način (poravnalni sveti) medsebojne nespornosti, in to vsaj tam, kjer to zakon dopušča. Imamo pa tudi predpise, ki olajšujejo sodiščem odločanje o manj pomembnih kazenskih (čl. 4/2 KZ) in civilnih zadevah (spori majhne vrednosti).

Čl. 4/2 kazenskega zakonika namreč določa, da ni kaznivo tisto dejanje, ki ima sicer zakonite znake kaznivega dejanja, a pomeni za družbo neznatno nevarnost in so škodljive posledice majhne ali pa jih ni. O tem, ali sta oba pogoja izpolnjena, odloča javni tožilec že pred in med uvedbo kazenskega postopka, sicer pa sodišče, ko dobi zadevo v rešitev.

Spore majhne vrednosti pa rešujemo v posebni vrsti pravnega postopka. Zakon izhaja s stališča, da je treba postopek za te vrste sporov poenostaviti in tudi, tako doseči večjo učinkovitost sodišč. Določbe o sporih majhne vrednosti se uporabljajo – če je tožbeni zahtevek denarja, ki ne presega 1.000,00 din, – če se tožnik zadovolji, da mu tožence da namesto vtoževanega predmeta denar in znesek ne presega 1.000,00 din, – če zahteva tožnik izročitev predmeta, a vrednost predmeta po tožnikovi oceni ne presega 1.000,00 din.

Ne štejejo pa se za spore majhne vrednosti spori o nepremičninah (lastninska pravica, služnostna pravica), spori o zakonitem preživljanju (preživnine, ki jih vtožujejo zakoniti ali nezakoniti otroci ali starši od otrok) in spori iz delovnega razmerja.

Spori majhne vrednosti

Naša družba ima prav gotovo velik interes, da so občani strpni med seboj na delovnih mestih in v okoljih, kjer živijo, ter da s razumom ocenjujejo morebitne nespornosti. Zato upravičeno želijo, da občani ne bi bili pretirno občutljivi bodisi za svojo osebno čast, bodisi malenkostni za neznatne premoženjske koristi ali neznatno škodo. Tako bi odpadle številne zasebne tožbe, odpadle pa bi tudi pravde zaradi majhnih zneskov, n. pr. 20,00, 40,00 ali 50,00 dinarjev, o katerih morajo sodišča razsoditi. Stranke si morajo obojestransko prizadevati, da bi se same sporazumevale in reševale manj pomembne spore, pa čeprav po sistem starem domačem pregovoru: „Najslabša sprava je boljša kot najboljša pravda“. S tem bodo tudi pomagale sodiščem, da se bodo mogla prvenstveno posvetiti reševanju pomembnejših kazenskih in civilnih zadev.

ŠTEFAN SIMONČIČ

Poenostavitev postopka je v več smereh. V zapisnik o glavni obravnavi se vnašajo le bistvene navedbe strank in izpovedbe priči, ni mirovanja postopka, sodba se mora razglasiti takoj po koncu glavne obravnave, prepis sodbe pa se strankam vroči samo, če to zahtevajo. Zelo pomembna je izjemna določba čl. 436 i ZPP. Steje se namreč, da je tožnik tožbo umaknil, če ni prišel na glavno obravnavo, a je bil pravilno vabljen; taka določba pa ne velja za splošni pravni postopek. Stranke in pooblaščenici so dolžni, da že v prvostopnem

postopku navedejo vsa dejstva in dokaze, ker tega ne morejo več v pritožbenem postopku. S tako sankcijo se skušajo udeleženci prisiliti k aktivnejšemu in vestnejšemu sodelovanju. V teh postopkih je pritožbeni rok samo 8 dni in teče od razglasitve sodbe, če so bile stranke navzoče na glavni obravnavi, sicer pa od prejema odločbe. Revizija ni dopustna in zato Vrhovno sodišče SRS ne more odločati o odločbah okrožnega kot pritožbenega sodišča.

Naša družba ima prav gotovo velik interes, da so občani strpni med seboj na delovnih mestih in v okoljih, kjer živijo, ter da s razumom ocenjujejo morebitne nespornosti. Zato upravičeno želijo, da občani ne bi bili pretirno občutljivi bodisi za svojo osebno čast, bodisi malenkostni za neznatne premoženjske koristi ali neznatno škodo. Tako bi odpadle številne zasebne tožbe, odpadle pa bi tudi pravde zaradi majhnih zneskov, n. pr. 20,00, 40,00 ali 50,00 dinarjev, o katerih morajo sodišča razsoditi. Stranke si morajo obojestransko prizadevati, da bi se same sporazumevale in reševale manj pomembne spore, pa čeprav po sistem starem domačem pregovoru: „Najslabša sprava je boljša kot najboljša pravda“. S tem bodo tudi pomagale sodiščem, da se bodo mogla prvenstveno posvetiti reševanju pomembnejših kazenskih in civilnih zadev.

ŠTEFAN SIMONČIČ

Mrhovinarji

Ni bilo prvič, kar se je zgodilo ponesrečenemu kamionu in njegovemu blagu 2. februarja pri Kronovem. Ker se je tovornjaku odtrgala prikolica, naložena s sladkorjem, in se je le-ta razsul, so nekateri soferji priskočili „na pomoč“ tako, da so sladkor odnašali. Očividci pravijo, da se nekaterim „pomagačem“ ne bo treba bati podražitev sladkorja.

Podobno kot v Kronovem so se obnašali tudi že prej v drugih krajih ob podobnih priložnostih. Potem, ko je nesreča mimo in je glad po zastojkarskem blagu potešena, se začne širiti govori-ce. Tisti, ki so največ odnesli, se izgovarjajo tako rekoč na dobro delo, češ, da bi sicer blago propadlo. Kdor je prišel prepozno in je malo dobil, kaže s prstom na tiste, ki so odnesli največ. Očividci od daleč pa se zgražajo nad mrhovinarskim početjem.

Nemalokrat pride po takih dogodkih do razprtij med ljudmi, ki so poprej živeli v lepi slogi. Pa je vreča sladkorja vredna vsega tega? Se izplača za tako ceno prodati svoje dobro ime in ugled? Morda je zdaj komu žal. Žal pa tudi nič več ne pomaga, kajti trezna presoja bi bila potrebna ob dogodku samem.

R. B.

Mladost pušča za rešetkami

Ivan Najger iz Stare vasi bo zaradi tatvin in vlomov spet dve leti zaprt - Če ne najde denarja, je tudi kozarec kompota dober

Komaj se je 20-letni Ivan Najger iz Stare vasi pri Bizeljskem vrnil s prisilnega dopusta na Golem otoku, že je zašel spet v kriminal. Namesto da bi iskal delo, je živel pri starših in hotel priti do denarja s krajo.

Zaradi več kaznivih dejanj se je Najger pred kratkim zagovarjal pred novomeškim okrožnim sodiščem, kjer mu je senat pred predsedstvom Janeza Smoleja prisodil dve leti zapora. Ugotovljeno je, da je fant 25. julija 1973 dopoldne v domači vasi izvalil Jurija Belaso od hiše, potem pa s ključcem odprl njegovo stanovanje in stikal za denarjem. Ker tega ni bilo, je vzel žepni tranzistor in nož.

Drugič je šel na lov za denarjem ponoči. V noči na 29. julij 1973 je v hotelu Čateške Toplice vzel v sobi iz zdravstvene knjižnice 500 din, last Martina Rozmana. Oktobra je neki večer vlomil v domači vasi v zaprte prostore letne hišice Mirojuba Ogorevca, ker je domne-

val, da ima ta malokalibrsko puško. Tudi tam ni dobil, kar je iskal, pač pa prazen in hotel oditi in je vzel kozarec kompota. Isto noč je vlomil še v vikend Vladimira Rezarja; tam je puško le našel in jo seveda odnesel. Zraven puške, vredne 2.000 din, je šel z njim še

usnjen suknič.

Zadnje očitno kaznivo dejanje je storil 1. novembra lani, ko je vlomil v livarno v Dobovi. Tudi v tem poslopu je vlomilec iskal predvsem denar, toda le v enem predalu je našel 260 din.

Najger je pred sodiščem večnoma vse priznal, sicer pa mu drugega tudi ni kazalo, ker je bilo zbranega precej dokaznega gradiva.

V družbeno samozaščito spada tudi zapora pred vstopom v tovarno. V kanizarskem rudniku nihče ne more mimo vratarja. Ko ga ta izpraša in zapiše, potem gre lahko „tujec“ na rudniško področje. V takih primerih je strogost in doslednost upravičena. (Foto: R. Bačer)

Kakšen varnostni pas?

Pravočasna navodila ob signalih, da bodo v letu 1976 v avtomobilih obvezni pasovi

Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in novi osnutek zveznega pravilnika o napravah in opremi motornih vozil napovedujeta, da bodo morali imeti po 1. januarju 1976 vsi osebni avtomobili na prvih sedežih varnostne pasove.

Zelo verjetno je, da bodo potrebe po tem varnostnem pripomočku povzročile tudi apetite po zaslužkih s prodajo neustreznih in nevalidnih varnostnih pasov. Da bi se kupci lahko znašli, je potrebno opozoriti, na kaj naj pazijo pri nakupu. Kakšni varnostni pasovi pa so v prodaji in kakšne naj kupujemo?

V trgovinah se še vedno dobi podtrebušni pas, pri katerem teče

trak preko telesa v višini medenice in je pritrdjen na vozilo na dveh mestih. Tega tipa varnostnega pasu ne priporočamo, ker ne more preprečiti, da se ne bi ob nenadni ustavitvi avtomobila zgornji del telesa in glave nagnila naprej in bi prišlo do poškodb. Diagonalni pas, ki teče diagonalno preko prsnega koša od kolka do nasprotne rame, sicer zadržuje prsni koš, da se ne upogne naprej, vendar je učinkovit omejen. Tudi tega strokovnjaki ne priporočajo.

Pas na tri točke, znan pod imenom ipšilon varnostni pas, ki je kombinacija podtrebušnega in diagonalnega pasu, pa je pravi pripomoček v primeru nesreče. Ta pas je pritrdjen na vozilo v treh točkah in zadržuje trebušni del telesa, da ne zdrsne naprej, hkrati pa tudi prsni koš in glavo. Za tak varnostni pas so se odločile vse tiste države, ki so že predpisale ta varnostni pripomoček kot obvezno opremo osebnih avtomobilov.

Jugoslavija je podpisnica sporazuma združenih narodov o cnotnih predpisih, ki zadevajo tudi proizvajalce varnostnih pasov. Sporazum zelo natančno določa, kakšne lastnosti mora imeti pravi varnostni pas, in tudi, da morajo imeti vsi varnostni pasovi v prodaji homologacijsko mednarodno znanko. To je krog, v katerem je velika črka E, za njo pa številka države, ki je dala homologacijo. Nad krogom za črko E je oznaka tipa varnostnega pasu. Pas na tri točke je označen z veliko črko A. Ko boste kupovali novi varnostni pripomoček, ne pozabite na te oznake! Hkrati zahtevajte navodila v domačem jeziku, ker so ga proizvajalci tudi dolžni dati po mednarodnem sporazumu. Ta določila pa ne veljajo samo za proizvajalce, temveč ravno tako za uvoznike varnostnih pasov.

D. MRAK

POGORELA BARAKA

3. februarja zjutraj so novomeške miličnike obvestili, da gori pri Pogancih ciganska baraka. Ko so prišli na kraj dogodka, so ugotovili, da ni več pomoči. Lesena baraka je pogorela do tal, medtem ko stanovalcev ni bilo doma, štedilnik pa je gorel. Zaradi slabih dimnih naprav se je baraka vnela in pogorela, škoda pa znaša okrog 70.000 din.

Pijan pa še nedostojen

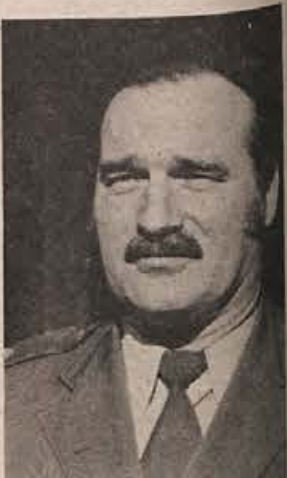
Če nismo sami priče, pa lahko slišimo od drugih ali beremo v časopisih, da miličniki večkrat tega ali onega pridržijo do iztreznitve. Navadno kličejo milico ponoči na pomoč, če močno opit moški v javnem lokalu razgraja, razbija in nadleguje goste. Kakšne izkušnje imajo na postajah milice s pijanci, so povedali:

NIKO PRISEL, pomočnik komandirja postaje milice Novo mesto: „V splošnem je bilo lani takih primerov manj kot prejšnja leta, še vedno pa jih neredko doživljamo. Januarja smo imeli na primer že 8 takih intervencij, med temi pa sta bila tudi dva klateža. Take zadržimo v priporu, dokler ne poizvemo, kdo in od kod so. Moram pa reči, da so vinjeni razgrajali ob prihodu miličnika dostikrat še nesramni. Nočejo zlepa stran, se upirajo, to pa je dodatni prekršek: nedostojno vedenje proti uradni osebi. Imeli smo tudi primere, ko so bili miličniki ob posredovanju telesno napadeni. Storišca smo potem prijavili javnemu tožilstvu.“

STANE BECELE, komandir postaje milice Šentjernej: „Pri nas ni veliko takih primerov. Letos ni bilo še nobenega, lani pa jih je bilo nekaj. Ker nimamo še dokončno urejenega prostora za pridržanje, moramo razgrajajoče z marico poslati v Novo mesto na iztreznitev. Tudi pri nas so razgrajali v vinjenem stanju navadno tako pogumni, da se še miličniku upirajo. Malo je takih, ki bi šli zlepa s kraja prekrška. Moramo jih odgnati s silo, kar pomeni, da gre še za upiranje uradni osebi. Tako mora potem pijanec odgovarjati pred sodnikom za prekrške zaradi dveh prekrškov: pijanosti in nedostojnega vedenja.“

JOZE PETERLIN, komandir postaje milice v Metliki: „V naši občini imamo na leto nekaj čez 20 takih primerov. Ta številka je zadnja leta kar stalna. Med vinjenimi razgrajajočimi imamo nekaj domačinov – stalnih „znancev“, nekaj pa je občanov od drugih. Tudi klateži so vmes. V takih primerih postopamo tako: če se vinjeni da zlepa odstraniti in če ni bojazni, da bi prekrške ponavljali, ga pustimo domov. V prostor za pridržanje damo le tiste, ki se zoperstavljajo tudi miličniku, ko pride delat red na kraj prekrška. Prvi odgovarjajo potem za en prekršek, pijanci iz druge skupine pa za dva.“

R. B.

KRONIKA NESREČ

KRIŽEVSKA VAS: TRČIL V ZAPORNICE – 28. januarja zvečer je Metličan Jože Troglirč vozil z avtom iz Metlike proti Gradcu, med potjo pa je prežl, da so spuščene zapornice čez železniško progo, in je trčil vanje. Prva zapornica se je prelomila, voznik se je poškodoval in je moral v bolnišnico, na avtu pa je za 3.000 din škoda.

GRADAC: EDEN ZAVIJAL, DRUGI PREHITEVAL – 30. januarja popoldne je Jože Gerškšč iz Dol. Suhorja vozil avto skozi Gradac in pri križišču zavijal v levo, za njim pa je vozil osebni avto Slavko Kuretič iz Sred. Radencev in začel prehitovati. Vozili sta se opazili. Lastnika imata za 1.000 din škoda.

KRONOVO: SPET NA NADVOZU – 29. januarja je Branko Božič z Otočca vozil osebni avto proti Smarčskemu Toplicam, na nadvozu pa mu je naproti prišel avto, na strani avtomobilist Janez Verbič z Ostroga. Avtomobila sta trčila, gmotne škode je za 5.000 din.

MEDVEDJEK: PREKRATKA RAZDALJA – 29. januarja je Peter Hudeček, Čeh iz Prage, vozil tovornjak proti Zagrebu, v klancu pri Medvedjeku pa mu je razneslo prednjo gumo, zato je zapeljal kamion s ceste in ustavil. Za njim je vozil v prekrški varnostni razdalji drug tovornjak Zoran Nedeljkovič iz okoličnega Smedereva in trčil v Čehovo vozilo. Škode je za okrog 4.000 din.

MIRNA: VOZIL PO SREDI – 31. januarja proti večeru je Jovan Tomič z Mirne vozil z avtom proti Trebnjem, in ker je peljal po sredi, sta trčila z avtomobilom, ki ga je vozila naproti Jožefa Rau iz Šentjanža. Škoda znaša 10.000 din.

DOBRAVA: TRČIL NA MOSTU – 1. februarja popoldne je Mijo Barlovič iz Ljubljane vozil osebni avto proti Šentjerneju, na spolkem mostu čez Krko pri Dobravi pa ga je zaneslo in je trčil v ograjo. Na srečo se je avto tam ustavil, škode pa je za 9.000 din.

KRONOVO: PREHITRO V OVINEK – 1. februarja zvečer je Jože Bašelj iz Družinske vasi vozil z

avtom proti Kronovemu. V desni nepreglednem ovinku, kamor je spozlki cesti prehitro pripeljal, pa je zaneslo v levo ravno takrat, ko je prišel prijeljal z avtom Mirko Trnka iz Tržišča. Avtomobila sta trčila, gmotna škoda pa cenijo na 4.000 din.

SLEPSEK: KARAMBOL SREČANJEM – 2. februarja popoldne je Leopold Savšek iz Slepseka vozil z avtom proti Belemu griču, na nasprotne smeri pa je prišel avtomobilist Ladislav Kovačič z Belega griča. Trčila sta in naredila za 4.500 din škoda.

KRONOVO: SLADKA SILJKA NA DOM – 1. februarja zjutraj je Jože Gnezda z Unca vozil tovornjak po avtocesti, pri Kronovu pa se je v ovinku odpela prikolice, kar se je pretrgal vlečni drog. Prikolico je zaneslo na levo, kjer se je po nasipu skotalila na dvorišče hiše št. 1. Naloženi sladkor se je raztresel po dvorišču. Gmotna škoda znaša 70.500 din.

MILIČNIKI, NE OBČAN

V prejšnji številki našega lista smo v sodni rubriki poročali o vlomih, ki so opiti šli vlamjati v kurnike lastnikov v Zalogu. Zapisali smo, da je dva Roma s plenom zalotil ob Skubic, vendar smo izvedeli, da jih prijel miličniki na gozdni poti, ki vodi k Skubicu.

NESREČA V BETI

29. januarja zjutraj se je v metliški tovarni BETI zgodila nesreča pri delu. Strojni ključavničar Marjan Matkovič, star 22 let, doma iz Dol. Dobravice, je kot vzdrževalni strojev popraviljal stroj, pri tem pa je pomotoma vključil pogonsko stikalo. Stroj je zaropotal, njemu pa je v hipu odrezalo desno roko v zapustju. Hudo poškodovanega delavca so takoj odpeljali v bolnišnico, kjer je ostal na zdravljenju.

Dela za 9000 ljudi

Zaposlenost se počasi nagiblje v žensko korist - Še veliko do »vročih« pet odstotkov

Ludvik Kebe je direktor Komunalnega zavoda za zaposlovanje Novo mesto. V šali mu znanci pravijo tudi direktor za nezaposlene, ljudje namreč mislijo, da se ta ustanova ukvarja samo z zaposlovanjem vedno enih in istih ljudi, ki največkrat zaradi neprilagojenosti, boleznih ali česa podobnega ne morejo ali pa včasih tudi nečejo najti dela.

»Želje so velike, prav tako potrebe. Na območju, ki ga zajema naša ustanova, konča vsako leto osnovno šolo 2500-2600 otrok. Večina jih nadaljuje šolanje na

sestih povečala zaposlenost za 6,3 odstotka; v ta odstotek niso všteti tisti, ki so na tako imenovani priučitvi za zaposlitev.

Kako ravnamo z ljudmi, ki iščejo delo? Ko dobimo osnovne podatke, jih pošljemo h kadroviku v podjetje, ki potrebuje delavca njegove kvalifikacije. Seveda je potem včasih tudi veliko razočaranj, komisija ga ne sprejme v delovno razmerje, človek pošilja vloge od Poncija do Pilata, ne more razumeti, da ne more dobiti dela, čeprav je toliko nezasedenih delovnih mest. Taki primeri so sicer redki, vendar me vedno znova presunejo.

Sicer pa moram povedati, da je na našem območju veliko več prostih delovnih mest kot pa iskalcev zaposlitve.

V enajstih mesecih lani so podjetja in ustanove naše režije iskale 9000 delavcev, na zavodu pa je bilo prijavljenih samo 673 tako imenovanih iskalcev zaposlitve, od tega 60 odstotkov žensk. Največkrat iščejo delo mladi brez kakršnekoli kvalifikacije; veliko je tudi vlog iz drugih republik. Lahko rečem, da je lista, na kateri objavljamo prosta delovna mesta, eden najbolj branih papirjev, če že neglede na »naklado« - celo najbolj bran.

Ne moremo trditi, da naša služba ni uspešna. Novembra lani je na primer z našo pomočjo iskalo delo nekaj več kot 100 ljudi, vendar smo jih v istem času zaposlili drugih sto in še nekaj iz oktobra.

Po svetu velja, da je položaj kritičen, če odstotek nezaposlenih preseže 5 odstotkov števila zaposlenih. To je tako imenovana relativna brezposelnost. Na našem območju je bil novembra 1973 ta odstotek 2,1 lani ob istem času pa samo še 1,6. Bojazn, da bi kdorkoli, ki hoče delati, ostal brez kruha, je torej odveč.

M. BAUER

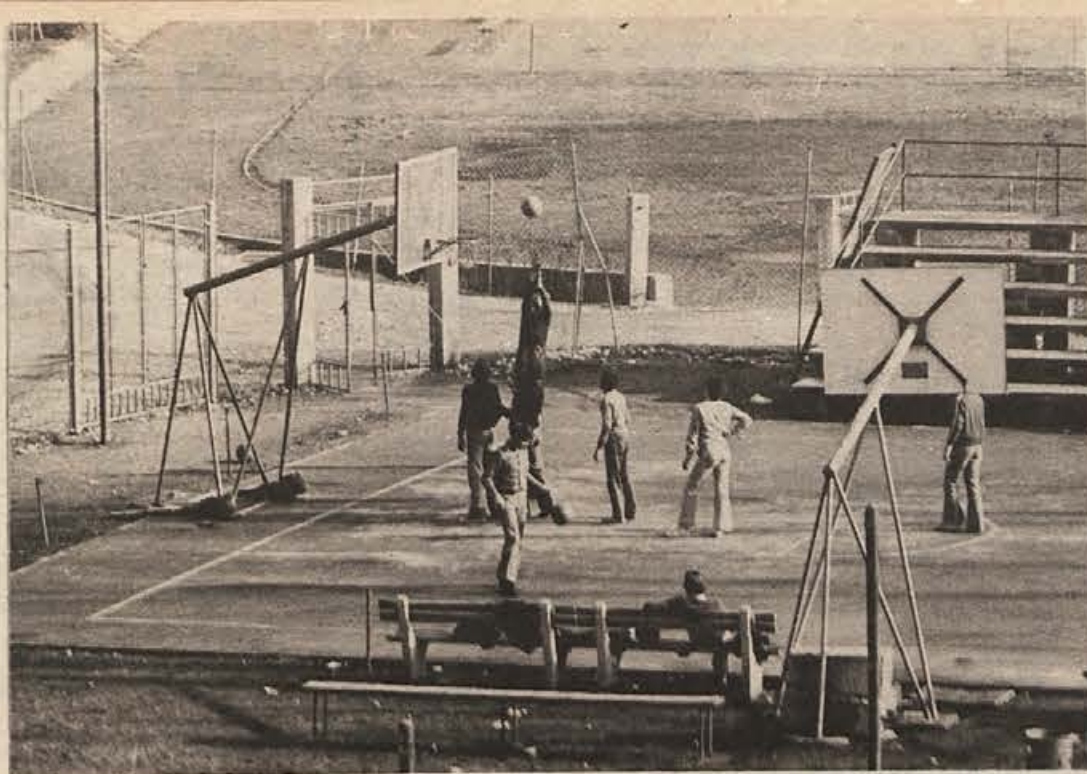

Ludvik Kebe: »Vedno mi je hudo, kadar vidim, da komu ne moremo najti dela.«

srednjih šolah, da bi se potem zaposlili čim bližje domu - največkrat naj bi bilo to kar pred domačim pragom. Naše službe imajo desetletne podatke o poklicnih željah absolviranih osnovnošolcev, če žele, jih lahko poklicno usmerjamo.

Zadnja leta opažamo, da je vse več zaposlenih žena, zaposlenost se torej počasi nagiblje v korist žensk, če temu lahko tako rečemo. To se po eni strani dogaja zato, ker je vsaki družini dobrodošla še ena plača, po drugi pa tudi, ker so investicije v tekstilno ali, recimo, konfekcijsko industrijo najcenejše.

Na območju, ki ga zajema Komunalni zavod za zaposlovanje, se je v enajstih me-

IGRIŠČE NIKOLI ZAPUŠČENO - Košarkarsko igrišče na Loki tudi v teh, ne najbolj prijaznih dneh ne sameva. Vedno se najde skupina fantov, ki porabijo prosti čas za metanje žoge skozi obroč. (Foto: M. Bauer)

Do konca leta bolj domače katrce

IMV bo za R4 uvažala samo motorje in nekatere mehanske dele - Letos najmanj 20.000 katrc, 5.000 R 12 in 27.000 avtomobilskih prikolic

Proizvodnja avtomobilov bo tudi letos temeljni proizvodni program novomeške Industrije motornih vozil. Septembra lani zastavljena proizvodnja dostavnih avtomobilov z Renaultovimi motorji teče zelo uspešno. Glede na povpraševanje so v IMV sklenili, da bodo v prvem letošnjem polletju povečali dnevno proizvodnjo teh vozil na 20 kosov, do konca leta pa naj bi se proizvodnja povečala na 30 dostavnih avtomobilov na dan. Načrt predvideva, da bo IMV letos izdelala 5.360 dostavnih avtomobilov.

V proizvodnji osebnih avtomobilov bo IMV letos zagotovila zmogljivost za 50.000 vozil. Načrt je narejen za prvo polletje: 9000 avtomobilov R 4, 2000 R 12 in 150 R 16. Da bi kar najbolj izkoristili zmogljivosti v prihodnjem letu, morajo v IMV v drugem letošnjem polletju postopoma povečevati proizvodnjo. Tako bi naredili do konca leta 24.000 R 4, 6.000 R 12 in 150 R 16. Ker pa proizvodnje v drugem polletju še ni mogoče natančno določiti, so se v IMV odločili, da bodo načrtovali material za 20.000 katrc in 5.000 R 12. Na tej osnovi bo narejen tudi finančni načrt.

CVETJE IN PARKI ANGLIJE V NOVMESTU

Hortikulturno društvo Novo mesto priredi v torek, 11. februarja, ob 17. uri v novomeškem Sindikalnem domu predavanje »Cvetje in parki Anglije«. Predaval bo inž. Miha Ogorevc.

S tovarno Renault se je IMV dogovorila tudi o povečanju protidobav v tem letu, tako da bo skupni izvoz presegel vrednost 40 milijonov francoskih frankov. Dogovorjeno je tudi pospešeno osvajanje proiz-

Letos IMV ne načrtuje bistveno večje proizvodnje avtomobilskih prikolic. Do te odločitve so pripeljale izkušnje iz minulih let, zmogljivost TOZD za proizvodnjo lesenih elementov in seveda povpraševanje na tržišču. Načrt predvideva proizvodnjo 14.400 avtomobilskih prikolic v Novem mestu, 4.800 v Brezicah in 8.000 v Belgiji.

Seveda postavlja uredničev predvidenega obsega proizvodnje in prodaje ter finančnih načrtov kolektiv IMV pred odgovorne naloge, katere bo mo-

NAČRTOVANA VREDNOST PROIZVODNJE ZA LETO 1975

v 1000 din

- dostavni avtomobili	500.000
- osebni avtomobili	1.180.000
- prikolice	630.000
- rezervni deli	200.000
- ostala proizvodnja in storitve	120.000
- dobave Renault	160.000
- zastopstvo	500.000
SKUPAJ	3.290.000

vodnje priljubljenih katrc. V prvem polletju bodo v IMV sami varili vse karoserijske sklope, ki jih zdaj dobivajo zvarjene, vključno šasije. V prvih šestih letnih mesecih bodo začeli vključevati tudi doma izdelane odpreške, do konca leta, odvisno od dobave orodij, pa bodo osvojili vse odpreške karoserije in šasije. Osvojili bodo tudi izdelavo kompletnih nihalnih ročic in nekaterih drugih mehanskih delov, razen polosi in krmilnega mehanizma.

Tak načrt osvajanja proizvodnje in protidobav bo IMV omogočil, da bo ob koncu leta za katrce uvažala samo motorje in nekatere mehanske dele.

Tako obsežen načrt osvajanja proizvodnje R 4 pa kajpak ne bo dovolil tudi hkratnega osvajanja proizvodnje R 12, zato bo ta ostala na lanskem ravni. Stavne dele za R 12 bodo dobavljali s sredstvi, ki jih bodo dobili pri izvozu delov za Renault.

goče doseči le z veliko delovno vnaprejo in finančno disciplino, najbolj pa z zvečanjem produktivnosti in boljšim izkoriščanjem finančnih sredstev.

M. B.

MINI ANKETA:

Pogosto je precej nevhvaležno govoriti o kulturi, kajti kultura je tisto področje vsakdanjika, o katerem vsak misli, da je najbolj preprosto, samo po sebi umevno, nekako izven obsega resnejšega razpravljanja. Pa ni tako, biti kulturno osveščen - to je tisto, kar se pri ljudeh najpogosteje pogreša. Pojutrišnjem bomo na Slovenskem vsi kulturni, imeli bomo kulturni dan, zato smo tokrat povprašali nekaj občanov, kaj menijo o »kulturnem trenutku« v Novem mestu:

Dan kulture

Viktor MIKEC, VK ključavničar: »Pred kratkim sem se vrnil domov iz tujine, kjer sem bil dalj časa zaposlen, zato o kulturi v mestu ne bi mogel povedati kaj več. Sem za kulturo in občasno bom tudi sam obiskal kakšno kulturno prireditev.«

Alojz PETRIČ, strojni ključavničar: »Ob kulturnem prazniku bo veliko prireditev, toda to ni dovolj, kajti zdi se mi, da je pri nas nasploh zelo malo pravega kulturnega življenja. Zadnji čas je, da se v tej smeri naredi kaj več. Delovne organizacije že posvečajo precej pozornosti kulturnemu življenju delavcev, saj jim oskrbijo med drugim tudi gledališke in operne predstave.«

Srečo KOTNIK, dijak gostinske šole: »Pogosto hodim na kulturne prireditve. Za mnoge oblike kulturnega življenja smo v Novem mestu sicer priključani, ker nimamo primerne dvorane, zato je treba veliko storiti prav v tej smeri. Za osnovno kulturno življenje poskrbijo tudi šole z rednimi abonmaji.«

Ivan KASTELIC, voznik: »Sem na tekočem s prireditvami v mestu, zdi pa se mi, da jih je premalo. Več bi moralo biti poskrbljeno tudi za razvedrilo nasploh.«

Jože MESARKO, gospodar pri Zavodu za kulturno dejavnost: »Ob 8. februarju bo v Novem mestu kar precej prireditev in tako poskrbljeno za najširši krog ljudi. Mislim, da je v mestu sicer čedalje več zanimanja za kulturne prireditve, pogrešam pa domačo gledališko skupino. Včasih nas je delalo na tem osemdeset, zdaj pa ni nobene prave organizacije, čeprav je med mladimi precejšnje zanimanje.«

D. R.

KAJ VEŠ O PROMETU?

22. februarja ob 10. uri bo v dvorani kina Krka v Novem mestu že tradicionalno občinsko šolsko tekmovanje z naslovom »Kaj veš o prometu«.

Na tekmovanje iz znanja prometnih predpisov in poznavanja cestnoprometnih znakov so vabljene ekipe vseh šol v občini.

Ure tečejo in nič ne rečejo

Od desetih parkirnih ur na novomeškem Glavnem trgu, ki smo jim preverili vest glede točnosti, samo štirim ni treba zardeti od sramu

Z lučjo ob belem dnevu bi lahko iskali in ne našli motoriziranega Novomeščana, ki bi trdil, da so mu pri srcu parkirne ure na Glavnem trgu. Ker ure pač so, smo se vdali v usodo, plačujemo parkirne ure in tudi kazni, če neusmiljeni kazalec zaide čez rdečo polje in dvigne zastavico z voznikom zelo znanim znakom »Prepovedano ustavljanje«. Namen naše akcije je bil ugotoviti, kako točne so parkirne ure, dognati smo hoteli, če so listki, ki jih najdemo za brisalci, res vedno posledica naše malomarnosti ali skoposti.

Na slepo srečo smo izbrali 10 parkirnih ur in v razmiku ene minute vrgli vanje predpisani dinar. Pomnimamo, da je naša akcija tekla v nedeljo, ko so parkirnišča prazna, nihče nas torej ni mogel ovirati.

Ena od desetih na slepo izbranih ur je takoj pokazala svoje muhe: ko ni dvignil zastavice in premaknil kazalca. Poskušali smo še dvakrat, vendar sta dinarja brez kakršnegakoli učinka izginila v reži. Zastavica je še naprej kazala »Prepovedano ustavljanje«.

Prava sreča za akcijo je bila, da smo ure nenehoma nadzorovali, sicer ne bi opazili, da je ena od njih zmerila uro parkiranja v pičlih tridesetih minutah. Torej v pol ure plačano celoučno »delo«.

Ostalih osem ur je vneto tiktakalo naprej, vse je že kazalo, da so »poštene«, ko so se kot rafal iztekle v skoraj istem hipu še štiri ure. Vse bi bilo prav, če se to ne bi zgodilo pet do devet minut prej, kot pričakuje pošten voznik.

Po vsem tem je bilo pravo olajšanje, ko so se preostale štiri ure iztekle ob času, ki je določen za iztek, minuto gor ali dol smo jim oprostili.

Kaj je pokazala akcija? Preskusili smo deset od šestdesetih parkirnih ur, ki stojijo na Glavnem trgu. Ena je bila pokvarjena v tolikšni meri, da je samo jemala kovance, druga je izmerila celo uro v pičlih tridesetih minutah, štiri so bile prehitre od 5 do 9 minut. Ostalih štirim ni pravzaprav kaj očitati, čeprav Komunalno podjetje ne prizna, tako smo

zvedeli, desetih rezervnih minut, ki so tudi označene in jih ure seveda merijo. Akcije ne komentiramo, naj to store vsak dan prizadeji vozniki. Ker seveda po vsem tem ni rečeno, da v povprečju tako hitro meri čas tudi preostalih 60 ur (nekaj jih je pokvarjenih), naj povemo, da smo preverili ure številka 51, 52, 32, 31, 17, 18, 38, 37, 46 in 58.

Vse podatke o točnosti novomeških parkirnih ur je izmerila njihova kolegica Doxa automatic professional. Ko gre za točnost, naj bo tudi točnost točna!

MARJAN BAUER

Kolikokrat po en dinar so nam odnesle parkirne ure? (Foto: M. Bauer)

Novomeška kronika

ULICA ZA ZALJUBLJENCE - Verjetno je Pugljeva ulica v Novem mestu še edina brez javne razsvetljave. Včasih je močno razrito in nevarno ulico, ki pelje na Zupancićevo sprehajališče in naprej na športna igrišča na Loki, razsvetljevala vsaj žarnica na nekdanjih javnih straniščih. Verjetno so jo iz protesta, ker te ulice ne uredijo, razbili jezni sprehajalci. Zal, brez uspeha. V ulici, ki je v centru mesta, še vedno gospodari tema. Morda pristojni nanjo pozabljajo samo zato, ker je tako kratka, ali pa menijo, da morajo vsaj eno ulico pustiti za zaljubljenca takšno, kot je bila pred 300 leti.

KAM SO USLE ZEBRE - Sneg je letos zagodel vsem: šolarjem, turističnim delavcem, športnikom, gostincem, komunalcem in drugim. Nekateri meščani se sprašujejo, kdaj bodo pristojni poskrbeli za varnejše prehode. Kot kaže, je letošnja zima presenetila tudi zebre, ki jih po mestu že precej časa ni videti. Ker snega, ki bi zebre prekrival, še ne bo tako kmalu, bi bilo prav, da bi jih le narisali.

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE - Tokrat je na odzvem krvi prišlo kar 95 krvodajalcev. V pisarni Rdečega križa pravijo, da se bo število krvodajalcev po predvidenih predavanjih po šolah, krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah prav gotovo zvečalo. Prav bi bilo, ko bi občinska konferenca ZSMS Novo mesto pripravila v letošnjem letu vsaj nekaj krvodajalskih akcij.

ROJSTVA - Rodili sta: Tončka Zoran z Novega trga 9 - Boštjana in Jelka Predovič iz Ljubljanske 19 - Majo.

TRŽNICA - Podobno kot prejšnji teden so branjeve tudi tokrat imele na stojnicah največ spomladanskega cvetja. Cene se od prejšnjega tedna niso spremenile, bile pa so: solata po 13 do 15 din, merica rdečega radiča po 3 din, cvetača po 22 din, jabolka po 5 do 8 din, banane po 9 din, grozdje po 12 din, hruške po 10 - 12 din, jajčka po 1,50 do 1,70 din, suhe slive po 20 din kilogram, skodelica smetane 5 din in skuta po 15 dinarjev.

Ena gospa je rekla, da tovarne zdravi resno razmišljajo o opustitvi proizvodnje kontracepcijskih tablet, ker povsod tako primanjkuje delegatov.

Tri plodna leta so za nami

Ljudje v krajevni skupnosti lahko veliko napravijo, če so složni - V Dolenji vasi se lotevajo vodovodov in krajevnih poti

Krajevna skupnost Dolenja vas je bila ustanovljena pred tremi leti. V tem času so prebivalci opravili veliko dela z združenimi močmi. V letih 1971-1972 so v Dolenji vasi napeljali vodovod, na katerega se je priključilo 170 hiš, lani pa so asfaltirali tri kilometre in pol vaških poti.

V programu imamo asfaltiranje središča Starega grada in ceste, ki povezuje zaselek Marof. Razen tega se asfalt na odseku od železniške postaje Libna do republiške ceste ter prostor pred gasilskim domom v Dolenji vasi, - mi je med zadnjo delovno akcijo razložil predsednik krajevne skupnosti Branko Vodopivec.

Povedal je, da se prebivalci večkrat zbirajo pri skupnem delu in da pripravljajo veliko cestno delovno akcijo za 8. februar, ko bodo spet urejali pot na Libno. Njeni uporabniki bodo prispevali za ureditev po tri tisočake. Do vrha Libne so vaščani napeljali že tudi vodovod. Pomagala jim je krajevna skupnost, saj je napeljava zelo dolga: samo glavnega voda je tri kilometre.

vzdolž rekonstruirane republiške ceste. Tega je 63 metrov. Obľubili so jim, da bodo s tem nadaljevali regulacijo.

Dolenjevaško gasilsko društvo bo ob podpori družbenopolitičnih organizacij in nov letos dozidalo orodjarstvo, jo povežalo z obstoječo stavbo. S tem bo kraj pridobil prostor za dvorano. Gasilski dom je že do zdaj sprejemal pod streho vse organizacijske društva in jim bo tudi v gostoljubno odpiral vrata.

J. TEPPEY

Poleg brežiške gimnazije gradijo telovadnico za dijake šolskega centra. V novem šolskem letu jih bo že sprejela pod streho. (Foto: Jozica Teppey)

Donosnejše le večje površine

Kmetje se združujejo in skupaj kupujejo mehanizacijo za obdelovanje zemlje

Strojne skupnosti imajo med kmeti vedno več pristašev. Do zdaj so jih v brežiški občini ustanovili triindvajset. Sedem se jih je usmerilo na pridelovanje koruze, pet je splošnih, v katerih so jih kmetje skupaj nakupili mehanizacijo za vsestransko uporabo, enajst pa je tako imenovanih kmečkih skupnosti. To je oblika, ko se dva ali trije kmetje povežejo, da skupaj nakupijo stroje in jih potem tudi skupaj uporabljajo.

Iz teh podatkov lahko povzamemo, da mehanizacija napreduje in da kmetje iščejo organizirane poti do nje. Mnogi od njih se še vedno opremljajo sami. To so predvsem tisti, ki kmetijske stroje uvažajo bodisi iz Avstrije, bodisi iz Nemčije. Na vasi je največ traktorjev, manj pa priključnih strojev. Zanje pogosto zmanjka denarja.

Strojna obdelava zahteva večje površine, sicer se mehanizacija ne obrestuje. V brežiški občini so posestva majhna in še razdrobljena povrh. Le dobra petina kmetij presega šest hektarov. To je za sedaj tista površina, na kateri se šele začne donosnejše pridelovanje, medtem ko na manjših zemljiščih skoraj ni možno pridelati kaj za prodajo.

PUSTNI PARLAMENT PRENEHAL ZASEDATI

Za bučne pustne prireditve v Brežicah ni več organizatorjev. Predstavnik občinske Turistične zveze Maks Toplišek je povedal, da bi bili mnogi pripravljene sodelovati na pustnih prireditvah, vendar ni ljudi, ki bi bili to pripravljene organizirati. Opustili so celo zasedanje parlamenta. Od vseh prireditev se je obdržala edinoletna otroška maskarada.

NOVO V BREŽICAH

ZASTOJ V OBRTI. - V zadnjih dveh letih je število obrtnikov postopoma upadalo. V brežiški občini je trenutno evidentiranih 234 obrtnikov, vendar jih ima 50 od teh obrti kot postransko dejavnost. V krizi so zlasti čevljarstvo, kovaštvo, kolarstvo, sodarstvo in sedlarstvo. Nekateri od teh obrti so že skoraj izumrli.

CVETJE V JESENI. - Slovenski kulturni praznik bosta Zavod za kulturo in občinska matična knjižnica v Brežicah počastila s predvajanjem domačega filma Cvetje v jeseni. Napovedane so tri predstave 6. in 7. februarja. Ob tej priložnosti bo tudi formalna otvoritev pionirskega oddelka knjižnice.

PRED USTANOVITVIJO. - Samoupravna interesna skupnost za ceste bo imela v brežiški občini pomembno vlogo. V iniciativnem odboru so predstavniki nekaterih krajevnih območij in delovnih organizacij, ki so posebej zainteresirane za dobre ceste. Predsednik odbora je

V resoluciji o družbeno-ekonomskem razvoju brežiške občine za letošnje beremo, da bo treba v prihodnjih letih ukrepati proti razdrobljenosti posesti. Tako naj bi kmetijska zemljiška skupnost s sredstvi, ki se bodo stekala na njen račun, podpirala združevanje in medsebojno menjava zemljišč, če je ta namenjena boljšemu gospodarjenju

PRIZNANJA BORCEM NOV

Krajevne organizacije ZB NOV se ta mesec sestajajo na letnih skupščinah. Ob sprejetju programov za tekoče leto se odločajo za tesnejše posvetovanje s krajevnimi skupnostmi. Ta delovna srečanja so obenem priložnost za izročitev častnih priznanj občinske organizacije ZZB NOV vsem članom, ki so stari 60, 65, 70 in 75 let. Priznanja so lepa oblika pozornosti za dolgoletno delo.

SE BODO GRADILI

Za osnovno šolo bratov Ribarjev v Brežicah bodo gradili štiri stanovanjske bloke, tri za pripadnike jugoslovanske armade in enega za civilne potrebe. V vojaških blokih bo okoli 120 stanovanj, v bloku solidarnostnega stanovanjskega sklada pa 48.

Vinko Jurkas, člani pa: Arnsč Rudi iz podjetja SAP, Darko Jelčič iz Agrarie, Ivan Knez iz Gozdnega gospodarstva, Anton Kostanjsek iz Prevoza, Franc Kranjc iz Rudnika Bloboke, Anton Vogrinc iz Slovina, Ivan Cizelj iz krajevnih skupnosti v Pišecah in Ivan Leskovec iz krajevnih skupnosti Jesenice na Dolenjskem.

DOLŽNOSTI SE BRANIJO. - Sindikati izbirajo na občinskih zbiorih nova vodstva v osnovnih organizacijah. V večini primerov rešujejo to brez večjih težav, le v tovarni avtomobilskih prikolic so se vsi kandidati branili funkcije v sindikatu. Kar trikrat so se morali sestati zaradi tega. Dolžnosti se otepajo, češ da pobude sindikata nimajo odziva v podjetju.

PARK BO SPET LEPSI. - Skupina delavcev občinske cestne službe ureja odtok vode v grajskem parku, ki je bil zdaj ob vsakem deževju zamokvirjen. Park pa tudi sicer kliče po boljši oskrbi. Škoda bi bila, ko bi ga do kraja zanemarili.

na kmetijskih površinah. Menjava in združevanje bi kazalo podpreti tudi z različnimi olajšavami pri plačilu davka na promet s kmetijskimi zemljišči.

J. T.

Koliko kdo za zdravstveni dom

Do konca leta 7 milijonov

Novi zdravstveni dom, ki ga bodo letos začeli graditi v Brežicah, bo veljal 15,5 milijona dinarjev. Skupnost zdravstvenega varstva in zavarovanja Celje bo prispevala zanj 6,5 milijona dinarjev, regionalni zdravstveni dom Celje 1 milijon dinarjev, brežiška občinska skupščina iz samoprispevka občanov 6,5 milijona dinarjev in Lekarna Brežice 1,5 milijona dinarjev. Regionalni zdravstveni dom bo poravnal tudi vse stroške za načrte, brežiška lekarna bo krila zanje svoj del stroškov.

Na žiro račun za gradnjo zdravstvenega doma se je do 31. decembra 1974 nabralo 4,37 milijona dinarjev, - je pojasnil podpredsednik izvršnega sveta občinske skupščine v Brežicah Ivan Tomše, ki predvideva, da se bo do konca leta nateklo že 7 milijonov dinarjev. To pa je polovico investicijske vsote za prvo fazo.

Skupnost zdravstvenega varstva in zavarovanja Celje se je s podpisom družbenega dogovora 27. decembra lani obvezala, da bo letos prispevala 2 milijona dinarjev. Enaka vsota iz minulega leta je že na žiro računu, razen tega pa še 500 tisočakov iz leta 1973. Samoprispevek občanov, ki ga bodo plačevali pet let, se bo iztekel 31. marca 1978.

J. T.

Ivan Tomše, podpredsednik izvršnega sveta občinske skupščine v Brežicah: „Denar se steka in prepričan sem, da bodo še to pomlad zasadili v zemljo prve lopate za naš novi, težko pričakovani zdravstveni dom.“

Ne pozabimo

Senovsko krajevno združenje ZB NOV šteje ta čas 386 članov. Tako so ugotovili na nedavni nadvse uspešni letni konferenci, ki je bila v dvorani krajevnih šol. Na njej so ocenjevali delo v minulih dveh letih in pri tem nanizali vrsto stvari, ki so jih uresničili v okviru zastavljenega programa.

Predvsem je pomembno, da se nekdanji borci in aktivisti vključujejo v delo sleherne družbenopolitične organizacije in krajevne skupnosti, da brez njihovega sodelovanja na območju tamkajšnje krajevnih skupnosti ni pomembnejšega dogodka. Ob vključevanju v vsa družbenopolitična dogajanja pa hkrati ne pozabljajo na skrb za slehernega člana. Redko obiskujejo bolne in ostarele članke organizacije, se z njimi tovariško pogovarjajo in jim izročajo tudi skromna darila. Lani so tako tudi prvič pripravili tovariško srečanje za tiste, ki so slavili pomembne življenjske jubileje. Prav tako skrbijo za družbeno plat in pripravljajo izlete v partizanske kraje, ki se jih udeležuje kar tretjina članstva.

Nič manj ni pomembna dejavnost, s katero uspešno obuja tradicije narodnoosvobodilnega boja, bodisi z organizacijo proslav, drugih spominskih prireditev ali s sodelovanjem z mladino in učenci tamkajšnje osnovne šole. Na letni konferenci so zato še podčrtali upravičenost prizadevanj, da bi dokončno uredili in obnovili dva pomembna spomenika NOB. Partizanska bolnišnica in tehnika Toneta Tomšiča na Bohorju zahtevata za ohranitev bodočim rodovom večjih naložb, ki jih sama organizacija nikakor ne zmore; po pomenu, ki ga imata, pa bi jima morali priskočiti na pomoč vsi Posavčani in tudi celotno kozjansko območje.

Seveda pa so senovski borci na letni konferenci menili, da obnova in ureditev ne bi bili smotni, če obeh spomenikov ne bi obiskovali v večjem številu, kot so jih doslej. Naša mlada generacija naj se najprej seznani s tem, kar je dala NOB v krajih, kjer živijo, saj je poznavanje krajevnih zgodovine pomembno za oblikovanje osebnosti do- raščajoče generacije.

Ž. ŠEBEK

STROJNA SKUPNOST

V Dolenji vasi so kmetje povezani v strojno skupnost od 1972. leta dalje. S prostovoljnimi deli so kupili žitni kombajn, letos pa se dogovarja- jo za nakup strojev za obdelo- vanje in pospravljanje koruznih polj. V strojni skupnosti je zdaj nekaj nad 40 kmečkih gospodar-jev.

Potok skozi Brestanico je eno samo smetišče. Kje so tisti časi, sta bila voda in obrežje čista in ko so v potoku še plavale ribe. (Foto: J. Teppey)

Razpis »Priznanj OF« za leto 1975

Žirija za podeljevanje Priznanj osvobodilne fronte slovenskega naroda pri občinski konferenci SZDL Krško razpisuje priznanja Osvobodilne fronte, ki bodo podeljena ob prazniku obletnice ustanovitve OF.

Priznanja OF se podeljujejo posameznikom in organizacijam za posebne uspehe in napore pri razvijanju socialističnih samoupravnih odnosov in družbenih dejavnosti, s tem da se pri posameznikih še posebej upoštevajo osebne kvalitete.

Kandidate za priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, samoupravne organizacije in skupnosti. Predlogi naj bodo poslani žiriji do 28. februarja 1975. Kasnejših prijav žirija ni dolžna upoštevati.

Predlogi morajo poleg kratkega življenjepisa vsebovati tudi

ustrezno utemeljitev razlogov, zaradi katerih je kandidat predlagan za priznanje OF. Predlogi naj bodo napisani na posebnih obrazcih, ki so na voljo pri občinski konferenci SZDL.

KRŠKE NOVICE

ZE NA ODRU - Mladina iz Velikega Podloga se je pred dnevi prvič predstavila v domači dvorani gasilskega društva z igrjo „Beneški trojčki“. Gledalci so mladim amaterjem navdušeno ploskali in se jim tudi tako oddolžili za vložen trud. Sedaj se odpravljajo na gostovanja, da bi z izkupičkom krili stroške, saj so iz lastnih žepov plačali tudi vse kostume in opremo.

SVEČAN ZAKLJUČEK - V soboto zvečer so v hotelu Sremič zaključili lanske letošnje občinske delavske šolarje. Najboljšim ekipam in posameznikom so razdelili pokale in diplome. Pri moških so bili tokrat najuspešnejši tekmovalci iz tovarne „Djuro Salaj“, pri ženskih pa dekleta iz senovske „Lisice“.

PO PROGRAMU - Na senovski osnovni šoli menijo, da morajo učenci bolje spoznati zgodovino NOB. Zato so sestavili program „zgodovinskih izletov“ po bližnji

okolici, v katerega bodo vključili slehernega šolarja. Za pomoč organizaciji bodo poprosili krajevno združenje ZB NOV, katerega naj bi na teh izletih pripovedoval zgodovini in dogodkih iz tega obdobja.

VABILO ZA PETEK - V delovnem prostoru občinske knjižnice bodo v petek od 19.30 do 21.30 ura nastopili solisti in orkester mladih. Popoldanski nastop namenjen mladini, večerni pa odraslim. To bo hkrati di osrednja občinska proslava venskega kulturnega praznika.

ORGANIZIRANOST SE ŠIRI - V krški občini so v minulih letih ustanovili še dve osnovni organizaciji Zveze komunistov: na območju Srednje Krške in na območju Srednje Krške. Komisija za organiziranost in pri komiteju pa je ta čas pripravila tudi osnutek sklepa o organiziranosti svetov ZK v petih krajnih območjih.

KRŠKI TEDNIK

BREŽIŠKE VESTI

Tudi letos brez novih šol?

Minuli teden so podprli strope v mokronoški šoli - V republiškem merilu že sedaj 240 milijonov zahtevkov iz nerazvitih občin

V minulem letu v trebanjski občini niso pridobili metra novega šolskega prostora, stanje se je le poslabševalo. Razni strokovnjaki, ki so si ogledovali dotrajano mokronoško šolsko stavbo, so pošiljali le bolj ali manj zaskrbljujoča poročila, ki so odgovorne pripeljala do tega, da so minuli četrtek pričeli podpirati strope.

V trebanjski osnovni šoli je gneča iz dneva v dan večja. Manjka jim osem oddelkov. Minulo šolsko polletje so vozili peti razred v več kilometrov oddaljeno šolo v Dolnji Nemški vasi. Nekaj učiteljev, ki se vozijo skupno z otroki, seveda ne morejo zagotoviti predmetnega pouka, kar se bo lahko hudo maščevalo pri nadaljnjem šolanju teh otrok.

Tretji samoprispevek, ki so ga občani izglasovali, da bi poleg omenjenih težav dogradili še zadnjo fazo izgradnje šole na Mirni, prepotrebne telovadnice v Mokronogu, Šentrupertu in Velikem Gabru, je predvideval rešitev iz največje zagate. Tudi gospodarstvo daje lep prispevek, ki ni običajen v razvitejših občinah, vendar je vse skupaj še lani dalo premalo denarja, da bi lahko ukrepali vsaj v Mokronogu. S tem da so lani v republiki enostavno presekali s podeljevanjem posojil, na katera so ob sprejemu referendumu računali, so ogrozili izvajanje sprejetega načrta gradnje šol. S prizadevnostjo samih šol, samoupravnih interesnih skupnosti, občanov in delovnih kolektivov so v minulem letu prišli vsaj do lepega zunanega igrišča na Mirni in Velikem Gabru.

Nekaj upanja, da bi vsaj v Mokronogu prišli do nove šole še letos, je v pričakovanju, da bi morda mariborski Marles dal posojilo za montažno šolo. Trebanjski šolniki z novim šolskim letom v jeseni ne bodo kos sti-

ski, če krojači ne bodo zapustili stare šole. To še zdaleč ne bo rešitev za šolstvo v kraju.

A. Ž.

DVOJE ODLIKOVANJ

Jutri dopoldne bo predsednik občinske skupščine Slavko Kržan izročil dvoje visokih odlikovanj. Znana aktivistka Rdečega križa Darinka Japelj bo prejela red zaslug za narod s srebrnimi žarki, Ludvik Slak pa red republike z bronastim vencem.

VELIKA LOKA: DONIT KMALU POD STREHO?

Minuli teden so pričeli delavci Trima postavljati stebre za novo proizvodno dvorano avtomobilskih tesnil. Če bo vreme ugodno, bi dvorano že v teh dneh lahko spravili pod streho.

NE DAJO IZ ROK PROGRAMOV

Minuli teden se je sestala občinska komisija za usklajevanje programov krajevnih skupnosti. Pred sejo so žal ugotovili, da jim še vedno manjkajo programi iz sedmih krajevnih skupnosti. Večinoma gre za manjše skupnosti. Tisti, ki programov ne dajejo iz rok, seveda najbolj škodujejo sebi, saj tako tudi ne dobijo denarja iz dela samoprispevka, ki je namenjen za komunalna dela.

Nič ni novega

Mokronoška trgovina še vedno po starem

Ko govorijo Mokronožani o zaostajanju svojega kraja, omenjajo zadnje čase vedno pogostejše tudi trgovine. Večino trgovin ima „Dolenjka“, do nedavnega jih je bilo kar šest. Oprema v njih je stara, v Dolenjki železnici je še vedno tako, kot je bilo pred vojno.

Rafko Bijec: „Dandanes nasploh trgovini ni lahko. Marže so zamrznjene že od novembra 1971!“

„Ko je mokronoška trgovina pred leti razmišljala o povezovanju, se nismo povezali z Mercatorjem, saj njegov program naložbe za pet let vnaprej ni obetal nič novega. Sedaj seveda ugotavljamo, da smo tudi pri Dolenjki na istem. Kar je bilo storjeno, je bilo zaradi nujnosti, ker je to pač terjala sanitarna inspekcija,“ ocenjuje preteklost kalkulanti za Dolenjke trgovine v Mokronogu in okolici Rafko Bijec. „Res je, da bi mi, podobno kot kupci, raje videli, da bi delali v sodobneje urejenih lokalih, vendar kot kaže, za te trgovine ni nič predvidenega,“ pravi.

Zaenkrat se lahko pohvalijo s kadrom, prodajalci pač vztrajajo v kraju, ker so tu doma. Trgovina omenja kot razlog za svoje zaostajanje majhno kupno moč, ker pač tudi preostali gospodarski razvoj kraja ni tak, kot bi bilo treba. Vendar se zadnje čase le premika, vsi, čeprav majhni mokronoški kolektivi, zaposlujejo še nove delavce. Tudi tisti, ki se vozijo na delo drugam, bodo raje drugod pustili svoj denar, če je tam nakupovanje ugodnejše. Zato bi se tudi v Mokronogu prilegel kakšen sodobneje urejen lokal.

Kot ponavadi vabijo tudi tokrat na nedeljski jubilejni mokronoški karneval ob 14. uri ročno izdelani lepaki.

S svojimi žulji

Za vinogradnike ni posojil

Jože Železnik iz Volčjih jam nad Boštanjem je znan kot vzoren vinogradnik. Že sedmo leto razpeljuje po žicah le tiste trse, ki dajejo znani cviček. Nanavado topel dan predzadnjo sredo je izkoristil za pretakanje in čiščenje posode.

„Nekateri tarnajo, da težko prodajajo. Poskrbeti je treba, da je vino zdravo, pa ni težav. Nimam šol, zato pa je treba o marsičem pogledati v knjigo,“ meni o kletarjenju. V sod je nato brž vtaknil listič zvepla, pripravil še nekaj malenkosti, zatem pa se je zamislil in dejal:

Jože Železnik: „Pri delu z vinom v kleti eni nekoliko upoštevajo tudi luno. Jaz pazim še na zračni pritisk.“

„Za trto je treba imeti posebno ljubezen, svojega truda ne smeš računati. Za isti denar sem letos dobil pol manj umetnega gnoja kot lani. Po teh pobočjih je bilo nekoč težko peljati za nekaj košev gnoja, sedaj, ko so narajene terase, bi lahko prišel med vrste s traktorjem. Povprašal sem že za posojilo vendar s tem ni nič. Pravijo, da sevniška občina ni vinorodna, čeprav mnogo ljudi obnavlja vinograde. Mi smo delali postopoma, vsako prostoro uro. Pri tem sem imel še to smolo, da je bilo treba obnoviti vse, od hiše do hleva, še v zidanci sva obokala strop kar skupaj z ženo,“ pripoveduje o svojem delu.

Tam res ni, da bi se zanašal na druge.

A. Ž.

KRMELJ: KAM SE ŠE VOZIMO DELAVCI?

Ob izglasovanem samoprispevku za posodabljanje cest skuša krajevna skupnost dobiti kar najbolj točne podatke o zaposlenih občanin, ki živijo na območju krajevnih skupnosti. Najmanj težav je seveda s tistimi, ki tudi delajo doma. Od 920 prebivalcev, kolikor jih šteje krajevna skupnost, jih je zaposlenih 311, od tega v kraju 258, 53 pa drugje.

RDEČI KRIŽ ZA KOZJANCE

V minulem letu je republiški odbor Rdečega križa nakazal občinskemu odboru v Sevnici 100.000 dinarjev kot pomoč občanom v kozjanskem delu občine. Občinski odbor ob pomoči občinske službe za socialno skrbstvo in krajevnih skupnosti proučuje seznam tistih, ki bi bili pomoči najbolj potrebni. Samo na ožjem kozjanskem delu občine je 124 socialnih podpirancev; v ožjem izboru za pomoč imajo sedaj 34 imen. Razdeljevanja pomoči so se lotili skrbno, zato bodo potrebe še enkrat preverili na terenu.

li v kontrolo, v Novo mesto ali Celje, so morali dolgo čakati. Velike zaloge teh števec pa tudi niso poceni. Zato razmišljajo o nabavi naprave, da bi kontrolo lahko opravljali doma. Števce bo poslej ob svojih obhodih menjaval inkasant.

ČIGAV PLAZ? - V Skovcu, pod Bečvevo hišo, je plaz potegnil za seboj del poti. Nekateri uporabniki bi pot radi potisnili kar na bližnjo njivo, drugi bi ureditev plazur radi napravili občinski cestni službi. Kot marsikje drugod bi to lahko najbolje rešili, če bi sami zavihali rokave. Morda bi jim pomagala tudi krajevna skupnost.

NI ZANIMANJA ZA SAMSKE DOM - Zasebniki delavkam sob ponavadi ne dajejo za majhno ceno. Ponavadi veljajo sobe po več tisočakov. Vseeno pa samski dom Lisce ni zaseden, čeprav je v njem toplo in ima več drugih ugodnosti, stanarina pa je le 60 dinarjev.

Napredek samo z drznejšimi načrti

Nove naložbe v glavnem v opremo - V vsej občini naj bi letos na novo zaposlili le 68 delavcev? O resoluciji letošnjega razvoja bodo spregovorili še delegati

Pokazovalci letošnje resolucije družbenogospodarske politike sevniške občine so videti skromni, tako je namreč predvideno tudi s srednjeročnim načrtom, saj gre za novo obdobje. Vseeno so člani izvršnega sveta na seji minuli četrtek opozarjali, da lanski porast industrijske proizvodnje v občini samo za 6 odst. v primerjavi z 10-odstotnim v republiki pomeni pravzaprav zaostajanje.

Razmere v nekaterih delovnih organizacijah govorijo sicer o možnostih zaposlovanja večjega števila delavcev, tako v sevniški Tovarni konstrukcij kot v Lisci, vendar delovne sile v glavnem primanjkuje. 326 delavcev se sicer še vedno vozi drugam, težko pa jih je dobiti nazaj. Vprašanje delavskih prevoznih se rešuje še zadnje čase, to je v preteklosti napeljavalo ljudi iz raznih krajev po krah drugam. Nasploh opažajo v občinskem gospodarstvu pri delitvi dohodka visoka razmerja v korist skladov, ker bi kolektivi proizvodnjo radi čimbolj posodobili.

Nova proizvodna dvorana v Kopitarni, ki je pred dograditvijo, predstavlja v glavnem le izboljševanje de-

Bliže delavcem

Te dni so bili v sevniški občini končani občni zbori sindikalnih organizacij. V okviru nove organiziranosti osnovnih organizacij so posvojili sprejeti kot novo obliko dela sindikalne skupine. Ustanavljali so jih povsod, kjer dela največ 50 delavcev.

V Lisci in Jutranjki se te skupine enačijo z delovnimi enotami, seveda pa mojštri, vodje delovnih enot, ne morejo biti sindikalni poverjeniki. V Stillešu so pripravili sindikalne skupine po samoupravnih skupinah, kjer ravno tako vodje teh samoupravnih skupin ne morejo biti poverjeniki. Izvršni odbori sindikalnih organizacij ne morejo skleniti brez predhodne obravnave gradiv v teh sindikalnih skupinah, razen ob izvedbenih sklepih. Tako so prenesli odločanje kar najbliže sredini, kjer delavci tudi delajo.

V občinskem sindikalnem svetu so zadovoljni z razpravo delavcev na zborih. V vrsti kolektivov so tehtno spregovorili o uresničevanju ustave, kadrovski politiki, izobraževanju ob delu, organizaciji dela, stanovanjih, delu samoupravne delavske kontrole in gospodarjenju nasploh.

SEVNIŠKI PABERKI

PROSTOR ZA NOVE HIŠICE - V Florjančji ulici v Sevnici je prostora še za 11 zidanih in montažnih stanovanjskih hiš. Sklep o javni razpisni razširitve zadnjega načrta v tej ulici je sprejel občinski izvršni svet na seji minuli četrtek. Vprašanje urejanja komunalnih naprav je vanjskega podjetja.

PESEK NI ZASTONJ - Boštanjška krajevna skupnost je pred lanskim dnem mrtvih poskrbela za pesek na pokopališču in lepši videz nasploh. Nekateri so pri krajevnem uradu že poravnali obveznost, dosti pač še ni nihče terjal in tudi niso vedeli, kdo pobira plačilo. Krajevna skupnost razmišlja tudi o razširitvi pokopališča.

MANJ NEVSEČNOSTI S ŠTEVCI - Pri sevniškem vodovodu imajo nekaj stisnitosti z vodomeri, ki niso več natančni. Kamorkoli so jih vozi-

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

Proizvajalci opeke v letošnji zimi nimajo oddiha, čeprav se del proizvodnje odvija na prostem. Tudi graditeljem je lepo vreme povšeči, zato kupci kar naprej stojijo pred kanižarsko opekarno in odvažajo opeko. „Večkrat moraš priti, preden kaj dobiš“, so rekli tile na sliki. (Foto: R. Bačer)

Važno je bdeti nad učinkom

Brez pospeševalca letos ne bo uspešnega dela s pomočjo občinskega kmetijskega sklada

Ceprav še ni znano, koliko bo imel letos občinski sklad za pospeševanje kmetijstva v črnomaljski občini na voljo denarja, je že dobro znano, kam bo denar šel. Ko je o tem razpravljala odbor za kmetijstvo in gozdarstvo pri občinski skupščini, je

bilo videti, da člani niso preveč črnogledi. Po njihovem bi lahko spravili skupaj vsaj 40.000 din, dosti več pa, če bi sodelovali razen proračuna, zadruga in Gozdne gospodarstva še drugi „viri“, ki zaposlujejo kmetijsko delovno silo. S temi bo najbrž malo težje.

In v kakšne namene bodo šla letošnja sredstva sklada? Radi bi povečali poljsko vrtnarsko proizvodnjo za potrebe tovarne Belsad; zato bi dajali regrese za semena, za sadike hibridne kornice, za plemensko živino in pomoč strojnemu skupnostim. Iz sklada nameravajo tudi plačati, načrte za gradnje in preureditve hlevov, predviden je regres za pospeševalca itd.

Iz vsega tega pa se utegne kaj malo izčimiti, če ne bodo dobili pospeševalca. Potreben je predvsem strokovnjak, ki se bo s tem ukvarjal. Nekdo mora tudi spremljati učinek vloženih sredstev za preusmerjanje kmetij in drugih naložb v kmetijsko proizvodnjo.

Z ROKO V ROKI S SZDL

30. januarja je bila v Črnomlju prva seja predsedstva konference mladih iz krajevnih skupnosti. Obravnavali so delovni program, akcije in zadolžitve članov ter osnovnih organizacij in razpravljali o pravnih Socialistične zveze ter vključevanju mladine iz krajevnih skupnosti v akcije, ki jih na terenu vodi SZDL.

Med dvema ognjema

Pri TOZD Dolenjka v Črnomlju so za delegata družbenopolitičnega zbora občinske skupščine izvolili Janeza Brodariča. Z njim sva se prejšnji teden pogovarjala o prenašanju ustave v življenje.

— Kako daleč ste s tem prišli v vašem kolektivu?

„Sem med dvema ognjema: po eni strani poslušam kritiko, da pri nas glede prenašanja samoupravnih pravic nismo dovolj naredili, po drugi strani poznam težave podjetja. Kot delegat nimam lahkega položaja.“

— V čem ste zadnje čase le obcutili napredek?

„V naši TOZD imamo vse samoupravne organe in komisije, imamo dobro udeležbo v centralnem delavskem svetu, tako da je odločanje naših delovnih ljudi res napredovalo. Ni pa samoupravljanje razvito še v taki meri, da bi bili lahko z njim zadovoljni. Smo na začetku poti in po mojem ni nič čudnega, če ne gre takoj vse gladko.“

— Kako vi kot delegat sodelujete z volivci: ali se z njimi posvetojete, jim prenašate informacije iz skupščine?

„Preden se kdo iz naše delegacije v skupščini odloča, obravnava poslano gradivo s samoupravnimi organi ali z vsemi člani kolektiva na zboru delovnih ljudi. Za kolikor važnejšo odločitev gre, toliko bolj ji skušamo dati podporo večine. Prenašanje informacij v obratni smeri gre navadno po isti poti.“ R. B.

Medtem ko so se lani kmetje nad pomanjkanjem umetnih gnojil pritoževali, jih je letos dosti Razkladalci na metliški železniški postaji so rekli, da zato, ker so umetna gnojila letos precej dražja. Na sliki: možakarji pri razkladanju umetnega gnojila.

USPELA KRVOĐAJALSKA AKCIJA

28. januarja je občinski odbor RK v Metliki organiziral krvodajalsko akcijo. Za krvodajalce je organiziral poseben avtobus, ki jih je odpeljal na novomeško transfuzijsko postajo. Zal je pri prevozu prišlo do pomote: avtobus je v Novo mesto odšel brez krvodajalcev iz Beti. Kljub temu so se tudi ti udeležili akcije, saj so prišli na transfuzijsko postajo kar z rednim avtobusom. Za neželjo pomoto, ki pa na srečo ni zavrla akcije, se občinski odbor RK delavcem iz Beti opravičuje. Obenem obvešča vse krvodajalce, da bo v kratkem še ena krvodajalska akcija.

Kako je bilo pred 30 leti?

29. januarja je preteklo 30 let, odkar je bil bo-bardiran Gradac - Na srečo je bilo malo žrtve

Gradac. 29. januarja 1945. Dan, kot vsi drugi, dan, ki spominja na svobodo. Nad Lahinjo se vzpenja nov lesen most. Prejšnjo jesen so ga postavili partizani, da bi lahko preko njega neovirano hitela svobodni naproti naša osvobodilna vojska.

V gradu je bilo polno vojakov, ker je bila v njem oficirska šola VDV, razen tega pa so imeli v njem pouk tudi osnovnošolci. V dvorani in po hišah je bilo veliko ranjencev, ki so ča-

kali na prevoz z letali. V nultku je nad vasjo završalo. Je preletela jata zavezniških tal. Nihče se ni oziral za njega. Ljudje so bili že vajeni številnih zavezniških preletov. Zato ni nihče pozoren na tri „črne pece“, ki so kmalu za zavezniškimi zakrožile nad vasjo. V trenutku so priletele prve bombe. Zrak so nov most, podrla žago ter sednjo Strugarjevo hišo in gospodarskih poslopj. Zrak gradbeni material in sneg trenutku prekrili devetletno Srečka in Desanko. Punčko rešili, fantka pa so našli šele tedne kasneje.

Nato so padle bombe na Jaksetovo hišo. Izpod ruševin so potegnili trupla matere Buki ki je bila stara 50 let, hčerke Štefke (24), Zofke (18) in ce (10). Močno so bile poškodovane tudi sosednje hiše, pa lo pa je precej živine.

Verjetno so sovražniki zrušili grad. Na srečo jim ni uspelo, saj bi lahko ubili naših borcev in osnovnošolce. Bombe so padle le še na njivo na konec vasi, kjer ni bilo nobene škode.

Trideset let je minilo od vražnikovnega napada, spominjanj pa je v srcih Gradčanov vedno živ. Zato si vsi želijo, ne bi bilo nikoli več vojne njenih grozot.

Na sliki: lani „Gradaški ček“. Letošnji se bo v nedeljo 9. februarja, predstavil v najlepši obleki. Mački obljubljajo da bo letošnja prireditev bavnava, zato pričakujejo, da bodo obiskali vsi „veseli“ lenjci.

Koliko časa še tako?

Zima je razkrila nemarnost Metličanov

Če smo pred nekaj leti še lahko rekli, da spada Metlika med tista slovenska mesta, ki so po čistosti in urejenosti med najlepšimi v Sloveniji, potem si danes tega ne bi upali trditi.

Zakaj ne ravno sedaj, ko mesto raste, se razvija in širi, ko pa imamo vendar toliko pokazati? Mila zima nam je razkrila tisto, kar se v tem

času ponavadi skriva pod snegom in poleti pod bohotnim zelenjem: gole bregove, polne smeti in odpadkov. Prepovedana smetišča se še kar naprej širijo, čeprav imamo urejeno komunalno službo, ki skrbi za odvažanje smeti na za to določen kraj v Spitalski dragi. Če pogledamo samo dolino Obrha, ki se vse bolj spreminja v veliko smetišče, vidimo, da je na desni strani, od izvira Obrha do metliške komande, kar pet prepovedanih odlagališč. Največji sta za staro šolo in za Weissovo hišo. Breg je posut s papirjem in odpadnimi posodami vseh vrst in velikosti. Člani metliškega Fokusa so pred novim letom posneli nekaj fotografij s smetišč nad Obrhom in slike razstavili v svoji vitrini na Dragah. Morda je koga to neprijetno prizadelo, drugega odziva pa ni bilo. Vendar pa dolina Obrha ni osamljen primer. Podobno je tudi ob Sušici in Bojci.

»Mački« nared

Gradaški „mački“ so te dni še posebno živahni. Vsak večer se zbirajo v prostorih na gradu, kjer delajo maske za tradicionalni pustni sprevod. Še pred leti so Gradčani o pustni hodili v Metliko: enkrat z rake-to, drugi s televizijskim ekranom, tretji z letčim krožnikom. Takrat so se mački šele kalili. Ko so njihovi metliški „bratje gadjie“ enkrat za vselej utihnili, so dokazali, da so sposobni tudi sami pripraviti domiselni sprevod.

Rudi Dim mlajši je o letošnjih pripravah za pusta povedal naslednje: „Za bližnji nastop „gradaških mačkov“ se skrbno pripravljamo. O tem bi vam vedele povedati več naše žene, ki se na nas kar jezijo. Fantje in moške že več kot štirinajst dni vsak večer izginemo v grad. Ne bi rad izdal vseh skrivnosti, s katerimi bomo presenetili letos, nekaj pa jih bom le razkril. V obhodu bo letos kar 9 posadk, vozov. Vsi bodo domiselno okrašeni in vsak bo „povedal“ marsikaj novega in zanimivega. Naslov sprevoda bo „Energetika“. Ponočevali se bomo iz vseh redukcij in upam, da bodo Belokranjci vsaj enkrat prišli na svoj račun. Vsi, ki nas boste v nedeljo, 9. februarja, ob 14.30 obiskali, boste videli marsikaj zanimivega. Še enkrat se bo predstavil televizijski ekran. Če bo dobra elektrika (v Gradcu je namreč skozi vse leto zelo slaba), bomo morda gledali zanimiv program. Bojimo pa se, da bo na ekranu le: Oprostite, prekinitve na mednarodni zvezi, menjavamo trak ...“

In kakšno bo največje presenečenje? Obiskal nas bo Kissinger. Saj ga poznate, moža s pipico, ki je vsako uro na drugem kontinentu? In kaj vse bo pripeljal s seboj? Če nas boste obiskali ... In na koncu: vse Dolenjce „gradaški mački“ vabimo, da se udeležite sprevoda v Gradcu.“ J. PEZELJ

Povsod naj začutijo praznik

Za letošnji 19. februar, črnomaljski občinski praznik, bo vrsta otvoritev in slovesnosti v mestu, pa tudi v krajevnih središčih

Program za letošnji občinski praznik je zares bogat. Ne zato, da bi imeli proslave zaradi proslav, ampak da bi ljudem na vseh koncih in krajih občine pokazali, kako napredek vendarle ubira pot na vseh področjih. Ob takih priložnostih se šele marsikdo zave: „Glej, koliko novega!“

Že jutri, 8. februarja, se bodo v okviru praznika sešli kulturni delavci s celotnega območja občine, od 17. do 21. februarja pa bo še niz prireditvev. Odprli bodo nove klubske prostore in strelišče v Črnomlju in hkrati začeli športna tekmovanja v streljanju, kegljanju in šahu med ekipama bratskih občin Duga Resa in Črnomelj.

V Semiču bodo imeli v Iskri slavnostno podelitev priznanj zaslužnim članom Zveze komunistov in sprejem novih članov v ZK. V Črnomlju bodo položili temeljni kamen za gradnjo novega vrtca, v obratovanje bodo spustili visokonapetostni

dalinovod Novo mesto—Črnomelj.

Na praznični dan, 19. februarja, bo zvečer za vse občane v domu kulture slavnostna akademija, dopoldne pa bodo na slavnostni seji družbenopolitičnega aktivna občine podelili letošnja občinska priznanja Osvobodilne fronte. Ta dan bodo še slovesno začeli gradnjo novega stanovanjskega kompleksa na Čardaku, organiziran bo ogled gradnje zdravstvenega doma, sledila pa bo otvoritev treh asfaltiranih ulic v mestu. Obrtno komunalno podjetje bo odprlo nove proizvodne in upravne prostore, v Semiču pa bo tovariško sre-

čanje za udeležence teh proslav, predstavnike krajevnih skupnosti in SIS ter delegate občinske skupščine.

20. februarja bodo v Starem trgu začeli modernizacijo cest, ki bodo asfaltirane skozi Prelesje, Kot, Zagorac. Dan kasneje bodo na Vinici dočakali uresničitev dolgoletne želje: gradnjo poslovno-stanovanjskega objekta.

BO PRESENEČENJE?

Vse do konca januarja ni bilo nič slišati, da bi se kje v Črnomlju ali hudomušni „šokci“ pripravljali na pusta. Šteklječevani so bili prejšnja leta v tem zelo aktivni, zato kar ne gre verjeti, da letos ne bo nič veselja. „Najbrž bodo maskare s programom prišle na dan kar čez noč, tako kot nove cene,“ je pred dnevi v šali izjavil občan iz dobro poučenih krogov. To daje slutiti da nekaj le bo ...

Sredi javnih razprav

Na vsem območju črnomaljske občine so v teku javne razprave o statutu Socialistične zveze in pravnih občinske konference in krajevnih konferenc. Do konca februarja bodo zbori občanov končani. Ljudje se na sestankih pogovarjajo o organiziranosti SZDL v krajevni skupnosti, odločajo se za število oddelkov te organizacije in predlagajo, katere organizacije bodo dale delegate v konferenco.

Z ustanavljanjem oddelkov SZDL želijo čimbolj približati organizacijo in njeno delovanje občanom. V prihodnje naj bi prek oddelkov potekale tudi vse javne razprave, ker kaže praksa, da je na manj množičnih sestankih veliko lažje dobiti stik z ljudmi in tudi udeležba je mnogo boljša.

Na teh sestankih je za občane še posebno zanimiva in važna razprava o programu javnih del za letošnje leto. Tako je celotna dejavnost v okviru SZDL močno razgibana, za izvedbo sestankov po terenu pa skrbi nad 50 aktivistov.

ČRNO MALJSKI DROBIR

SEZONA ZABAV IN PLESOV — Prejšnji teden so lepaki domala v vseh krajih občine vabili na razne prireditve, med katerimi sta bili tudi dve večji. Za 1. februarja zvečer so vabili poslušalce v hotel SMUK k nastopu Duška Lokina in njegove skupine, VIATOR pa je v prostorih Grada dan kasneje organiziral mladinski ples, na katerem je igral ansambel Hobby.

REPIKA CVETE — Da je bil januar brez snega, so ljudje že večkrat doživeli, vendar takega, kot je bil letošnji, ne pomnijo niti najstarejši občani. Toplo vreme je že ves mesec vabilo ljudi v vinograde k prvim opravičilo v novi sezoni, po poljih pa je začela lepo rumeno cveteti oljna repica. Da na travnikih ne manjka zvončkov in trobentic, se lahko vsak prepriča.

KAR OSEM JIH JE — V romskem naselju Kanižarica, kjer živijo

predvsem zaposleni Romi, moški in ženske, katerim daje največkrat za služek opekarna, se mimoidočemu nudi zanimiv prizor: zraven lesenih barak, ki res niso videti človeka dostojne, stoji 8 avtomobilov in na vrh se suši belo perilo.

PO DELEGATSKEM NAČELU — Aktiv komunistov iz vrst neposrednih proizvajalcev bo po sklepu nedavne občinske konference organiziran po delegatskem načelu. Aktiv bo štel 19 članov, v katerem jih bo 6 iz Belta, 1 iz Begrada, 1 iz TOZD BETI, 2 iz TOZD Gozdnega gospodarstva, 4 iz Iskre, 2 iz zadruge, 2 iz rudnika in 1 iz kolektiva Novoteks na Virfici.

PREDSTAVA PRELOŽENA — Obiskovalce belokranjskega gledališkega abonmaja obveščamo, da „Naročene komedije“ 6. in 7. februarja ne bo zaradi bolezni v ansamblu. Predstava je preložena na 24. in 25. april.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

Zdravstvo na partijskem pregledu

Bolnikom pomagati, lenuhe pa bolje kontrolirati, da ne bodo delali škode svojim delovnim kolektivom in zdravstvu

Na skupni seji občinskega komiteja ZK Kočevje in osnovne organizacije ZK Zdravstveni dom Kočevje, ki je bila 29. januarja, so razpravljali predvsem o aktualnih nalogah komunistov za uresničevanje stališč in sklepov 3. seje CK ZKS v občini Kočevje.

Sami komunisti iz zdravstva so najprej samokritično ugotovili, da so premalo storili za sprejem novih članov, da so se premalo pogosto sestajali, da sprejete sklepe slabo uresničujejo in da zaradi neizpolnjevanja sklepov niso poklicali še nobene odgovor.

Člani komiteja so nato sprejeli o kritičnih pripombah delovnih ljudi in občanov k delu zdravstvenih služb, kot so: neredno prihajanje nekaterih zdravnikov na delo, zaradi česar izgubljajo bolniki več časa pri čakanju, kot bi bilo potrebno; izredno veliko število bolnih v Trikonu in ITASU; izsiljevanje prednosti pri čakanju za posamezne bolnike; „pozabljenost“ poročanje o zbranem in porabljenem denarju za potrebe zdravstva oziroma o poslovanju zdravstva (ta poročila bi morala plačevalcem, se pravi vsem delovnim organizacijam, posredovati območna skupnost zdravstvenega varstva) in druge zadeve.

Komunisti iz zdravstva pa so nato osvetlili te zadeve še s svo-

je plati in opozorili, da zdravnikov primanjkuje, da so na podeželju potrebne nove zdravstvene postaje (Struge, Osilnica), da je zdravstvenemu domu potrebna boljša oprema in podobno.

Popolnoma soglasni pa so bili vsi, da je treba storiti vse, da

ZOBOTREBICI IZ POLOMA

V vasi Polom v kočevski občini se je zelo uveljavilo ročno izdelovanje zobotrebcev. Ko ni dela na polju in gredo drugod v kino ali gledajo televizijo, se v Polomu lotijo stari, mladi in celo otroci zobotrebcev. Nekateri

so jih izdelali letošnjo zimo že po več tisoč butaric. Delavce Skufca, po domače „Šimanov“, pa si je izdelal posebno orodje za cepljenje leskovega lesa, da gre delo hitreje od rok.

V. I.

DVOJE PREDAVANJ

Danes ob 16. uri bo v dvorani kina Jadran v Kočevju predavanje sodelavke republiške konference SZDL Jože Košir o družbenopolitični ureditvi SFRJ. Organizira ga Delavska univerza Kočevje, namenjeno pa je članom delegacij družbenopolitičnih skupnosti. V ponedeljek pa je sekretarka za izobraževanje in kulturo pri republiškem svetu Zveze sindikatov Tilka Blaha predavala v Šeškovem domu o izvajanju družbenega dogovora o osnovah kadrovske politike v občini Kočevje. To predavanje, združeno z razgovorom, je bilo organizirano v počastitev 15-letnice delovanja Delavske univerze Jože Šeško v Kočevju.

Z združenimi močmi naprej

Z združenimi silami občanov in gospodarstva lahko krajevna skupnost uspešno dela

Pred kratkim so obiskali kočevsko krajevno skupnost (KS) predsednik občinske skupščine Savo Vovk, sekretar občinskega komiteja Jože Novak, sekretar občinske konference SZDL Nace Karničnik, predsednik zbora KS Drago Benčina. Srečanja so se udeležili še predstavniki delegacije KS, predsedstva KS in sveta ZK pri KS.

Gostje so se zanimali za delovanje KS po novi ustavi in statutu, za finansiranje KS, delovne programe KS in dosedanje delo KS, ki so ga ocenili kot zelo uspešno. Ugotovili so, da so sredstva, ki jih dobiva KS, poleg sredstev, ki jih ustvarja z lastno dejavnostjo, sorazmerno velika, vendar glede na komunalno neurejenost mesta še vedno premajhna, da bi zadostovala za kritje potreb.

Vsi so bili soglasni, da je tak način združevanja sredstev gospodarstva in KS, ki ga je KS uveljavila lani, popolnoma pravilen. Le taka, združena prizadevanja vseh, lahko rodijo uspeh.

Nadalje so ugotovili, da bo treba v bodoče posvečati večjo pozornost turizmu, stanovanjskemu gospodarstvu, kulturi, telesni kulturi, otroškemu varstvu, urbanizmu, ostarelim in invalidom, pa tudi obveščanju delegatov in občanov ter delu delegacije. Sodelovanje med KS in občinsko upravo ter izvršnim svetom je zdaj boljše, kot je bilo pred skupščinskimi volitvami. Vsi predstavniki občinskih organov in organizacij obiskujejo zdaj tudi ostale KS v občini. Prav je, da se zanimajo za delo KS, saj so bili vsi izvoljeni od delovnih ljudi in občanov, zato naj se tudi seznanjajo, kako te osnovne samoupravne celice delujejo, s kakšnimi težavami se srečujejo in kje jim je potreben nasvet ali pomoč.

J. P.

USPEŠEN ZAKLJUČEK POLLETJA

Na osnovni šoli Kočevje je prvo polletje šolskega leta uspešno zaključilo 91,92 odstotka učencev. To je prav lep uspeh, ki ga lahko pripisemo novim oblikam in metodam učno-vzgojnega dela, kot so: skupinski in individualni pouk, dopolnilni pouk in delo v oddelkih podaljšanega bivanja.

Z uvedbo celodnevne bivanja otrok v šoli bi učni uspeh nedvomno še porasel, zato je negodovanje učiteljev nad to novostjo neupravičeno. Zavzeti se moramo, da bi čimprej zagotovili potrebna sredstva za izgradnjo novih učilnic, saj je le pri enozimskem pouku možno celodnevno bivanje otrok v šoli. Hkrati se moramo potruditi, da bomo v učiteljske vrste pritegnili nove kadre, potrebne za delo v celodnevni šoli.

F. BRUS

Na svečani seji občinskega komiteja ZK Ribnica 24. januarja so podelili članske knjižice 27 komunistom, ki so bili sprejeti v ZK od maja lani pa do konca leta. Ob tej priložnosti so novim komunistom podelili tudi statut ZK in knjigo Toneta Ožbolta „Šerčerjeva bojna pot“. (Foto: D. Mohar)

NA STALNOST

Dodatek na stalnost bo v TOZD Donit Sodražica znašal za eno leto delovne dobe pri Donitu 2,5 odstotka od mesečnega osebnega dohodka, za dve leti in več pa 5 odstotkov, kolikor največ dopušča sindikalna lista. Za tako nagajevanje stalnosti so se odločili na osnovi raziskav in analiz v Donitu, ki so pokazale, da je fluktuacija največja v prvih dveh letih. Tisti, ki zdrži dve leti v Donitu, ostane za stalno. Ta izkušnja je zelo zanimiva, saj nekateri delovne organizacije zahtevajo za 5-odstotni dodatek za stalnost kar 20, 25 ali celo 30 in več let delovne dobe.

Spet obnovljen ribnik

Uredili ga bodo pri Ortneku - Strožje proti onesnaževalcem voda - Trim pohod po ribiško

Ribiški ribiči že pripravljajo načrte za ponovno ureditev ribnika Luknja pri Ortneku. Oba ostala ribnika pri Ribnici sta se obnesla in tudi nova riba amur v njima dobro uspeva.

Število članov ribiške družine (RD) se je zvišalo od laniških 80 na 100, mladincev pa od 31 na 32. Pristopnino so letos zvišali od 150 na 400 din, kot jo imajo že v sosednji kočevski RD.

Lani so ribiški ribiči organizirali trim pohod ob vodah, ki ga bodo letos spet ponovili. Značilnost tega pohoda ni sama hoja ob vodi, ampak ogled vode in dogovor, kaj je treba očistiti in kako urediti vodo in okolico.

Tudi ribiški ribiči se podobno kot kočevski otepaajo z onesnaževalci vode in drugimi skrunilci vode in okolja. Medtem ko je Sukno v Jurjevi v glavnem uredilo čistilno napravo in ne onesnažuje več vode, pa imajo težave z JLA in Žičnico. Zaradi pranja vojaških vozil in neurejenih čistilnih naprav odtekanje odpadne vode v Bistrico in zamastijo vodo, da je že nekajkrat prišlo do pogin rib. Sumijo tudi, da so pogin žučk povzročili akumulatorji (oziroma kislina iz njih), ki jih je vojska odvrnila v Bistrico.

Tudi ribiški obrat Žičnice nima pretočnega kanala za čiščenje odpadkov in teče olje naravnost v Bistrico. Pred kratkim je bila voda zaradi tega kar plava. Ribiči so opozorili predstavnike Žičnice, naj tega ne

Domicil dali, denarja pa ne

Letos glavni proslavi OF v Dragi in na Robu

Predstavniki okrožnega odbora aktivov OF od Barja do Kolpe, ki so mu predlaskim podelili domicil v občini Kočevje, Ribnica in Ljubljana-Vič-Rudnik, so se 27. januarja sestali v Ribnici s člani koordinacijskega odbora občine Ribnica, da bi se pogovorili o organizaciji letošnjih proslav na tem območju. Po sedanjem predlogu naj bi se nekdanji aktivisti tega območja letos zbrali na proslavi v Dragi v kočev-

ski občini in na Robu v občini Ljubljana-Vič-Rudnik.

Predstavniki okrožnega odbora aktivov OF so tovaršje iz ribniške občine seznanili, da bodo v glavnem lahko le sodelovali pri vseh aktivnostih odbora SZDL, proslavah ob 30-letnici osvoboditve in raznih drugih zadevah, kot so volitve in drugo. Za načrtnejše in bolj prizadevno delo nimajo denarja.

Vse občinske skupščine so namreč le sprejele odloke o domicilu, denarja za delo okrožnega odbora aktivov OF pa niso prispevale.

Predstavniki odbora aktivov OF so seznanili predstavnike iz ribniške občine, da nameravajo izdati glasilo „Od Barja do Kolpe“. V njem bi objavljali spomine nekdanjih aktivistov OF in tako ohranjali spomine za zgodovino in prenašali tradicije NOB na mlajše rodove.

J. P.

počenjajo, sicer jih bodo kot ostale onesnaževalce ali krivolovce predali pravosodnim organom.

Lani so ribniške maskare uganile marsikatero pametno v Ribnici in okoliških krajih, obiskale pa so tudi Kočevje. Letos pa v Ribnici še nobeden ne ve, kako bodo veseljaki praznovali ta, zanje zapovedan praznik. (Foto: F. Brus)

ČREPINJE IZ LONČARIJE

STATUT — V kratkem bo svet krajevne skupnosti obravnaval in sprejel osnutek novega statuta krajevne skupnosti. Najkasneje v februarju pa bo treba na podlagi tega statuta krajevno skupnost organizirati, izvoliti delegate v zbor delegatov, organe upravljanja ter različne komisije.

KULTURA — Kulturno-umetniško društvo „France Zbanič“, ki je zaživelo v lanskem letu, pogumno načrtuje delo za naprej. V teku so priprave za študij Finžgarjeve ljudske igre Veriga, nekateri igralci starše generacije pa razmišljajo tudi o ponovni uprizoritvi igre Domen, s katero so pred dvajsetimi leti želi lep uspeh. Društvo načrtuje letos še vrsto spominskih proslav ter ponovno kulturni teden Lončarije polti ob krajevnem prazniku.

REVIJA — Kakor hitro bo dvorana DC 16 povsem urejena (centralno ogrevanje in preložitveni parketi), bo KUD France Zbanič organiziralo revijo vseh pevskih zborov iz občine Ribnica skupno z modno revijo mla-

dih kreatorjev in manekenov tekstilne tovarne Sukno iz Zapuž. Predvidoma naj bi bilo to konec januarja oz. v začetku februarja. V kratkem bo urejen tudi oder z montažo glavnega zastera in zaves v ozadju, tako da bo po tej plati dvorana nared za vse kulturne prireditve.

— Zakaj občina Ribnica gospodarsko tako dobro napreduje?

— Ker je skoraj polovica članov izvršnega sveta doma iz Loškega potoka.

Združiti KS

Tako predlaga SZDL

Izvršni odbor občinske konference SZDL Kočevje je na zadnji seji predlagal, naj bi med pripravami za volitve v SZDL in krajevne skupnosti (KS) razpravljali tudi o združevanju KS, ki jih je v občini 17, vsa občina pa šteje le okoli 17.000 prebivalcev. Od teh 17.000 prebivalcev jih je združenih v petih KS kar 13.000, medtem ko ima ostalih 12 le 4.000 prebivalcev.

Izvršni odbor je tudi že povsem določeno predlagal, naj bi se združile KS Koprivnik in Rudnik-Salka vas, dalje KS Vimoj in Predgrad, KS Dolga vas, Livold in Mozelj ter KS Polom, Stari Log in Stara cerkev. Namesto naštetih desetih KS naj bi torej bile v bodoče le 4. Morda bi se dalo kaj spremeniti tudi pri ostalih KS. Seveda bi z združitvijo dobile veliko večje pristojnosti vsake skupnosti.

DROBNE IZ KOČEVJA

UPOKOJENCI KOZJANSKEMU — Društvo upokojencev v Kočevju je med svojimi člani organiziralo nabitno akcijo za pomoč Kozjanskemu. Odziv je bil dober. Darovali so pač po svojih možnostih. Prav bi bilo, da bi objavili podrobnejše poročila o tem, da bi videli ostali občani, kako upokojenci kljub svojim težavam razumejo, da je pomoč so-živelcem v nesrečah nujna in je sestavni del državljanske zavesti.

NAMESTO SMUKE TELOH — Zimske šolske počitnice so letos

— Slišal sem, da so na skupnem sestanku občinskega komiteja ZK in osnovne organizacije ZK Zdravstveni dom sprejeli precej lep sklepov.

— Na enega pa so pozabili: da bi uvedli v zdravstvu obvezna naziva „gospod“ in „gospa“, ki ju je zdaj skoraj vsi prido uporabljajo...

KOČEVJSKE NOVICE

REŠETO

Dodatni informator

Donit iz Medvod, ki ima tudi TOZD v Sodražici, izdaja redno vsak mesec „Donitove razglede“, vendar so ugotovili, da informiranje članov kolektiva še ni zadovoljivo. Zato so sklenili, da bodo enkrat ali dvakrat na mesec izdajali še poseben informator, v katerem bodo seznanjali kolektiv z različnimi sprotnimi zadevami, kot so potrebe po nadurnem delu, pomanjkanje elektrike, sklepi samoupravnih in drugih organov itd. Ta informator bo delil vsem kar vratar.

Slabost sedanjega načina obveščanja je bila, da so delavci poredko dobili informacije in se jih je zato nabralo veliko. To pa hkrati pomeni, da so bile nekatere informacije že stare oziroma prepoznane. Razen tega se običajno le redki lotijo branja velikega kupa materiala, če pa ga dobivajo sproti, v manjših količinah, vedno najdejo čas, da ga preberejo.

Donitove izkušnje bodo gotovo zanimive tudi za druge kolektive, saj se skoraj povsod sprašujejo, kako dati delovnim ljudem (in občanom) sproti najnovejše, kratke in razumljive informacije. Zanimivo je, da so potrebo po še boljšem informiranju odkrili prav v Donitu, kjer že izdajajo redni mesečni časopis, ne pa v drugih kolektivih, kjer izdajajo časopise le nekajkrat na leto ali pa sploh ne.

J. PRIMC

Kakor lani, ko so bili še 6. b, tako so tudi v prvem polletju letos učenci 7. b ribniške osnovne šole edini med višjimi razredi poleg 8. a, ki so končali prvo polletje brez slabe ocene. Razrednik oddelka je prof. Franc Ivanc. (Foto: Primc)

Polovica nižjih razredov brez enojk

Med višjimi razredi najboljša 7.b in 8.a, katerih razrednika sta Ivanc in Hrenova

Na osnovni šoli Ribnica in njenih podružničnih šolah Sušje in Dolenja vas je bil ob koncu polletja dosežen 94-odstotni učni uspeh, od tega na osnovni šoli Ribnica 92,9-odst., v Dolenji vasi 97,3-odst. in Sušju 98,9-odst..

Skupno je vse tri šole obiskovalo 976 (izdelalo 917) učencev, od tega ribniško 771 (izdelalo 716) učencev, dolenjsko 111 (izdelalo 108) in šolo Sušje 94 (izdelalo 93) učencev. Obe podružnični šoli obiskujejo le učenci od 1. do 4. razreda.

Učni uspehi učencev 5. in 8. razreda znaša 90 odst.. Najboljši je v 8. razredih, in sicer znaša 94,7 odst., v 7. razredih 93,1 odst., 6. razredih 88 odst. in najslabši v 5. razredih (85,5

odst.). Med vsemi višjimi razredi sta le dva dosegla 100-odstotni uspeh, in sicer 7. b, ki ga vodi profesor zgodovine Franc Ivanc, in 8. a, ki ga vodi predmetna učiteljica za matematiko in fiziko Anica Hren.

V vseh nižjih razredih je bil dosežen 96,8-odstotni uspeh. Najboljši je zabeležen v prvih razredih, in sicer 98,5-odstotni,

drugi razredih 98-odst., v tretjih 96,4 odst., v četrth pa najslabši 93,9-odst.. 100-odstotni učni uspeh jil je doseglo izmed 20 nižjih razredov kar 10, in sicer vsi prvi razredi, razen v Dolenji vasi, 2. b v Ribnici in v Dolenji vasi in Sušju, 3. razred v Sušju in 4. razred v Dolenji vasi.

J. PRIMC

REGRES ZA MALICO

V TOZD Donit Sodražica so sklenili, da bo znašal regres za organizirano družbeno prehrano za vsakega zaposlenega 160 din na mesec, razen tega pa bo zaposleni plačal po dinar za vsak obrok.

Pametno delo rodi uspeh

Po občnem zboru sindikata INLES v Loškem potoku še lep kulturni nastop

Na letni občni zbor osnovne organizacije sindikata v TOZD INLES v Loškem potoku, ki je bil 25. januarja v prosvetnem domu na Hribu, so se zelo dobro pripravili. Iz poročil in kasnejše razprave je bilo videti, da je bil sindikat v tej delovni skupnosti delaven in povsod prisoten. Zato ima sindikalna organizacija med ljudmi ugled. S takim načinom dela bodo nadaljevali tudi v bodoče, saj so jim močno v pomoč sklepi obeh nedavnih sindikalnih kongresov.

Člani sindikata so na občnem zboru sprejeli delovni načrt, v katerem je med drugim rečeno, da bo sindikat vodil skrb za uresničevanje

samoupravne organiziranosti v TOZD, o življenjskih razmerah delavcev in ukrepih za njihovo izboljšanje, o povečevanju storilnosti dela, varčevanju, sodelovanju z delavsko kontrolo, reševanju stanovaljskih zadev in usposabljanju delavcev za delovanje v sindikalni organizaciji.

Novi izvršilni odbor sindikalne organizacije so izvolili na delegatski osnovi v skladu s statutom sindikata. Po končanem občnem zboru je bila kulturna prireditev: nastopili so moški pevski zbor iz Loškega potoka, ženski pevski zbor iz „Sivalnice“, BPT Hrib in člani dramske skupine, ki so uprizorili tri skeče. Celotna kulturna prireditev je izvenela zelo ubrano in doživeto, zato zasluži organizator, to je osnovna organizacija sindikata INLES Loški potok, vso pohvalo in posnemanje.

—r

Pripoved kmeta Gregoriča

Zadnji spomin 95-letnega Janeza Gregoriča

Kmet Janez Gregorič iz Šegove vasi pri Loškem potoku se je rodil 21. junija leta 1879 in je lani obhajal svoj petindevdeseti rojstni dan. Veliko sem slišal o tem vrlem možu in sem ga obiskal slučajno prav tedaj, ko je z ožjimi svojci praznoval svoj zadnji jubilej. Kdo bi si mislil, saj je bil še pri močeh in je imel odličan spomin.

S sorodniki smo posedli za veliko javorovo mizo, ki ima v sredini vrezano ime IHS in letnico 1837. Kako imenitno je usesti se za kmečko mizo, za katero je posedal Gregoričev rod celih stosedemtrideset let! Radovedno so se pasle moje oči po vsej sobi. Zagledal sem se v star, lesen strop, povezjen na močne gredi. In tudi v srednji gredi je vrezana letnica 1817. Torej pred sto sedemindesetimi leti!

„Aha Lukove Francke iz Šegove vasi zet si in od Ivana Lavriča, ki je bil zagovodja v

Mrzlem studentu. Poznal sem ju. Bila sta dobra. Oba je pobrala leta 1944 smrt. Pravijo, da je Ivana ustrelil Čepin, ki je bil povezan z belimi. Oh, pa šest otrok je sredi hude vojne ostalo brez staršev. Kako milo se mi je storilo, ko sem jih šel obiskat. Kolikor sem mogel, sem jim pomagal. Pa z volmi sem jim šel tako daleč orat,“ se je spominjal starček.

Prisedel je k mizi, ob kateri je plezal po tleh, ko je bil še deček. Ob njej je shodil, se vzpenjal na stole in klopi, z nje slastno jedel, kar je mati skuhalo in dala v prsteno skledo. Na tej stari mizi se je učil pisati in brati knjige. Tu je pisal šolske naloge, poslušal kramljanje domačih in gostov. Iz te sobe je kot sedemnajstleten deček pospremil na zadnjo pot svojega očeta in za to mizo si je sedem let pozneje pripeljal nevesto Marijo Benčina, po domače Gašperčevo, iz sosednje vasi Travnika.

„Bila je dobra žena in gospodinja,“ je povedal. In med vsem garanjem in trpljenjem mu je rodila in spravila iz plenice osem otrok, od katerih živi le še najmlajša hči Milka, ki mu je iz oddaljenih krajev hodila v pomoč in mu bila v uteho na stare dni.

Podedoval je lep grunt, nato pa še nakupil nekaj njiv in gozda in do današnjih dni ohranil vseh petindvajset hektarjev. V hlevu je imel po šest glav goveje živine, vse življenje pa je najraje imel konje. Vzljubil jih je, ko je bil še deček in je fural z očetom v domačih potoških gozdovih pa v Glažuti, Jelenolu, Gotenici in Kočevskem Rogu ter vozil žaganice na železniško postajo v Rakek.

Pripovedoval je, da je s parom konj zaslužil po šest do osem goldinarjev na dan, konji pa so tedaj stali od tristo do štiristo goldinarjev par. V dveh mesecih jih je odslužil. Dodal je, da se tistim, ki so radi delali, tudi v času cesarja Franca Jožefa ni godilo slabo. Po njegovem je bilo najslabše v stari Jugoslaviji. Tako, kot je zdaj, pa ni bilo še nikoli, le nekateri ljudje premalo delajo in še manj varčujejo. Lahko bi bilo dosti bolje.

SLAB PREKUPCEVALEC

Leta 1909 je Janez Gregorič odšel na delo v Ameriko. Od tam se je vrnil leta 1914, malo pred začetkom prve svetovne vojne, kot delovni invalid. Med obujanjem spominov je povedal:

„Od mladih let me je podžigala neka žilica k prekupčevanju. Pri tem res nisem imel sreče. Vedno so me opeharili in oskubli do kože, največ Notranjci. Nekoč me je speljal na led moj znanec iz Grahovega. Imel

Janez Gregorič. (Foto: D. Mohar)

sem par lepih volov, on pa par konj. Vedel je, da me mikajo konji, zato jih je tembolj hvalil in me nagovarjal, naj menjava.

Udaril sem v roko. Kupčija je bila sklenjena. Konjv sta prišla v hlev, vola pa sta morala iz njega. Priložil sem še lep znesek denarja. Toda konja sta bila zanič in moral sem ju kmalu oddati z veliko izgubo. Da sem jo pokrtil, sem moral v gozdu posekati dosti lesa. Drugič, ko sem bil v stiski, sem se obrnil za pomoč na potoškega župnika Pravharja. Bilo je pred zadnjo vojno. Posodil mi je sedemsto dinarjev, za kar sem moral podpisati zadolžnico. Ko pa sem vračal dolg, je goljufivi župnik zahteval sedem tisoč. In moral sem mu vrniti šest tisoč tristo dinarjev več. Tedaj sva si z župnikom prišla navzkriž za vse življenje.

Hčerka Milka je dodala: „Prepošten je bil zanje. Zato so ga povsod opeharili. Mama ga je svarila, naj se ogiba hitopapev in tveganih poslov, pa je ni poslušal.“

Oče je zardel v obraz. Milo se je zagledal vanjo. V zgubljenih očesnih jamicah so se mu oči zarosile. Sključeni starčevski

prsti, naslonjeni na mizo, drgetali, ko se je zamislil v nulost. Molčal je. Dolgo česar odgovoril. Naposled mu je le nekje v globini oči tresoč starčevski glas: „O, Bila je fejest žena. Pa kmetska in gospodinja.“

Hudo mu je bilo tudi vojna leta, ko se je zaradi belosti začel poslavljati v gozda, senožeti in njiv pa v hlevu. Nazadnje je držal le še konja, a ne za denar. Njegove moči so neopazno jemale, da nazadnje z njimi raskave in sključne roke niso zmogle nobenega dela več.

se je izpraznila in nazadnje hlev pod stanovanjem. Ko je po sameval dneve in noči, poлегal v postelji, je bilo v vse tiho in mirno. Nobenega potanja konjskih kopit in rešetanja, nobenega prežvekanja in vzdihovanja govedi ni bilo. Šal, da se ga je često oprizgalo ožnost in mu je postajalo do.

S kmetom Gregoričem kramljala še in še. Pripoved mi je o gosposdarskem stanju ga kraja in o pretresljivih petijah med minulo vojno. (nadaljevanje prihodnje)

Poljane: nov vodovod

Zgrajen je bil z velikimi naporimi dobrih občanov pa tudi ob nagajanju nekaterih - Z združenimi močmi bi si postopoma lahko vse uredili

Na Velikih Poljanah je vaški vodnjak sredi vasi zapuščen in je ostal le spomin na preteklost. Nič več ni slišati žvenketanja pločevinastih veder, zgradili smo si vodovod.

12. februarja 1973 smo vaščani Velikih Poljan začeli gradnjo vodovoda. Pitne vode je tu vedno primanjkovalo. Ze dvakrat so vaščani napeljevali vodo, vendar je je vedno primanjkovalo. Prvič so položili samo železne cevi od kraškega izvira do vasi, drugič pa so napravili pod vodstvom Franceta Andolška cevovod in zbiralnike, ki so še po pet-

inštridesetih letih dobri, a je v de preslab.

Zato smo iskali močnejšo. Našli smo ga na zemljišču Adamiča iz Grabna. Lastnik nam odstopil izvir in zemljišče plačno, za kar se mu lepo zahvalimo.

Malo ljudi, predvsem člani skega odbora, se je udeležilo akcije. Po začetnih težavah je krenilo. Denarja nismo dobili nikoli, zato smo se naslonili na lastne sredstva iz samopriskeva.

Začeli smo pri zajetju. Delo je bilo naporno, v vodi, loviči in spolzkem terenu. V dveh mesecih smo položili skoraj ves cevovod, končali vsa dela pri zajetju. Zato se moramo sosednjim vaščanom za nesebičnost in razumevanje, so pripomogli, da je naša akcija tekala nemoteno. Zal pa smo imeli težave v naši vasi. Nesposobni nizzatorji, sebičneži in trmasti delavci so nas ovirali, vendar sta nini po nagajanje onemogočila polov in čut za pravičnost večine. Voda je zdaj že stekla po ceveh. Vodovod je največja akcija v njih let, v kateri so sodelovali vsi vaščani. Dokazali smo, da smo zmogni narediti marsikaj. Zato vam vse, ki jim rojstva vas kaj pomeni in ki žele, da bi se naša mlada vas rešila zaostalosti, naj strpno vključimo v delo za napredek naš območja. Naša moč in uspeh smo v delu in slogi!

Predsednik režijskega odbora JOŽE ANDOLŠKA

Delovna in krajevna skupnost z roko v roki

Velik Donitov prispevek krajevni skupnosti Sodražica in drugim organizacijam, društvom in šolam na območju Sodražice in okolice - Člani kolektiva Donit se zavedajo, da nimajo le dolžnosti znotraj svoje delovne organizacije, ampak tudi v krajevni skupnosti, kjer živijo

Delovne organizacije so dolžne pomagati vsestransko, tudi denarno, krajevnim skupnostim, kjer živijo njihovi člani kolektiva. Delovna organizacija torej ni dolžna skrbeti le za dobro počutje svojih članov na delu, ampak tudi doma, v svoji krajevni skupnosti, kjer člani kolektiva kot občani delajo na raznih področjih in za to svoje delo, zabavo, in druge interese potrebujejo razne organizacije, društva, ustanove in podobno. Za delovanje vsega tega pa je potreben denar.

Jožeta Terana, vršilca dolžnosti direktorja TOZD DONIT Sodražica, smo vprašali, kako sodeluje njihova TOZD s krajevno skupnostjo Sodražica in kako torej Donit pripomore, da se njihovi člani kolektiva kar najbolje počutijo v svoji KS in so potem zadovoljni tudi na delovnem mestu. Odgovoril je:

„V našem kolektivu se zavedamo, da je ne le potrebno, ampak tudi nujno čim tesneje sodelovanje med krajevno skupnostjo, ustanovami, organizacijami in društvi v kraju ter našo TOZD. Prav zato smo jim pred novim letom razdelili del ostanka dohodka.“

DL: — Kdo je bil deležen vaših prispevkov?

ODG: „Osnovni šoli Gora smo že kupili televizor, osnovni šoli Sodražica pa bomo kino-projektor za 16-milimetrski film ki ima vgrajen tudi zvočnik. Nakup se je zavlekel zato, ker trenutno teh projektorjev ni naprodaj.“

Ljudski knjižnici smo nakazali 4.000 din za nakup knjig, pevskemu društvu smo dali 2.000 din, prostovoljnemu gasilskemu društvu pa 5.000 din. ZZB smo namenili 4.000 din za nakup pisalnega stroja. Borci pa so sklenili, da bodo denar, ki

Jožeta Terana, v.d. direktorja TOZD Donit, Sodražica: „Tudi v bodoče bomo prispevali k uspešnemu delu krajevne skupnosti.“

jim bo pri nakupu stroja ostal, dodelili osnovni šoli Sv. Gregor. Radioklub bo dobil 3.000 din za nakup radijske sprejemne in oddajne postaje, vendar le s pogojem, če bo sam zbral še ostali manjkajoči denar za ta nakup.

Zdravstvenemu domu pa so odobrili 5.000 din, in sicer mensko kot pomoč pri zobni ambulanti.

DL: — Koliko ste pa dali krajevni skupnosti Sodražica?

ODG: „Tej pa smo plačno odstopili stavbo bivše oljarne, vredno 500.000 din. Razen tega so sklenili, da bomo finančno ureditev tistega dela tega čega družbenega doma, kjer mladinski klub. Aktivni delavci naše tovarne pa je niti, da bo s prostovoljnimi lom pomagal urejati klubne prostore za mladino.“

Naš prispevek za boljše počutje naših delavcev in občanov v krajevni skupnosti torej ni majhen. Tako nameravamo nadaljevati prihodnje.

JOŽE PRIMC

PROSTA DELOVNA MESTA!

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA
UPRAVE OBČINSKE SKUPŠČINE NOVO MESTO

RAZPISUJE

prosta delovna mesta:

1. POMOČNIKA NAČELNIKA IN SVETOVALCA ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Pogoji: visoka izobrazba pravne, upravne, politične, filozofske, sociološke ali organizacijskokadrovske smeri in 5 let delovnih izkušenj ali višja izobrazba enakih smeri in 7 let delovnih izkušenj.

2. PRAVNEGA SVETOVALCA V STROKOVNI SLUŽBI SKUPŠČINE

Pogoji: visoka izobrazba pravne smeri in 5 let delovnih izkušenj.

3. ANALITIKA ZA TERCIARNE DEJAVNOSTI

Pogoji: visoka izobrazba ekonomske, upravne ali pravne smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali višja izobrazba enakih smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

4. REFERENTA ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Pogoji: visoka izobrazba sociološke, ekonomske, filozofske, politične ali organizacijskokadrovske smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali višja izobrazba enakih smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

5. CESTNEGA IN VODNOSKUPARSKEGA INŠPEKTORJA

Pogoji: visoka izobrazba gradbene smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali višja izobrazba gradbene smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

6. 2 TRŽNIH INŠPEKTORJEV

Pogoji: visoka izobrazba ekonomske smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali višja izobrazba ekonomske smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

7. URBANISTIČNEGA INŠPEKTORJA

Pogoji: visoka izobrazba arhitektonske, gradbene ali geodetske smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali višja izobrazba gradbene smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

8. KMETIJSKEGA INŠPEKTORJA

Pogoji: visoka izobrazba agronomske smeri, 2 leti delovnih izkušenj ali višja izobrazba agronomske smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

9. TAJNIKA KOMISIJE ZA UGOTAVLJANJE IZVORA PREMOŽENJA

Pogoji: visoka izobrazba, 2 leti delovnih izkušenj ali višja izobrazba in 4 leta delovnih izkušenj ali srednja izobrazba in 6 let delovnih izkušenj.

10. REFERENTA ZA ZADEVE BORCEV NOV IN UPRAVNOPRAVNE ZADEVE

Pogoji: višja izobrazba pravne ali upravne smeri ali socialni delavec in 2 leti delovnih izkušenj.

11. REFERENTA ZA KOMUNALNE ZADEVE

Pogoji: višja izobrazba gradbene, arhitektonske, komunalne ali geodetske smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali srednja šola istih smeri in 4 leta delovnih izkušenj.

12. REFERENTA ZA STATISTIKO

Pogoji: srednja šola statistične, ekonomske, upravno-administrativne ali splošno izobraževalne smeri in 1 leto delovnih izkušenj.

13. STROJNEGA KNJIGOVODJE

Pogoji: srednja šola ekonomske, upravno-administrativne ali splošno izobraževalne smeri in 1 leto delovnih izkušenj.

14. ŠEFA IN MATIČARJA KRAJEVNEGA URADA TEŽKA VODA

Pogoji: srednja šola ekonomske, upravno-administrativne ali splošno izobraževalne smeri in 2 leti delovnih izkušenj.

15. NAMESTNIKA MATIČARJA IN PISARNIŠKEGA DELAVCA KRAJEVNEGA URADA ŽUŽEMBERK

Pogoji: srednja šola ekonomske, administrativne ali splošno izobraževalne smeri in 1 leto delovnih izkušenj.

16. GEOMETRA

Pogoji: srednja šola geodetske smeri in 2 leti delovnih izkušenj.

17. KATASTRSKEGA REFERENTA

Pogoji: srednja šola ekonomske, kmetijske, upravno-administrativne ali splošno izobraževalne smeri in 2 leti delovnih izkušenj.

18. VODJE PISARNE DAVČNE UPRAVE

Pogoji: srednja šola ekonomske ali upravno-administrativne smeri, dveletna administrativna šola in 1 leto delovnih izkušenj.

19. VODJE STROJEPISNICE

Pogoji: srednja šola upravno-administrativne smeri ali dveletna administrativna šola in 2 leti delovnih izkušenj.

20. STROJEPISCA V STROJEPISNICI

Pogoji: srednja šola ekonomske ali upravno-administrativne smeri, dveletna administrativna šola in 1 leto delovnih izkušenj.

21. STROJEPISCA V DAVČNI UPRAVI

Pogoji: srednja šola ekonomske ali upravno-administrativne smeri, dveletna administrativna šola in 1 leto delovnih izkušenj.

22. PISARNIŠKEGA DELAVCA V IZVRŠILNI SLUŽBI DAVČNE UPRAVE

Pogoji: dveletna administrativna ali nepopolna srednja šola in 1 leto delovnih izkušenj.

23. OPERATERJA NA POMOŽNIH STROJH

Pogoji: dveletna administrativna šola in 1 leto delovnih izkušenj.

24. ČUVAJA KOMUNALNIH NAPRAV

Pogoji: dokončana osnovna šola in 1 leto delovnih izkušenj.

Za vsa delovna mesta je predpisano 3-mesečno poskusno delo.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom sprejema komisija za medsebojna razmerja uprave občinske skupščine Novo mesto 8 dni po dnevu objave. Če se na posamezno delovno mesto ne javi noben kandidat, velja razpis do zasedbe delovnega mesta.

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA

PROSTA DELOVNA MESTA

NOVOTEHNA

trg. podjetje na debelo in drobno,
Novo mesto,

objavlja

naslednja prosta delovna mesta:

1. KNJIGOVODJA — SALDAKONTIST 1 mesto

2. PRODAJALEC za delo v poslovalnici Trebnje 1 mesto

3. ADMINISTRATOR v prodaji vozil 1 mesto

4. DELAVEC NK 3 mesta

POGOJI:

Pod 1. srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri ali poslovni administrator z najmanj 3 leti delovnih izkušenj,

Pod 2. KV prodajalec železninsko-tehnične stroke,

Pod 3. poslovni administrator z najmanj 1 letom delovnih izkušenj,

Pod 4. nekvalificiran delavec, odslužen vojaški rok.

Za vsa navedena delovna mesta je poskusno delo 2 meseca. Prijave sprejema splošni sektor podjetja do 16. 2. 1975.

LICITACIJA!

KMETIJSKA ZADRUGA ČRNO MELJ

razpisuje javno dražbo za prodajo obrobni parcel v K. O. Zastava, Dobliče, Maverlen in Črmošnjice.

Licitacija bo v sredo, 12. 2. 1975 ob 8. uri v upravnih prostorih Kmetijske zadruge Črno Melj.

Interesenti so dolžni pred licitacijo položiti 10 odst. varščino od izklicne cene. Vse informacije se dobijo na splošnem sektorju zadruge.

PROSTA DELOVNA MESTA

ISKRA

industrija elementov za elektroniko,

TEMELJNA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA

UPORI Šentjernej

NA DOLENJSKEM

VABI K SODELOVANJU

VEČ DIPLOMIRANIH INŽENIRJEV IN INŽENIRJEV ELEKTROTEHNIKE, FIZIKE IN STROJNIŠTVA

za delovna mesta na področju razvoja uporov, potenciometrov in industrijske elektronike.

Prijave pošljite kadrovski službi TOZD Upori Šentjernej v 15 dneh po tej objavi.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Svet za medsebojna razmerja v združenem delu delavcev „MERCATOR“ Ljubljana n. sub. o.
TOZD „STANDARD“ Novo mesto o. sub. o.

razglašja prosti delovni mesti za

2 PRODAJALCA ŽELEZNINSKE ALI MEŠANE STROKE ZA PRODAJALNO ŠENTJERNEJ

Pogoji za sprejem: kvalificirani trgovski delavec železninske ali mešane stroke.

Nastop dela: takoj ali po dogovoru.

Pismene ponudbe pošljite splošni službi TOZD „Standard“ Novo mesto, Glavni trg 3, do vključno 13. 2. 1975.

GRADITELJI

POPUST PODALJŠAN DO 28. II. 1975

inles

*
nudi
*

za vse vrste oken in balkonskih vrat

*
7-10%
*

*
v vseh trgovinah z gradbenim materialom
in v naših prodajnih skladiščih v
RIBNICI, BEOGRADU, ČUPRIJI, JURDANIH,
NIŠU, SLAVONSKEM BRODU, IN VINKOVCIH
*

RADIO LJUBLJANA

RADIO SEVNICA

TELEVIZIJSKI SPORED

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

ČETRTEK, 6. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jože Babnik: Kako priti do čebelarstva pomladka. 12.30 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 14.45 "Vrtljak". 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Literarni nokturno.

PETEK, 7. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - vet. Zoltan Šifart: Prireja pujskov v kooperaciji. 12.40 Popevke brez besed. 13.30

RADIO BREŽICE

ČETRTEK - 6. februarja: 16.00-16.30 - Napoved programa, poročila, turistični napotki, nove plošče RTB. 16.30-17.00 - Aktualnost tedna, obvestila in reklame. 17.00-18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI STE SAMI. **SOBOTA - 8. februarja:** 16.00-16.30 - MALO ZA VAS - NEKAJ ZA VSE. 16.30-17.00 - Sobotno kramljanje, Jugoton vam predstavlja. 17.00-17.30 - KRONIKA. Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam. Za naše najmlajše, iz naše glasbene šole. 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m.

NEDELJA - 9. februarja: 10.30-12.00 - Domače zanimivosti - O politični in gospodarski situaciji v Posavju - Za naše kmetovalce: priprave za živinorejce; pripravljajo dipl. veterinar Janko Vizjak - Magnetofonski zapis - Obvestila, reklame in spored kinematografov. 12.00-16.00 - Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK - 11. februarja: 16.00-16.30 - Napoved programa, srečanje z ansambлом Jožeta Saleja, poročila, kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista, Novo v knjižnici. 16.30-17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila, reklame in filmski pregled. 17.00-18.00 - MLADI ZA MLADE.

Priporočamo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 16.50 Človek in zdravje. 19.40 Minute z Alpskim kvintetom. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop pops 20. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 8. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Mihaela Černe: Priprava tople grede. 12.40 Ob bistrem potoku. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 "Vrtljak". 17.20 Gremo v kino. 18.40 Minute z ansambлом Jožeta Kampiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 21.30-23.00 Oddaja za naše izselence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi tedni.

NEDELJA, 9. FEBRUARJA: 8.07 Radijska igra za otroke I. Brlić - Mažuranić - D. Car: Mezinček petelinček. 9.05 Se pomnite tovariši... 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15-14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.03 Radijska igra Honore de Balzac: Lepa Imperija. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturno.

PONEDELJEK, 10. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Lojze Kastelic: Kako naj začnem čebelariti. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45

"Vrtljak". 19.40 Minute z ansambлом Henčka Burkata. 19.50 Lahko noč, otroci! 23.05 Literarni nokturno.

TOREK, 11. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - En dan primorske ribiške družine. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Dragan Honzak: Preureditev zanemarjenih in starejših sadovnjakov. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Vrtljak". 19.40 Minute z ansambлом Boruta Lesjaka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 12. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Ivo Znidaršič: Divja češnja kot gozdno drevo. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Loto vrtljak". 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studia. 22.20 S festom jazza.

ČETRTEK, 13. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Tone Vidrih: Kje dobimo načrte in opremo za napravo čredink. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.30 "Vrtljak". 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 23.30 Melodija za lahko noč.

NEDELJA, 9. februarja: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 Obletnica smrti našega pesniškega velikana Franceta Prešerna - 11.20 po domače - 11.35 Kako gospodariti letos (ob resoluciji o družbeno gospodarski politiki in razvoju sevniske občine v letu 1975) - 11.50 naš razgovor - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa.

Sreda, 12. februarja: - 16.00 poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.30 po domače - 16.45 tehnika in mi - 16.55 disco klub brez imena - 17.30 kotichek za šoferje - 17.40 popevke na tekočem traku - 18.00 zaključek programa.

SOBOTA, 15. februarja: - 16.00 SOBOTNI VRTILJAK - 16.15 pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa (Kaj vemo o Prešernu) - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

REJCI PERUTNINE! KZ NAKLO PRI KRANJU VALILNICA

prodaja enodnevnih piščance (nesnice in pitance) vsak torek od 21. januarja dalje.

Sprejemamo naročila!

Piščance pošiljamo tudi po železnici, in to nad 50 živali.

VALILNICA NAKLO

ČETRTEK, 6. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (do 11.45) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.35) (Zg). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 J. Verne: V 80 dneh okoli sveta - I. del (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Molieri za smeh in jok - barvna TV serija (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cikcak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 G. Chevallier: Clochemerle - nadaljevanje in konec (Lj). 20.50 Kam in kako na oddih (Lj). 21.00 Četrtekovi razgledi: Romi (Lj). 21.30 Sanjarjenje - glasbena barvna oddaja (Lj). 21.55 TV dnevnik (Lj).

PETEK, 7. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (Zg). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.45) (Zg). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.20 Pisani svet - mladinska oddaja (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Cez tri gore, čez tri vode: Oktet Galus, barvna oddaja (Lj). 18.45 Mozaik (Lj). 18.50 Doktor, pomagajte mi: Morala in spolno življenje (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cikcak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.00 Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku - prenos (Lj). 20.50 Ljubimca iz Verone - film (Lj). 22.20 TV kašipot (Lj). 22.40 TV dnevnik (Lj).

SOBOTA, 8. FEBRUARJA: 10.35 TV v šoli (Zg). 15.45 Odbojka Mladost: Jedinstvo (Zg). 17.25 Košarka Raboritnički: Olimpija (Sk-Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Alice v čudežni deželi - serijski barvni film (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cikcak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.00 Gledališče v hiši (Bgd). 20.30 Smučate s Karlom Schranzem - barvna oddaja (Lj). 20.40 Cez ocean: Človek brez meja - serijska barvna oddaja (Lj). 21.10 Barvna propagandna oddaja (Lj). 21.15 Vse za TVI - barvni film (Lj). 22.50 TV dnevnik (Lj).

NEDELJA, 9. FEBRUAR: 9.25 Poročila (Lj). 9.30 Svet v vojni - serijski dokumentarni film (Lj). 10.20 Otroška matineja: Viking Viki, Nikogar ni doma, Avtomobil skozi kamero (Lj). 11.10 Mozaik (Lj). 11.15 Ljudje in zemlja (Lj). 12.15 Poročila (do 12.20) (Lj). Nedeljsko popoldne: Pisani svet, Veseli tobogan: Bohinjska Bistrica, Otroški cirkus Billyja Smarta. 18.15

Poročila (Lj). 18.20 Propagandna oddaja (Lj). 18.25 Vesolje 1999 - serijski barvni film (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cikcak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Odpisani - TV nadaljevanka (Bgd). 21.00 Karavana: Resava - II. del (Lj). 21.30 Športni pregled (Bgd). 22.05 TV dnevnik (Lj).

PONEDELJEK, 10. FEBRUAR: 8.10 TV v šoli (Zg). 10.00 TV v šoli (do 11.05) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.30) (Bgd). 15.30 TV v šoli - ponovitev (do 16.05) (Bgd). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 F. in M. Mičinski: Butalci - II. del lutkovne oddaje (Lj). 17.55 Obzornik (Lj). 18.10 Od zore do mraka (Lj). 18.40 Mozaik (Lj). 18.45 Nega bolnika na domu (Lj). 19.05 Odločamo (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cikcak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 Propagandna oddaja (Lj). 20.05 T. Partijci: Ščuke pa ni - TV igra (Lj). 21.55 Kulturne diagonale (Lj). 22.25 TV dnevnik (Lj).

TOREK, 11. FEBRUAR: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (do 12.10) (Bgd). 11.05 TV v šoli (do 11.35) (Sa). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.35) (Zg). 15.35 TV v šoli - ponovitev (do 16.05) (Bgd). 16.05 TV v šoli (Sa). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.25 Smučate s Karlom Schranzem - barvna oddaja (Lj). 17.40 O. Preusler: Mala čarovnica - I. del barvne oddaje (Lj). 17.55 Barvna risanka (Lj). 18.05 Obzornik (Lj). 18.20 Nikogar ni doma - otroški film (Lj). 18.30 Avtomobil skozi kamero - serijski film (Lj). 18.45 Mozaik (Lj). 18.50 Ne prežite: Negovana mestna podoba - Skofja Loka (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cikcak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 "Karnevalska festa" - barvni posnetek prireditve v Cavtatu (Lj). 21.05 Propagandna oddaja (Lj). 21.10 K. Mikszath: Crno mesto - barvna TV nadaljevanka (Lj). 22.10 TV

SREDA, 12. FEBRUAR: 8.10 TV v šoli (Zg). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 Viking Viki - barvni film (Lj). 17.55 Obzornik (Lj). 18.10 Mladi za mlade - oddaja TV Skopje (Lj). 18.40 Mozaik (Lj). 18.45 Po sledih napredka (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cikcak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Film tedna: Duh panja (Lj). 21.40 Propagandna oddaja (Lj). 21.45

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Ivo pirkovič: Osvobodni republiko pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

29

Na Kiri je bataljon pustil obveščevalno patruljo z vodnikom Tonetom Hudoklinom-Borutom in politdelegatom Vidom Kušljanom. Z njima so bili še Vrhpoljčana Anton Rangus in Karel Potodoru konjskih podobarjev in rezbarjev. Patrulja je morala pospraviti štabno pisarno in zabrisati sledove partizanskih bivališč, opazovati sovražnirove premike, varovati skrite in zakopane zaloge uničiti. V manjše spopade bi se smela spuščati samo, če bi dopuščale okoliščine.

Na kranjski strani je ostal tudi vod tretje gorjanske čete, imenovane "brusniška", s komandirjem Bombo.

Kirovski Bakše je zadnji za bataljonom zapuščal Kiro. Težko sopeč s svojimi načetimi pljuči, je vlek el trebusasto pletenko slivovke. Na kolovodirjevo, je dohitel intendanta Vinška in obveščevalca Franca. Mimo Hude peči, kjer vrag čuva zaklade kralja Penderija iz starih bajk, so vsi trije po strmi stezi ob enih po polnoči prispeli na Miklavžev vrh.

osem mrtvih, med njimi majorja, in štiri težke ranjence. Ruševine brez strehe so slabo varovale človeka, toda treba je bilo vsaj malo zadremati; kdo bi vedel, kakšni naporji jih čakajo, če bodo sploh ostali živi.

VROČ DAN

Četrtek, 29. oktobra. Noč je začela bledeti, ko se je Bakšetova trojica dvignila iz ožganih ruševin cerkvene hiše. Pohitela je za trumo vaških zaščitnikov in beguncev iz Podgorja, Cerovljani, Mihovčani in Vrhpoljci. Bili so že med zadnjimi.

Gorjanski bataljon so našli na Malčevem krču pri Sekuličih. Tja je bil prišel že okoli desetih zvečer in se utaboril poleg belokranjske čete. V bližnjem Cetošiču so peli petelini. Na robu taborišča je stal voz gorjanskih intendantov. Debeli mesar Gašper iz Slamičeve tovarne mesnih konsev v Ljubljani je partizanom delil še zadnje zaloge prepečenca in salam. "Smo obkoljeni," je opominjal orehovski sekretar, "naj vsak štedi s hrano!" Slabo obutim so dajali tudi čevlje. Nekdo je zapisoval imena tistih, ki so dobili usnje, da ga shranijo in po ofenzivi, če jo preživijo, zopet vrnejo v skladišče.

Od Radatovičev in Brezovic je grmel. Vnemali so se boji z Italijani, ki so pritiskali iz Metlike. Pokalo je tudi pri Sošicah in za Gorjanci, morda neke pri Zajcu. Očitno je hotel sovražnik iz obeh smeri, od vzhoda in zahoda, zasesti gorške grebene in presekati osvobodeno ozemlje na dvoje.

Položaj na belokranjskem bojišču je postajal kritičen. Tam sta Milan Žeželj in Veco Holjevac že navsezgodaj s tremi bataljoni svoje druge operativne cone in Žumberškim odredom napadla italijansko posadko v Radatovičih. Pri Brezovici in Malih Leščah ob cesti, ki pripelje od Bušnje vasi, jih je v zasedi varovalo več kot 70 belokranjskih prostovoljcev. In prav s te strani je ne pričakovano vdrla kolona kamionov z italijansko vojsko iz Metlike. Niso prihajali na pomoč obkoljeni posadki v Radatovičih, kot so menili partizani, ampak ker se je začela velika ofenziva. Hrvati in Belokranjci so jurili in zasegli nekaj orožja. Velika sovražnikova premoč je Belokranjce odrinila od ceste proti Žumberku in gorjanskim gozdovom, Hrvati pa so se ves dan silovito borili.

Italijani so se prebili v obkoljene Radatoviče in zasedli tudi Buliče. Na tej črti jih je ustavil Gorjanski bataljon in s strojniškim ognjem ves dan zavračal njihove poizkuse, da bi prodrli v Maliče, Sekuliče in Rajakoviče.

Po taborišču Gorjanskega bataljona na Malčevem krču je na konju jezdaril komandant Slobodan in delil povelja. Poleg podkurjenih kotlov so mesarji drli vola. Nad mirnim taborom je kot mora visela prikrita skrb, kaj se dogaja za Gorjanci, na kranjski strani. Proti "fabriki" pod Miklavžem so poslali belokranjskega bataljonskega obveščevalca Ivana Divjaka z močno patruljo.

"Kje je Dušanova komanda?" vprašuje kirovski pipar mrkega stražarja s puško v rokah. "Ne smem pustiti nikogar k njim," mu strogo zastavi pot tuj partizan.

"Jim nesem zajtrk," pravi Bakše in vleče trebusasto pletenko po neprehodnih skalah. Bilo je okoli desetih dopoldne.

Tedaj strahovito zagrmí. Pred taboriščem eksplodira pet granat iz Metlike; na srečo nekoliko prekratke. V daljavi se je oglasila salva iz Semiča. Topovi so bobneli tudi s položajev neke pri Vahti. Od Novega mesta so padale težke granate na severna pobočja Gorjancev. Orale so tudi po Grobiščih nad Mihovim.

Druga salva iz Metlike tuli čez taborišče; sedaj nekoliko predaleč. Ena od granat se raztreščí pri kuhinji, prav blizu kotla. Vendar ni nihče ranjen. (Pozneje so po Novem mestu govorili, da je granata padla v kotel in ga raznesla.)

V peklenem trušču eksplozij se taborišča polasča zmeda. Partizani so se v neredu umikali.

"Razkropite se po štirje ali pet in se pozneje zopet zberite!" je bilo v hrupu slišati povelja komisarja Miroslava Počkaja. "Nemojte se plašiti, brez panike, hiljadu metaka jedan pogodak; idemo za Kordun," kliče partizan na konju, ki prihaja z oddelki hrvaškega proletarskega bataljona "Josip Kras" iz bojev za Ostriž.

Govorili so, da je konjenik Belokranjec Janko Brodarič iz Rosalnic. Nogo je imel zamotano v krvave cunje. Stopalo mu je bila v nekem boju odtrgala mina. Italijanom je po vseh štirih ušel iz Mihelčičeve bolnišnice v gozdu pri belokranjskem Golobinju in se rešil k hrvaškemu bataljonu, ki je že od srede oktobra oblegel italijansko posadko na Badovinčevem Ostrižu.

Gruča Mihovčanov in Vrhpoljcev je tekla čez košenice proti gozdovom. Bakše sope za njimi in ne izpusti pletenke z zlahtno pijačo. "Rakoše, počakaj, bova skupaj crknili!" kliče gabrskemu zaščitniku.

V gozdu so se ustavili in zadihani posedli okoli piparjeve trebusate steklenke. Z Gabrcem so bili še neki Ivan s Pirošice, Stanko Zagor-Fedja iz Vrhpolja. Mihovčan Franc Čukajne in Jože Cerkovnik, čigar vzdevek "Popelarjev" izdaja potomca nekdanjih gorjanskih glazutarskih pepelkarjev. Bakše nataka šilce in stoka, da je zgubil pištolo.

"Kaj boš tarnal, tukaj imaš drugo," jo potegne Rakoše iz zadnjega hlačenke žepa. "Je samo še ena krogla, dosti, da se boš lahko sam ustrelil, če ti bo sila," tolaži gabrski zaščitnik Kirovca. Rakoše sam je bil oborožen z lovsko dvocevko. Za dobro orožje je bila še vedno huda stiska, posebno med terenci.

Zmoti jih Slobodan na konju. Mrko gleda izpod čela razpoloženo družbo okoli dišeče pijače. "Dezerterji, vse vas bom dal postreliti," se oficir razhudi nad družbo, ki se je čutila med temnimi stoletnimi bukvami varno, da je čisto pozabila na prestani strah. "Gremo!" ukaže Slobodan in obrne konja.

Na zbiralšču so iz gorjanskih in belokranjskih oddelkov sestavljali štiri nove čete. "Položaj je težak," je govoril bataljonski komisar Počkaj, "poskusili se bomo prebiti v Belo krajino." Zatehteval je najstrožjo disciplino.

Čete so se premaknile kakih tri četrte ure izpod Trdinovega vrha proti jugu. V Kerserskih blatih na hrvaški meji so se utaborili.

Življenje za knjige

Prišlo nam je v navado, da v tej rubriki pišemo pretežno o uspešnih gospodarstvenikih, politikih, organizatorjih, negrajcih in odlikovancih, torej o ljudeh iz tako imenovanega „zgornjega doma“, katerih imena so tudi sicer ves čas v središču pozornosti lokalne ali širše javnosti. Le redko se pri tem našim vsakdanjem časnikiškem iskanju ustavimo na „manj“ pomembni postaji, pri manj znanem ali neznanem – „malem človeku“.

Morda zato, ker smo prečesto vnaprejš prepričani, da bi nam krog anonimnih ne vedel ali ne znal razkriti nič takega, kar bi razvnelo naše cenjeno bralstvo. Ko sem se te dni tudi sam napotil h Kristini Lazorko v Valvasorjevo knjižnico v Krškem, nisem od tega srečanja pričakoval časnikiške „bombe“. Tega tudi nisem mogel: da so knjige njene velike prijateljice, je bilo vse, kar sem od tega obiska vedel o honorarni knjižničarki Lazorkovi. Da prihaja redno vsak dan po tri ure v knjižnico od tedaj, ko je začela prejemati učiteljsko pokojnino, so mi povedale redne knjižničarke. Da se pogosto oglasi v knjižnici tudi dopoldne („Je prišlo kaj novih knjig?“), tudi niso pozabile dodati. Se več: „Vsako knjigo poskušamo tudi prebrati. V starem fondu ni dela, ki bi mu ne poznala vsebine. Zato lahko svetuje, kaj naj bere mlajši, kaj je za starejšega. Vse knjige spoštuje enako – stare in nove. Kdor bi hotel že prebrani fond izločiti, bi se ji hudo zameril. Tako ljubezen do knjige je težko najti. Zato smo Lazorkove še posebno veseli.“

Ni hotela, da pišemo o njej. „Pišite o knjižnici, o tem kako napreduje, kako pomaga bralcem, samo o meni nič,“ je rekla. Komaj je dodala, da je od 1945 do 1966 poučevala na osnovni šoli v Krškem in da je drugo polovico delavnika ves čas posvečala knjižničarstvu. Njeno ime je, čeprav v svoji skromnosti noče nič slišati o tem, v razvoju krškega knjižničarstva napisano čisto zgoraj na prvem mestu.

Začetkov se spominja takole: „Prva ljudska knjižnica v Krškem, ustanovljena 1946 (ustanoviteljica AFŽ), je štela okoli 300 knjig. Pozneje je nekaj časa delovala pri KUD Viktor Parma, ko pa jo je prevzela PD Svoboda, smo knjižnico preselili v osnovno šolo. Pri izposoji so pomagali pionirji in mladinci. V tem kraju so bile knjige med vojno večinoma uničene, ker je bilo prebivalstvo izseljeno. Nekaj knjig bivše sokolske knjižnice smo po vojni dobili vrnjenih iz Maribora. Do leta 1964, ko je bila ustanovljena Valvasorjeva knjižnica in čitalnica, je štel fond 2.700 knjig.“

Ko bo Valvasorjeva knjižnica jutri proslavila 10-letnico, bo to tudi delovni jubilej Kristine Lazorko. Knjižnici pomaga od ustanovitve. Kot mentorica, vzgojiteljica bralcev, knjižničarka, bralka. Ki knjigo spoštuje, ljubi; ki je svoje življenje posvetila knjižnici; ki je vzor in ki bi po njenem moral biti sleherni dan v letu tudi praznik knjige. In to ob bližnjem slovenskem kulturnem prazniku se posebej podčrtajmo!

I. ZORAN

Sirotam zajčkom je teknil bebiron

Z mlekom, bebironom in kapalko ohranil pri življenju 8 zajčkov

Danilo Preglu iz Podgorske ulice 36 v Kočevju je uspelo vzrediti osem mladih zajčkov, ki jim je teden dni po skotitvi poginila mama –

HENČEK GOSTUJE

Ker je v nedeljo zaradi službene zadržanosti enega izmed članov Henčkovega ansambla odpadlo njihovo nastopanje, bo ansambel pripravil koncerte to nedeljo, 9. februarja, in sicer: ob 11. uri na Velikem Trgu, ob 14. uri na Raki, ob 16. uri v Podbočju, ob 18. uri v Sentiernju in ob 20. uri v restavraciji Hotela Šmarješke Toplice, kjer bo ansambel igral za ples.

PREHITRO PROTI DOMU

31. januarja zvečer je Stanko Gasperin iz Ulice 21. maja v Brežicah peljal z avtom proti domu in v domačo ulico tako hitro zavil, da ga je zaneslo v drog cestne razsvetljave. Skode je za 10.000 din.

DOBRO SE JE ZALOŽIL

28. januarja so ugotovili, da je bilo ponoči vlomljeno v kiosk DELA na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu. Nekdo je s ponarejenim ključem odprl ključavnico, nato pa s polic odnesel za 8.150 din blaga. Vlomilec je vzel 900 zavitek cigaret, 10 vžigalnikov, okrog 200 kemičnih svinčnikov, nekaj kompletov igralnih kart in še druge drobnjarije. Storilca iščejo.

Sentiernjčani tudi letos ne drže rok prekrizanih. Za nore pustne dni pripravljajo že tradicionalni program, ki bo v ta znani dolenski kraj gotovo pritegnil precej nedeljskih popotnikov. Program se bo začel v nedeljo ob 10. uri s Kurentovo poroko, nadaljeval pa se bo še v torek popoldne in v sredo, ko bodo Kurenta in z njim pustne norčije pokopali. (Foto: Bučar)

zajka. Danilo jih je najprej poizkusil hraniti s stekleničko in cuceljem, vendar tako mladi zajčki niso mogli sesati, ker je bil cucelj zanje prevelik. Nato se je Danilo domislil kapalke. Napolnil jo je z mlekom, vtaknil zajčku v gobček in tako po vrsti nahranil vse zajčke. Ker pa je malemu, osemmesečnemu sinku Alešu ostajal bebiron, je tudi z njim hranil zajčke. Zajčki so imeli bebiron celo raje kot mleko.

Tako hranjenje, ki je v začetku trajalo več kot pol ure, se je Danilu bogato poplačalo: z 8. uri, ki so sedaj stari nekaj več kot tri tedne, že sami pijejo mleko ter jedo piškote in otavo. Res so nekoliko manjši od tistih, ki so se skotili dva dni kasneje in bili ves čas pri svoji mami – zajki, vendar bodo zamujeno verjetno kmalu nadomestili.

FRANCE BRUS

Mladim zajčkom in osemmesečnemu Alešu odlično tekne hrana za dojenčke, bebiron. (Foto: F. Brus)

Na odkup s sosedovo kravo

Tatu so miličniki hitro izsledili

Iz Stepušinovega hleva v Vrhovski vasi je v noči od 20. na 21. januar izginila krava. Zarepadeni gospodar Franc Stepušin se je še tisto dopoldne oglašil na postaji milice v Brežicah in prijavil tatvino.

Ni in ni mogel razumeti, da je čez noč ostal brez krave. Ko so ga vprašali, če koga sumi, je odgovoril, da si sploh ne more predstavljati, kdo naj bi bil tat. Izginulo kravo je opisal in povedal, da je stara osem let ter vredna 300 starih tisočakov.

Miličniki so začeli pozvedovati in iskati sledi. Dobili so anonimno obvestilo, da so tako kravo odpeljali na odkup v Krško iz nekega hleva v vasi Brege.

ZAŽIGAL PAPIRČKE IN ZANETIL POŽAR

Močan ogenj je izbruhnil v deljo, 26. januarja okrog poldne a kozolcu Neže Kelhar iz Armeškega. Ogenj je uničil kozolec, z njim vred pa tudi 3 tone krme, 3 tone slame, mlatilnico, voz, nekaj lesa in razno orodje. Čeprav so požrtovovalno gasili vaščani in gasilci iz Brestanice, premoženja ni bilo mogoče rešiti. Skodo cenijo na 50.000 din. Nesreča je tem hujša, ker lastnica ni bila zavarovana. Ugotovljeno je, da je do požara prišlo ob otroški igri. Otrok je v kuhinji vzel vžigalnice in pod kozolcem zažgal papirčke.

di. Sel je v Leskovec po živinski potni list, nato pa sta z nečakom peljala kravo prodat v klavnico. Skofljanec je izkupiček takoj izročil nečaku.

Ko so tatu prišli na sled, krave ni bilo več mogoče dobiti. Medtem so jo odpeljali v Ljubljano. Oškodovanec Franc Stepušin ni mogel verjeti, da mu je ukradel kravo sosed, in še kmet povrhu. Zadevo bo rešilo sodišče.

PREVRNIL SE JE

3. februarja zjutraj je Miha Oštr iz Bušče vasi vozil z osebnim avtom proti Novemu mestu, pri Gradišču pa ga je na spolzki cesti zaneslo. Avto je obstal prevrtnjen. Pri tem se je poškodoval sopotnik Roman Prah iz Skopice, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. Gmotno škodo cenijo na 10.000 din.

PODRL IN UŠEL

3. februarja zjutraj sta Slavka Košmrli in Jožefa Ovniček iz Novega mesta šli peš po Karlovski cesti proti Gotni vasi ob desnem robu ceste. Pri tovarni Novoles v Gotni vasi jima je naproti pripeljal mopedist ali kolezar, ženski nista dobro videli, ker je bila še tema, ter tako tesno zapeljal zraven njuj, da ju je zadel, najprej Ovničkovo, potem še Košmrlevo, ki je padla na tla in se poškodovala. Tudi mopedist je padel, vendar se je naglo pobral in jo odkuril proti mestu. Košmrlevo so peljali v bolnišnico, kdo pa je bil brezvestnej, se bo prej ali slej ugotovilo.

Uboj na kegljišču

Zvonetu Gardenu bilo več pomoči

Ravno se je začel 3. februar, ko je na kegljišču v stilne Opari v Trebnju prišlo do ravsa s kaj tragičnim koncem: zaradi vboja nožem je izkruval 23-letni Zvone Gardenu vasi Praproče pri V. Loki.

Takoj po polnoči na kegljišču znašli dve mlajši, z alkoholno energijo nabitih fantje iz Velikega Gabrca, bili že prej tam, potem pa prišli Novomeščani. Se ne ve, kaj je povzročilo hudo kri, dejstvo pa je, da izzivalna beseda dala odgovor, to je privedlo prerivanja, sledil je prekonca pa je bil tak, da Gardenov Zvone ob zaboden z nožem v srčno arterijo. „Junaki“, so jo potem odkurili, kor hitro se je dalo, pomčene pa je umrl, še pred so mu lahko nudili pomoči.

Podrobnosti tega dogodka se raziskujejo, po preiskovalnega sodnika kot osumljenec v 28-letni Jože Cekuza Ragovske ulice v Novem mestu. Zalostno je, da prazen nič mlad fant življenje. Pravijo, da je ravno to nedeljo na okoli torej tik pred poroko.

Ptič in poljub

Indijski ptič življenja kot lokomotiva

Kdo je Miki? Ni papagaj, nek, govori pa kot strgan smehlj, življa in deli. Njegov lastnik, mariborski jenc Friderik Breznik, spada Miki k pticam iz Indije, sodi v vrsto skorcev.

In kaj je Miki naredil, priboril prostor tudi v „Dolci Star“ je okoli 20 mesecev, iz daljnj Holandije. V dveh se je naučil govoriti, hahajati, in to vse po človeško. Miki, v njem po človeško, ni v ljudo predstaviti, to pa je nekako tako: „Jaz sem Miki. Jaz živim.“ Po takem Miki zaživja kot lokomotiva nato presenečenemu gostu in na vse grlo zasmeje. Čisto zdi, kot da bi se smejal od zaka.

In kakšen je ptiček zaklad? Besede lepo in razumljivo veže v stavke. Njegov lastnik, Breznik, ponavlja: „Jaz sem lačen.“ nato pa pristavi tudi gostu odgovor: „Saj boš že dobil.“ Lepi črni ptič z rumenimi rumeno črto okoli vratu in Diši mu meso, pa tudi škampi, roni, krompir itd.

Kozerija

REPIČ JE POSTAL SAMOUPRAVLJALEC

Jožič Repič je bil občan kot vsi drugi, vendar se je razločeval od vseh ostalih. Poseben pečat mu je dajalo to, da po službi ni zavil domov, ampak se je selil s sestanko na sestanek, kjer se je tudi oglašal, predlagal, debatiral, kritiziral. Mati narava mu je namreč ob rojstvu podarila čut za opazovanje in mu tako ni bilo težko odkriti napake. Poleg tega je imel izredno razvit sluh: slišal je stvari, ki so jih ljudje le šepetali okrog, da, slišal je za reči, ki jih drugi niso čuli.

Sklepati gre, da Repič zasvojljo teh lastnosti, ki so sicer pozitivne in še kako potrebne za našo družbeno stvarnost, s sestankih ni bil

preveč zaželen. Funkcionarji po Repičevi dragi so v razgovorih med seboj radi poudarjali: „Repič bo prišel na sestanek, treba se bo dobro pripraviti, da ga utišamo.“ Ali pa: „Vsepovsod vrika svoj vohlaški nos. Tečen je kot podrepna muha.“ Tudi to so rekli: „Preveč vidi in sliši. Ta bi utegnil biti nevaren.“ In so se izogibali Repiča in so ga mrzeli.

Bil pa je Repič šibkega zdravja in neko jesen ga je položilo v posteljo. Nekaj dni ga je kuhala vročina pa zabuhel obraz je bil in zdravnik, ki je prišel vsak teden na obisk, je z zaskrbljenostjo ugotovil, da bo Repič v prihodnje slabo slišal, obstaja pa tudi mož-

nost, da bo nekoliko slabše videl.

Bolezen se je poslovala in Repič je ponovno prišel v službo; navidezno sicer zdrav in rdečega obraza, se pa je uresničila zdravnikova napoved: opešal mu je sluh, tako da ni slišal niti o najhujših gospodarskih prekrških. Tudi oči so se mu tako poslabšale, da ni videl kamiona, ki je naložen peljal mimo vratarja brez dokumentov in brez prepustnice.

In spet je hodil na sestanke, toda ni ga bilo več prepoznati: sedel je kje v kotu kot kup nesreče in iz njegovih ust ni bilo slišati besede. Sprememba je sprva začudila vse: spominjali so se časov, ko je

Repič energično zahteval, naj se obračuna z lenuhi, prevaranti in barabami, ko je opozarjal na prevelik uvoz in na premajhen izvoz, ko je nastopil zoper preveliko število nadur, kilometrin in dnevnic, ko je raztrgal kronične zamujevalce službe, ko je okregal tiste, ki razmetujejo družbena sredstva po hotelih, seminarjih in gostinah sumljive vrednosti, ko je ugotovil, da je delovna disciplina pod psom, da ljudje ne opravljajo svojih dolžnosti, da so službena potovanja privatne zadeve in tako dalje.

Končno pa so odgovorni ugotovili, da je postal Jožič Repič dober samoupravljalec. TONI GASPERIČ

Tatjana Koprivec iz Zabrdja pri Mirni je lepo skrbela za Mikija. Srnjaček se je na svojo „krušno mamo“ zelo navezal pa je čas, ko so lovci rekli, da je Miki dovolj velik in da ga nazaj v gozd. Tatjana so dali 50 dinarjev za mleko, ki ga je za Mikija, njega pa spustili. Vendar se je srnjaček kmalu vrnil svoji Tatjani. Sedaj veselo skače okrog njenega doma, hoče z njo celo v šolo. (Foto: Zdravko Kramar)

KAJ JE NOVEGA

DANES

KAJ JE NOVEGA

TRDINOVI
NOTESI

DANES

6. 11. '75
31

PRILOGA

GRADOVI IN
USODE
PRED
MALIM MOSTKOM

DANES

Dobro leto že izhaja v Prilogi strani, namenjene novostim s knjižnih polic, sporočilom o novih ploščah, o naših novih filmih pa o koncertih in drugih kulturnih prireditvah. Vsekih štirinajst dni vam predstavljamo delo, ki je po naši sodbi pomembnejše in ki velja opozoriti nanj.

strani predstavimo človeka, ki — nsvadno ljubiteljsko — dela na kulturnem področju. Gre za pesnike, knjižničarje, kulturne organizatorje in druge ljudi s tega polja.

Drznemo si zapitiati, da smo vam v tem letu dni skušali svetovati in vas kajpak in predvsem seznanjati. Taka je tudi današnja sedma stran Priloge, ki nosi naslov KAJ JE NOVEGA.

Prav tako vam v vsaki številki Priloge na tej

SREČANJA Z LJUDMI, KI SO PISALI ZGODOVINO

V življenju se človeku primeri toliko stvari, da bi lahko brez težav napisal debelo knjigo. Vsak med nami ima v srcu zapisanih tisoč drobnih ali pomembnih, vsakdanjih ali izredno zanimivih dogodkov.

Pobrskali smo po spominu 59-letnega novomeškega upokojenca Roberta Romiha. Bil je eden izmed redkih Slovencev, častnikov v RAF (Britanskih kraljevskih zračnih silah) med drugo svetovno vojno. No, prav med vojno je srečal ljudi, ki so pisali zgodovino: Churchilla, egiptovskega kralja Faruka, današnjega jordanskega kralja Huseina, generala Alexandra ...

O tem, v kakšnih priložnostih se je srečal z njimi in kako je preživel drugo vojno, govori reportaža na tretji strani Priloge, ki nosi naslov Z LETEČO TRDNJAVO PO SINA.

Vas ki ima 15 mostov

Prav redka so v naši domovini mesta, ki se lahko pohvalijo, da imajo kar petnajst mostov, da sedmih ali osmih brvi niti ne štejejo. Verjame ali ne, vas Podbočje pri Kostanjevici, ki ima 72 hišnih števil, premore kar 15 mostov, in to pravih, takih, da lahko čeznje zapelje tudi tovornjak. Razen mostu čez Krko, ki stoji v predverju vasi, vsi ostali mostovi prečkajo hudo-urniški potoček Sušico. Vsak ima svoje ime — po lastnikih. Naštetimo jih po vrsti: Žarnov most, vaški most, občinski ali zidani most, Martinjščev ali Marjanov most, Colaričev most, Maroltov most, Černeličev most, še en vaški most, Barbčev most, še en občinski most, Baznikov most, Hribarjev most, Baškovičev most in Španov most. Skupno z mostom čez Krko torej kar petnajst mostov, brvi niso vštete.

Ob reguliranem delu Sušice prečka potok šest mostov, ki so eden od drugega oddaljeni le nekaj metrov. Sosedje, lastniki mostov, pravijo, da „zasebnišvo“ nikakor ne izvira iz nerazumevanja ali slabih sosedskih odnosov. Stvar je preprosta: dobro je imeti svoj most. Tvoj je in nikogar ni treba prositi za „odpis mostnine“.

Ceprav ime potočka, ki ga premošča toliko mostov, ni ravno ugledno (Sušica, domačini pravijo Sušca), zna biti ta voda še kako zahrbtna. Leta 1937 in dve leti pozneje so hudo-urniki z Gorjancev tako napolnili strugo, da je

poplavlilo pol vasi. Gospodarju Gramcu je voda odnesla hlev, v katerem je bilo govedo, 500 metrov daleč, Bazniku pa je vodovje prestavilo „štalo“ na drugi breg.

Takrat so govorili, da so tako hude poplave v Podbočju enkrat v 100 letih. Voda je takrat odnesla tudi nekaj svinj. Gospodarji so že naredili križ čeznje, ko so se začele po tednu dni vračati. Zanimivo je, da so živali našle svoj hlev, če ga je odnesla voda, pa so se zdomile na mestu, kjer so nekoč stali svinjaki. Zaradi tega dogodka med prebivalci Podbočja še zdaj krožijo govori-ce o veliki pameti praščjega rodu.

Potok Sušica je zanimiv tudi zaradi tega, ker se v njem aprila drste podusti. Sušica je pritok Krke, skorajda na isti dan v aprilu je vsako leto v potoku več rib kot vode. Domačini so včasih drst podusti izkoristili za izboljšanje jedilnika (ribe se dajo na roko ujeti), zdaj pa ob drsti na bregovih kar mrgoli ribiških paznikov. Vsi pravi-jo, da je tako tudi prav.

Ob hudi suši, ko potok Sušica (od tod tudi ime) skorajda presahne, se ima potok za tisto vode, kolikor je ima, zahvaliti izvirku v Levakovi jami pri Sutni. Iz pečine tudi ob najhujši pripeki teče bistra voda. Domačini, ki so bili v tej kraški jami, trdijo, da ji ni bilo konca tudi po pol ure hoda. Morda nov izziv za dolejške jamarje?

MARJAN BAUER

V PEŠČENEM IN PRAŠNATO ZELENEM

Modna revija konfekcijskih izdelkov ob nedavnem sejmu MODA 75 na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, je v mnogočem pre- netila obiskovalce. Kar je res, je res: dobitniki ljubljanskega Zmaja imajo zares lepe izdelke. Tovarna IDEAL iz Nove Gorice in KROJ iz Škofje Loke sta pokazala tako lepe plašče za prihodnjo mrzlo sezono, da so nam roke kar same silile vkup k ploskanju.

Mariborska Vezzenina ima ljubke in romanti-čne poletne obleke z volani zgoraj, volani spo- daj in elegantne trodelne komplete. Za tiste, ki so navdušene nad pleteninami, ima RAŠICA ze- lo lepe spomladanske kostime, Angora pa s safa- ri modeli šega bolj v zgodnje poletje.

Da so torbice TOKO edinstvene in čevlji iz nove kolekcije PEKO zares sodobni, bolj koni- časti spredaj, s primerno ošiljeno peto in paščkom čez nart — vseskozi moderni, se lahko vsak prepriča. Tudi poletni modeli sendal s Pe- ko značko so odlični.

Manekenke Centra za oblačenje so imele ustrezno k modelom ljubka pokrivala, manjše klobučke tovarne ŠEŠIR. Skratka: velika večina prikazanih modelov je bila domiselno nova, po materialu, barvah in krojih ustreznih modnim zapovedim. Za cene obiskovalec revije ne izve, pač pa je bilo spet slišati zabavljanje na račun kratkega stika med proizvajalci in trgovci. Če se potrošnica odloči na primer za eleganten prašno zelen kostim s pelerinico in temno rja- ve semiš škornje, bo lahko iskala pravo pokri- valo in ustrezno torbico. Vsako posebej dobi- mo, od nog do glave pa se ne more obleči niti tista, ki ima denar.

Kdor je prišel na modno revijo samo po ideje, je lahko videl, da krila še silijo navzdol, da med barvami prevladujejo peščena in zelena ter zamolklo roza in da so nove torbice prostorne kot majhni kovčki.

R. BAČER

ACE

Novih malih, velikih plošč in dvojnih albu- mov je bilo v preteklem letu na tone. Nemogo- če je imeti pregled nad silovito tvornostjo mla- dih pop, rock, folk in drugih glasbenikov ali skupin. „Pojoča industrija“ meče na tržišče to- liko novih imen, da se človek težko znajde v tej poplavi. Za orientacijo lahko služijo lestvice naj- bolje prodajanih plošč v Ameriki in Angliji, ki je domovina glasbe, ki je v zadnjih desetletjih najbolj pritegnila mlade; prav tako pa lahko za orientacijo vzamemo izjavo kakšnega več ali manj slavnega človeka, na primer Rod Stewart je zapisal, da bi v preteklem letu bil pripravljen kupiti za gotov denar samo eno malo ploščo: „How long“ angleške skupine Ace. To je vse- kakor svojevrsten kompliment, ki skupino Ace dviga nad sivo povprečnost. In če povemo, da je Ace izdala do sedaj samo dve plošči, zasluži ansambel toliko več pozornosti.

Skupina Ace je nastala v zadnjem dnevu le-

ta 1972, ko so se našli trije glasbeniki: Paul Harris, kitarist, Alan King, kitarist, in Tex Comer, basist. V naslednjem letu se je tro- pridružil še Paul Carrack kot pianist in orga- ter lansko leto Fran Byrne, bobnar.

V začetku se je skupina težko prebijala na rock sceno. Imeli so precej težav z manager- so v mnogočem odločilni moške za uspeh po- meznih skupin. Uspeh pa so dosegli že s prvo edino veliko ploščo „Five a side“. Tej je sledi- že omenjena mala „How long“. Naslovno mu- dijo je zložil basist Tex Comer. Čar daje skupi- besedilo, ki govori o prijateljstvu in o du- vitem prepričevanju.

O rock skupini Ace se v Angliji vse pogosteje govori, njeni člani, ki so izkušeni mu- zeniki, pa nameravajo prav kmalu prodreti še v vrh zabavne glasbe. Morda bomo tu- nas o njih lahko kmalu kaj več slišali.

DOMAČA LEKARNA: KAVA

Prava kava je za nekatere ze- lo škodljiva, za druge pa zelo koristna. Kofein deluje kot sti- mulator centralnega živčnega si- stema, krepi organizem ob te- lesnem in umskem naporu, po- maga zoper utrujenost in zasp- nost, ugodno deluje na delova- nje srca in ledvic. Uživanje več- jih količin prave kave pa je sila škodljiva in nevarna zadeva. Ka- ve ne smemo nikdar piti na pra- zen želodec, marveč zmeraj po- tem, ko smo že prej zaužili ka- ko jed.

Kava v prahu zdravi vse opekline od vrele vode, če z njo

posipamo opečena mesta dve- krat na dan. Prava kava prav ta- ko hitro in dobro zdravi vse ra- ne na živini, pri konjih pa otiščanec, žulje, otisek in kurje oko. Ravno tako pomaga pri konjski bolezni, ki je zelo ne- varna. Zagnojeno rano po po- trebi osmodimo, ožgemo z raz- beljenim železom, kjer je nasto- lo vnetje, nakar posujemo po rani precej na debelo pravo kavo v prahu in pustimo zave- zano z močnim povojem.

Prava kava v prahu zdravi ti- ste, ki so se zastrupili s pikastim

„nišjakom, z opijem itd. To jo mora bolnik pojesti na žlički. Kava v prahu preb- di otroplost, odrevenelost, domiselnost, pomaga pri bo- lju in tistim, ki imajo črni katar.

Prava kava pa nikakor ni to- tiste, ki slabo spijo, ni za vo- zne ljudi, za tuberkuloz- ne bolnike, za bolnike s tvor- bi, ki kašljajo. Vonj prave ka- jih draži, ker je premočan preoster. Kavni vonj je v krat- krat strup tudi za astmatike.

IVAN MASTIČ

PUSTNI KROFI

Bliža se pust, z njim vred pa tudi čas, ko bo skoro v vsaki hi- ši dišalo po krofi. Sandi Bevc, kvalificirani kuhar s srednjo go- stinsko šolo v restavraciji na Otočcu, priporoča gospodi- njam, naj za to priložnost nare- de krofe doma. Pravi, da to ni težko, če se točno držimo na- vodil.

„Potrebujemo 1 kg mehke moke, 5 dkg kvasa, 1 dkg soli, 7 rumenjakov, 8 dkg sladkorja, 7 dkg masla, 1 do 2 dcl ruma, li- monovo lupino, 1 zavitek vani- lije, malo mleka, 40 dkg marmelade, olje za cvrenje

in 1 zavitek vanilijevega slad- korja.

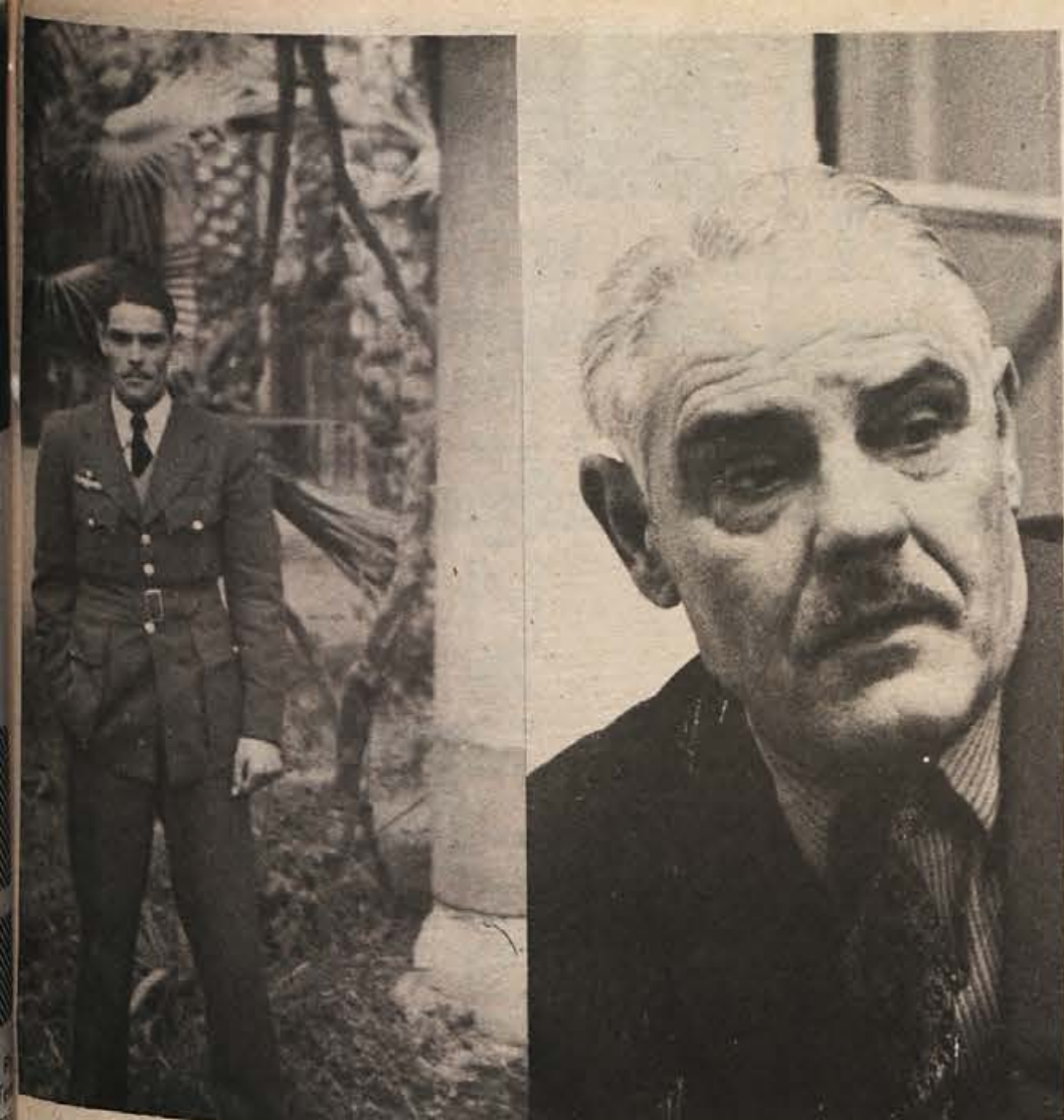
Iz sestavin, naštetih do mle- ka, umešamo kvašeno testo in ga s kuhalnico gnetemo toliko časa, da odstopi od žlice. Ne smemo stepati testa previsoko, da ne pride vanj zrak. Nato te- sto pokrijemo in ga damo na toplo, da vzhaja. Na pomokani topli deski vzhajano testo raz- valjamo za palec debelo, nakar ga zrežemo z obodom za krofe. Narezane krofe spet položimo na toplo desko dva prsta nara- zen in jih pokrijemo s pogretim

prtom. Tako krofi drugi- jajo.

Medtem segrevamo za 30 olja, in ko je to dovolj vroče, položimo vanj krofe tako, da vzhajana stran spodaj. Po- pokrijemo in počasi stru- Ko so krofi na spodnji strani rumeneli, jih obrnemo in pokrite cvremo dalje. Krofe položimo na cedilo, venček vbrizgamo marmelado. Končno krofe potresemo s vanilijevim sladkorjem.

Pa še to: pravilno vzhajajo krofi se potope v olje samo polovice, zato tudi nastane robu bel venček.“

ZLETEČO TRDNJAVO POSIMA

Robert Romih, 59-letni upokojenec iz Novega mesta, je bil med drugo svetovno vojno najprej podčastnik, nato pa častnik RAF (Britanskih kraljevskih zračnih sil) v severni Afriki, kasneje pa tudi v Italiji. V teh štirih letih je Robert Romih v vrstah zaveznikov doživel številne zgođe in nezgođe, med drugim se je srečal s Churchillom, egiptovskim kraljem Farukom in njegovim ženo, jordanskim princem (sedanjim kraljem) Huseinom, generalom Alexandrom, kot strelec-bombarder je v bombniku letel nad severno Italijo in Porurjem, bil je v prvi desetini Jugoslovancev, ki so se odločili na strani zaveznikov boriti se zoper fašizem in nacizem. Sicer pa prisluhnimo njegovi pripovedi.

„Leta 1936 so me vpoklicali na odslužitev vojaškega roka v jugoslovansko vojno letalstvo. Poslali so me v vojaško šolo v Vršac, kjer sem se specializiral za letalske mitraljeze in topove. Ko sem 1938 v Zagrebu odslužil vojaški rok, sem se kot moster za popravilo in montažo letalskega orožja zaposlil v vojnem letalstvu. Plača v Zagrebu ni bila kaj prida, prosil sem za premostitev. Poslali so me v Zemun, od tam pa na šolanje v Belo Cerkev. Postal sem inštruktor prve letalske vojne akademije. V Beli Cerkvi sem bil do leta 1940, ko so me po ukinitvi tamkajšnjega letališča premestili v Skopje. Po dopolnilnem šolanju v Belgiji sem postal državni mojster za letalsko oborožitev, kar je bilo enakovredno činu poročnika. Dišalo je po vojni.

dež bomb na letališče petrovac

Ko so Nemci 7. aprila 1941 napadli Jugoslavijo, sem bil na pomožnem skopskem vojaškem letališču Petrovac, kjer smo imeli nekaj bombnikov DO-17 nemške proizvodnje. 250-kilogramskih heinklov in štuk padati pet minut pred šestimi zjutraj. Bil sem ravno dežurni po svoji liniji. Ko je šel prvi napadalni val mimo — na letališče je odvrlo bombe okoli 150 bombnikov — smo začeli gasiti, kar se je gasiti dalo, ob naših na tleh stoječih bombnikih so bile namreč zložene tudi kopice bomb.

Ob desetih so Nemci drugič napadli. Tokrat smo bili bolj borbeni, streljali smo nanje z lahkim orožjem, vendar nismo sestrelili niti enega letala. Uro kasneje so nemški pirati napadli tudi Skopje. Opazili smo, da mesto gori. Od 35 bombnikov DO-17, ki smo jih imeli na letališču Petrovac, jih je ostalo nepoškodovanih samo šest. Tretji dan vojne smo ugotovili, da je bilo vse izdano Nemcem, komandant letališča je pobegnil. Tistih šest preostalih letal smo uspo-tamkajšnje letališče razrušeno, zato je neki major, imena se ne spominjam, predlagal — umik v Bitolj.

Vzleteli smo: v vsakem bombniku je bilo po pet mož posadke. Pri Bitolju so Nemci, ki so zavzeli tudi to mesto, enega od naših bombnikov sestrelili. Ostala nam je samo še pot v Grčijo.

Ko smo preleteli jugoslovansko-grško mejo, smo se srečali z italijanskimi lovci znamke Fiat; omahnila sta še dva naša bombnika. Še zdaj ne vem, kaj se je zgodilo s posadkami. Pristali smo v Kalamati. Grki so bili zelo nezaupljivi, ker se zaradi neznanja jezikov nismo mogli sporazumeti. Morebiti bi morali celo stopiti pred eksekucijski strelski vod, če ne bi bilo med nami poročnika Katariniča, ki je znal francoski. Ta je Grkom pojasnil, kdo in kaj smo. Grki so nas sprejeli v zaščito. Z vlakom smo se odpeljali v Atene, od tam pa v Palestino (današnji Izrael). V Haifi so se zbirali piloti in mehaniki iz Nove Zelandije, Avstralije in Južne Afrike. Pridružili smo se jim in odpotovali v Aman v Jordanijo, kjer je bilo zavezniško letališče. Spominjam se tudi, da smo vzeli v Skopju v letalo tudi nekega fantiča iz Poljčan pri Mariboru. Imena se ne spominjam, slišal pa sem, da je preživel vojno.

prvih deset jugoslovancev v RAF

V Amanu se je formirala prva jugoslovanska desetica RAF. V njej sta bila poleg mene še dva Slovenca in sedem Makedoncev. Sami mehaniki ali letalski kleparji, pilota ni bilo med nami nobenega. Tovarši, ki se takrat še niso priključili zaveznikom, so nam celo očitali izdajalstvo. Delali smo na angleških lovcih hurricanih. Počitka ni bilo, velikokrat so nas bombardirali.

Iz Amana so nas prepeljali v Kasferid pri Ismailiji, kjer je bilo zavezniško letališče. Pristajala so nova letala iz ZDA in Anglije, vendar neopremljena. Naša naloga je bila te lovce in bombnike opremiti. Ko je bilo to storjeno, so odletela na fronto, nekatera celo v Rusijo. Angleži naših vojaških činov niso priznali; delali smo kot navadni vojaki, vendar smo hitro napredovali po njihovem sistemu. Leta 1942 sem dobil čin, ki je bil enakovreden našemu činu zastavnika.

Potem so me poslali v Johannesburg v bombardersko šolo. Učili so nas tudi angleščine. Po štirih mesecih šolanja so me premestili na fronto v Ismailijo, kjer so takrat ustanovili šest letalskih skupin raznih narodnosti, ena od teh je bila tudi jugoslovanska. Naša eskadrilja je imela 12 lovcev spitfire. Posadko in oskrbovalno moštvo so sestavljali naši ljudje. Angleži so Jugoslovane zelo cenili, veliko bolj kot Poljake in Čehje; zlasti prvi so namreč precej pili in veseljačili. Jugoslovani smo veljali za zanesljive ter srčne borce in vojake.

V Ismailiji sem bil predavatelj za letalsko

oborožitev. Fronta se je premikala, od naše eskadrilje smo preživeli vojno samo trije. V Tobruku (Libija) smo doživeli kar 14 valov nemške ofenzive. Ko so bili Nemci v severni Afriki poraženi, smo prodrli do Bengazija, kjer smo se pripravljali na invazijo v Italijo. Tukaj sem delal na slovitih ameriških letajočih trdnjavah, imenovanih liberator.

Ko smo prodrli v Italijo, so nas poslali na letališče v bližini Vezuva. Tam smo se srečavali z ameriški letalci; med njimi je bil tudi podpolkovnik Clark Gable.

ME-109 se je zrušil v plamenih

V Italiji sem bil nekaj časa bombardier-strelec v angleškem bombniku. Bombardirali smo — jaz sem spuščal bombe — industrijske objekte v severni Italiji in Porurju. Vesel sem, da nam niso nikoli ukazali bombardirati civilnega prebivalstva. Sestrelili nas niso nikoli, čeprav smo se večkrat vrnili na domače letališče s prestreljenimi krili, krmili ter trupom. Drobec protiletalske granate me je zadel v desno nogo. Spominjam se tudi, to je bilo še v Tobruku, kako sem se ob enem od mnogih nemških letalskih napadov na naše letališče znašel ob štiricevnem protiletalskem topu. Streljal sem in zadel nemškega lovca ME-109. Zrušil se je v plamenih.

Medtem sem napredoval v kapetana RAF. Jugoslovani smo bili tako marljivi, da so nas včasih kleti celo Angleži. Mi smo namreč delali tudi med malico, ki je za Angleže sveta stvar. Iz te naše prve jugoslovanske deseterice mehanikov, ki se je priključila RAF, se spominjam nekega Makedonca, ki je bil zelo varčen. Vsak zasluženi piaster je spravil v železen zabojček in ga zacinil. Porabil je seveda veliko čina, ker piastrov ni bilo ravno malo. Med enim od nemških napadov pa je na šotor, kjer je hranil zaklad, padla bomba: piastri in funti so se spremenili v prah in pepel. Ostali smo živeli manj varčno: bila je vojna, nikoli nisi vedel, če te bo zadelo danes, jutri ali pojutrišnjem. Na dopust smo vsakih šest mesecev odhajali večinoma v Indijo.

kako si pri faruku v eni noči zaslužiš vilo

Medaljo dela, ki so mi jo podelili 1942, mi je izročil sam Winston Churchill. Seveda je imel tudi takrat svojo obvezno cigaro. S kraljem Farukom, vladarjem Egipta, sem se srečal 1943. Moja zaročenka, Slovenka iz Primorja, je delala na njegovem dvoru. Navada je bila, da so morali vladarju in vladarici predstaviti vsakogar, ki se je poročil z nekom, ki je bil v službi na dvoru. Moje poreklo, čin in vse ostalo je seveda preverila tudi Farukova tajna policija. Pripomb niso imeli, kmalu sem dobil dovoljenje za poroko.

Faruk in njegova žena sta me prijazno sprejela. Sicer pa je šel o Faruku glas, da Angležev ne mara preveč, rad pa je imel razkošno življenje in dekleta. Neredko se je zgodilo, da je za bolj intimno poznanstvo s kakšno od lepih angleških oficirk podpisal ček, ki je imel več ničel, zelo rad pa je podarjal tudi vile, lepim dekletom seveda.

darilo princa huseina

Ko smo bili še v Amanu, sem spoznal tudi sedanjega jordanskega kralja Huseina. Takrat je bil še princ in pobič. Srečali smo ga v mestu, z njim so bili opričniki. Z gestami smo ga vprašali — arabsko nismo znali — če bo dal za pijačo. In res nas je povabil. Za spomin mi je dal dragoceno arabsko bodalo. Ko sem pred tremi leti rekel nekemu Jordancu, ki je študiral pri nas, da poznam Aman ter da imam celo bodalo njegovega vladarja, mi ni hotel verjeti. Ko sem mu ga pokazal, ni mogel priti do besede.

Z britanskim generalom Alexandrom sem se srečal v Neaplju. Pravzaprav niti ne morem reči, da je bilo to srečanje, prej ga lahko imenujemo incident. Z nekim prijateljem, po narodnosti je bil Turek, sva se vračala s popivanja na letališče. Omahovala sva po cesti, ko nama naproti pripelje vojaško spremstvo, ki je običajno spremljalo velike „živine“.

General Alexander je dal ustaviti; vprašal naju je, od kod sva in če pozna vojaški red. Nisva ga bila namreč pozdravila. Pokazati sva morala dokumente; bili so rdeči, kar je pomenilo, da pripadava regimentu, ki se je že od 1941 bojeval v severni Afriki. Te rdeče knjižice so štejele več. General Alexander je tedaj nenadoma poprijel za milejšje strune, kajti ni bilo ravno veliko vojakov, ki so vzdržali afriški pekel. Nato je dal pognati, naju pa zaradi „šibkih nog“ niso nikoli kaznovali.

Konec vojne sem pričakal v Neaplju. Po prenehanju sovražnosti ni nihče omenjal kakšne poti domov. Postajali smo nestrpni, še posebno jaz. Vedel sem namreč, da moja žena, ki je ostala v Kairu, pričakuje otroka. V tistih dneh zmagovalja sem vprašal nekega Avstralca (Avstralci, Novozelanci in Južnoafričani Angležev niso marali preveč), kaj mi je storiti. Predlagal mi je, naj zberem posadko za eno od letajočih trdnjav iz vrst tistih, ki so se tako ali drugače „zapletli“ v Kairu, in enostavno odletim.

Posadka je bila hitro zbrana, poleteli smo in pristali na letališču v bližini Kaira, ki je bilo pod poveljstvom Južnoafričancev. Ti so razumeli naše težave, pustili smo jim letalo, dobili pa jeep. V Kairo sem prišel en dan po rojstvu svojega sina.

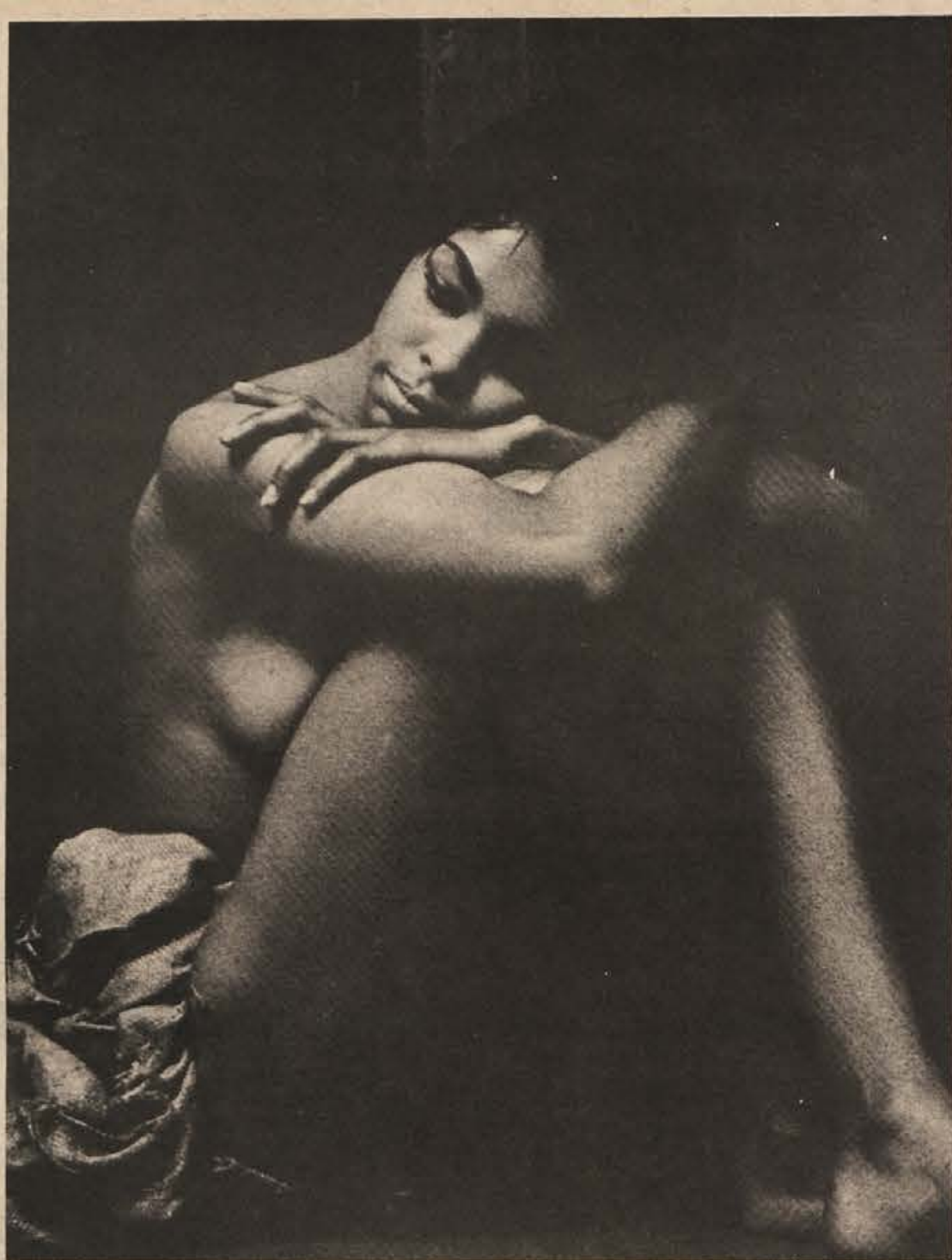
Z Angleži nisem več hotel imeti opravka. Oglasil sem se pri vojaškem odposlanstvu nove Jugoslavije, ki mi je dalo dokumente in zaščito. S temi papirji sem se odpravil na angleško vojaško komando. Neki podpolkovnik me je tam vprašal, če vem, kaj sem podpisal na začetku vojne. Rekel sem, da vem: vojaško obveznost v vrstah RAF do konca vojne. Vprašal sem ga, če morda meni, da vojne ni konec. Tega seveda ni mogel trditi, razen tega pa sem imel „afriško zvezdo“, odlikovanje, ki so ga dobili samo vojaški častniki, ki so se v Afriki bojevali od vsega začetka. Angležem sem se tako izmuznil, ne pa njihovi službi Intelligence Service, ki me je začela spremljati na vsakem koraku.

Iz Splita je družinica odpotovala na Reko, od tam pa v Zagreb. Imeli smo nekaj težav z repatriacijo, kar pa je povsem razumljivo, naše oblasti so takrat morale biti nezaupljive.

Taka je zgodba mojega bojevanja v drugi svetovni vojni.

Zapisal:
MARJAN BAUER

ŽENSKA LEPOTA

**loize
sever**

Uvod

Živim v našem malem mestu, ki je bilo nekdaj mogočen trg, vendar ga danes zlobneži imenujejo vas. V marsičem bi ga lahko primerjali z mestecem Peyton, vendar nima toliko zaslug, da bi o njem več let na dolgo in široko poročali časniki in televizija po širnem svetu.

Če se le malo ozremo nazaj, se lahko spomnimo, kako natančno so prikazovali vsako malenkost, jo obračali na to in ono stran, vse skupaj pa nizali in razvrščali, kot bi ljubitelj živali siamski mački preševal dlake, jih ravnal v eno smer, pri tem pa o vsaki dlačici posebej vedel povedati eno zgodbo. Vidite, s toliko hvale, blišča in obenem spolne ter druge pokvarjenosti se nam je odkrila Amerika.

šanja odgovorijo: „Nimamo, pridite jutri!“

Tudi kupci niso od muh. Že po obrazu poznajo trgovca, da iskanega blaga nima naprodaj, zato včasih brez vprašanj in nepotrebnega ogovarjanja hitro odidejo. To velja za narod, torej za preproste ljudi.

Med ljudstvom pa najdemo posebne govorne umetnike, ki znajo vsako misel, zlasti na sestankih, raztegniti kot kurja čreva in z besedami „mislim, menim, poudarjam, ponavljam, dopolnim ip.“ kot žonglerji obračajo zguljene izraze s tujkami po več ur. Taki nimajo para na vsem svetu.

Kajpak, že naraščaj se pridno pripravlja na svoje poslanstvo, ko ure in ure, rekel bi, cele dneve in noči pridno melje žvečilni gumi, da se ta pomembni organ v spodnjem delu glave do popolnosti razvije. Dokaz te množičnosti, so prilepjeni žvečilni gumiji na šipah, sedežih, mizah, posodah, v gostilni, kinu, šoli in doma, skratka kjerkoli.

**toni
gasperic
POGOVORI**

**TOVARIŠ
PREDSIEDNI**

- Halo, skupščina občine?
- Centrala, da. Želite?
- Tovariša predsednika. Skupščine.
- Trenutek. Vas bom prevezala.
- Da, predsednik skupščine. Kakšne so vaše želje pravzaprav?

občani brez skrbi zaradi vode, ko bodo po-
cevi. Veliko bodo s svojim delom in v mo-
pomagali občani sami. Zapišite, da so po-
ljeni. To nas žene naprej, to nam daje en-
Zlati so ti naši občani. V oni vasi so do po-
spravili svoj gasilski dom. Z lastnim delom
lastnimi sredstvi. To je treba pohvaliti, kaj-
zavedajo, da bomo imeli toliko, kolikor so
sami zgradili.

— Ljudje se tudi pritožujejo, da jim eni aparati crkavajo zaradi slabe napetosti. Kaj merivate?

— Ne mislite, da smo na to pozabili? resnica je, da se moški zaradi slabe naprave ne morejo. Res je vse to, na žalost. Prihodnje bo svetila svetlejša luč tudi za otroke. Stroji bodo brneli, da jih bo veselje služiti.

DOLENJEC V LJUBLJANI

**evgen
jurić**

PO NAKUPU

Prišel je spet moj Dolenjec v Ljubljano.
„Po nakupih,“ mi je pojasnil.
„Kaj boš pa kupil?“ sem ga vprašal.

„Več tega,“ je dejal, „za začetek pa ženi oblačila za nočno življenje.“

„Večerno obleko?“

„Ne, pižamo ali spalno srajco. Ali Ljubljankе spe v večernih oblekah?“

O tem, kje in kako spe Ljubljančanke, nisem hotel razpravljati, saj je tema preveč delikatesna (hotel sem reči delikatna), raje sem svojemu Dolenjcu postavil vprašanje:

Ali veš, zakaj morajo slovenska dekleta

„Ali ves,
e ob osmih

„Zakaj?“
„Da se lahko ob desetih oblečejo in gredo domov.“

Potem sva šla malo po trgovinah.

„Slišal sem, da so zdaj krasne razprodaje,”
je rekel. „Kupil si bom obleko.”

Pa ni bilo z obleko nič, kljub krasnim razprodajam. Dolenjec ima to smolo, da je normalno raščen, naša konfekcija ne gre nanj.

Sploh pa na razprodajah prodajajo vse obleke za Guliverje in liliputance.

„Kaj pa lahko dobim za normalno vo?“ je vprašal.

„Za normalno postavo — po normalni, brez popusta,“ je dejala prodajalka.

Ker se je zdela Dolenjcu normalna obleko (1500 ND) nenormalna, ni kupil

Po spisku sva morala še po
spačka. Za to vozilo so menda
„michelinke“.

„Bosta plačala v frankih, markah ali v
jih, lirah?“ so naju vprašali v trgovini.

„Jaz dobivam plačo v dinarjih
Dolenjec.

Prodajalci so to sicer razumeli, pa vseeno ni bilo nič, čeprav živimo v državi, kjer je dinar uradno še vedno plačilno sredstvo.

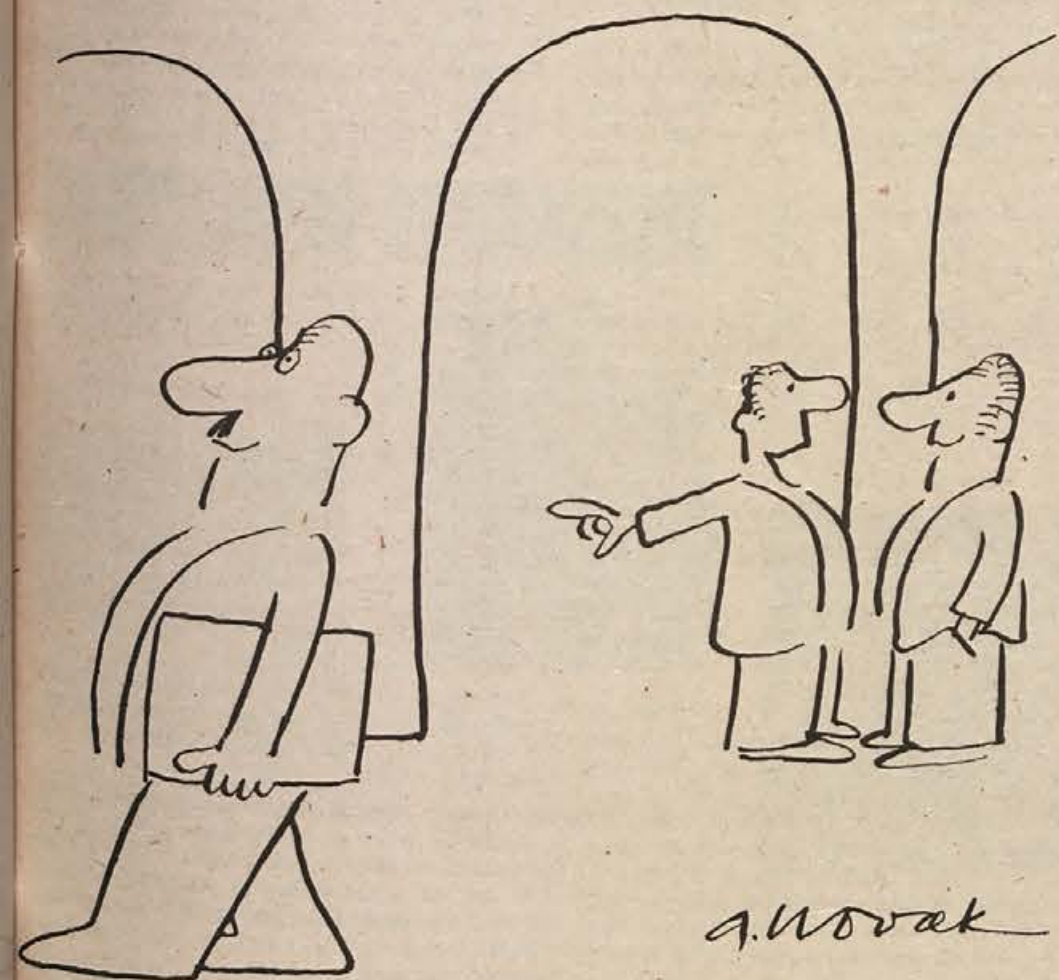
Oba neuspeha sta mojemu znanu
vse bolj do nakupovanja

Zato sva šla v gostilno, kjer so dinozavri
vzeli

„Potem se pa ljudje čudijo, da
toliko pijejo“ je komentiral Dolenjec.

MEŠČAN NA DOLENJSKEM

andrej novak: s flomastrom

— Kaj pa se kregata Novoteks in IMV?
— Za Novoteks bi bilo ugodno, če gre v službo k IMV, za IMV pa, da bi šel v Novoteks...

jože
splichal

STARE ZGODBE V NOVI OBLEKI

POD SVOBODNIM SONCEM

„Sredi taborišča je sedel na hrastovem hlodu godec Radovan. Povsod je bil znan, doma nikjer. Potoval je od roda do roda Slovenov, bil na plunko in pel junaške pesmi, zlagal prigorodnice in pripovedoval vesele zgodbe. Do Baltiškega morja je prišel, prezimil že trikrat v Bizancu in sedaj ga je vedla pot zopet v Bizanc...

Radovan je sedel torej sredi taborišča in udarjal na vesele strune. Zavil je bil v dolgo haljo in čez ledja prevezan z belim konopcem...

„S plunko sem prišel,“ je pripovedoval, „pred Upravdo. Povsem vam, da Perun ni lepši od tega cesarja. Zableščalo se mi je, ko sem stopil predenj, in zvrtele, kakor bi bil na pol pijan pogledal v sonce.“

In sem udaril na plunko. Upravdi se je raztajalo srce kakor kostrunova maščoba na raznju. Pa mi je rekel: „Pošten si, kakor so poštene tvoje strune. Pojdi svojo pot!“

Šel sem. Ali zvedel sem, da je slišala mojo plunko sama Teodora, carica, ki je takrat skrivaj odgrnila zagrinjalo in pogledala name. Sama pri sebi je rekla: Kako lep človek, ta Radovan!“

In kako bi Finžgar danes napisal ta odlomek?

V nezakurjeno dvorano kraljeve skupnosti je na oder prvi planil Radovan, direktor, vodja, menažer, pevec in kitarist znamenitega ansambla „Škripači“. Znan je bil povsod, doma nikjer: potoval je s svojo skupino iz kraja v kraj in pel najbolj neumne pesmi, prepisoval tuje popevke in krulil v mikrofoni. Do Kutine je že prišel, trikrat je prezimil v Crnomlju in zdaj je spet šel na gostovanje po krajih okrog Novega mesta: namenil se je bil v Gabrje, Brusnice, na Dolž, v Prečno in drugam.

Zavil je bil v dolgo haljo, poslikano z mrtvaškimi glavami, dva tedna neumiti lasje so se mu plazili po hrbtu. Namesto pasu se je prevezal z zarjavelo verigo, na katero je bil nekoč priklenjen sosedov pes.

Takole je pripovedoval dopoldne v sobi mladinskega funkcionarja, ki je organiziral nocojšnji koncert: „S kitaro sem prišel do samega občinskega mladinskega predsednika. Povem vam, da ga ni človeka, ki bi se bolje spoznal na moderno glasbo. Velel mi je zaigrati — in sem zaigral. Raztajalo se mu je srce kakor premastni različji, od katerih cvrči maščoba na ogenj poleti na kopališču na Otočcu. Pohvalil me je in mi organiziral nekaj koncertov.“

Za Radovanom so priskakali na oder še drugi člani znamenite vokalno-instrumentalne skupine „Škripači“. Motovili so se po odru in napeljevali električne kable; potem je presunljivo zajekalo in zaškrpalo in na ves glas so planile v dvorano razglašene melodije. Trinajstletnice so začele vzdihovati, ko je Radovan pokazal svoje rumene zobe in škrbine med njimi v zapeljivem oslovskem nasmehu. Bas kitarist je začel porivati svojo kitaro proti Radovanu, kot bi ga hotel posiliti, da so mladoletnice še bolj zacvilele in začele cepetati z nogami.

Vaška dvorana, ki je bila nabito polna — nazadnje so vestni statistiki zabeležili tak uspeh, ko so pred dvema letoma volili miss kolín — je norela od navdušenja...

Radovan je utihnil, kot bi odsekal. Za njim so utihnili tudi instrumenti drugih članov ansambla.

„Najlepši, najboljši in sploh in oh naj in naj ansambel se za danes poslavlja od vas!“ je zarigal v mikrofoni Radovan in se še enkrat nasmehnil. Kaj se ne bi: četverica je pokasirala za uro in pol električnega žaganja petsto somov, skoraj dve povprečni slovenski plači v letu 1974.

Moj dom je cesta, vijugava, prašna, asfaltna, betonska; moj dom so stoteri kilometri cest v naši domovini, planine Bosne, ravnine Vojvodine, zasajani griči Dolenjske. Velik in lep je moj dom, pa vendar dostikrat, ko me stresa močni motor v kabini, pomislim na majhne in tihe domove, mimo katerih hitim. Včasih mi je tako, kot da je moj dom prevelik za človeško srce, da bi bil bolj srečen v skromnem stanovanju. Gledam hiše ob cesti, vidim žensko, ki razobeša perilo, gručo otrok pri igri, svedrasti dim iznad streh v drevju skrite vasice — in postane mi težko pri srcu. Vse dneve na cesti v hrumečem stroju, nekakšen moderni Ahasver...

Spet drugič mi srce kipi od veselja: ves prostori svet je moj, večno se spreminja, vsako minuto sem drugje, med drugimi ljudmi. Morda je vendarle ta svoboda gibanja najlepša, kar imam. Nisem omejen na ozek krog znanih obrazov in vsak dan isto okolje, vozim se, vozim in uživam življenje.

„Mlad si še in tako življenje je dobro zate!“ mi pravijo znanci, kadar se po dolgi vožnji srečamo v gostilni pri kozarcu vina.

„Ampak nekega dne boš sit teh svojih dolgih voženj, zaželel si boš ženo, otroka, dom. Potem ti bo težko cele dneve voziti, spati v obcestnih motelih,“ prigovarjajo drugi.

Mislím, da imajo eni in drugi prav.

Nekega dne si bom zaželel imeti ženo, otroka, dom. Takrat bodo ceste dolge in sive, ropot motorja težak in bežanje kilometrov bo počasno mučenje srca. Takrat... Samo zdaj je drugače, zdaj sem mlad, svoboden, neodvisen in poln pričakovanja po vedno novih dogodivščinah. Celo malo verjamem, da me bo zagrabila meščanska želja po ženi, otroku in domu. Ženske, hja, to so ptičice svoje vrste, ki jim ni prav nič zaupati. Od vraga so premetene in, saj veste, močno onega!

Nič kaj lepih spominov nimam na to vrsto človeških bitij. Resda se pred prijatelji v gostilni baham s svojimi cestnimi dogodivščinami, govorim z važnim glasom in se sploh delam nekakšnega heroja, čeprav mi je pri srcu tako čudno pacasto in grdo. Mislím, da mi ne bi smeli zavidati mojih dogodivščin. Človek je po njih tako žalostno in poklapano bitje, prepolno posebnega občutka, ki stori, da vidiš vse okoli sebe umazano, sivo in brezupno ničvredno...

Bilo je prvo leto mojega šofiranja na dolgih progah. Tistikrat sem vozil neki razškatlan kamion v Makedonijo. Večkrat sem pobral v kabino dekleta ob cesti, za katera je značilna tista večna potovalka in premočno pobarvan obraz. Samo nisem jih izkoristil, čeprav so brez sramu ponujale svoje uvelo meso. Cena za obcestno ljubezen je bila smešno nizka: vampi v motelu in steklenica piva. Toda šoferji so me posvarili pred njimi. Marsikateri je od teh letečih cipic dobil „spominček“ in nemalokrat so šoferji z njim nehote ter nevede obdarili tudi svoje žene.

gosje
pero

ŠOFER

Nekega dne pa sem se izneveril dobri želji, da se ne bom spuščal v nevarne stike s cestnimi dekleti. Ne vem, ali je bil kriv teman, deževen dan ali trenutna slaba volja ali morda celo ona — drobno žensko bitje sijočih črnih oči. Ni imela več kot štirinajst let. A tega nisem vedel.

Zagledal sem jo ob avtocesti, vso premraženo in drgetajočo od drobnega dežja. Mahala mi je z divjo zagrizenostjo. Malo je manjkalo, da mi ni skočila pred kolesa.

Ustavil sem in brez besed odprl vrata. Povzpela se je v tovornjak prav tako brez besed. Hvaležnost je pokazal samo žar svojih južnaških oči, ki so se mi otroško in prijazno nasmehnilo. Ker ni nič vprašala, kam grem, sem takoj vedel, da je ena tistih, ki potujejo s prikožnostnimi tovornjaki po vsej avtocesti, od motela do motela, od enega parkirišča do drugega, od enega šoferja do drugega, od ljubezni do ljubezni, od golaža do vampov in morda še do kakšnega tisočaka, če je bilo šoferju „res lepo“.

Pa vendar, ko sem molče od strani pogledoval njen še mokri obraz, pomodrele ustnice in drobne prsi, ki jih je mokra bluza naredila prosojne, nekako nisem mogel verjeti, da spada med nje.

Začela sva se pogovarjati. Kmalu se nisem mogel več slepiti. Bila je ena od njih. Vulgarne besede in kletvice je s tako lahkoto sipala iz ust, kot bi šlo za najbolj navaden pomenek na svetu. Kar naprej je napeljevala pogovor na spolzke teme, obenem pa z odprtimi očmi sanjala o vročem makedonskem soncu, kamor je peljala tudi moja pot.

Pravim vam, da nisem vedel, koliko je stara. Ko je prišlo že tako daleč, da se je prav nesramno ponudila in na moje omahovanje začela govoriti o moških, ki to niso, sem opustil vse pomisleke ob njenem otroškem obrazu in... no, opravil ti-te stvari kar v kabini, potem ko sem tovornjak parkiral ob cesti.

„Mi boš kupil kosilo?“ me je vprašala na koncu.

„Saj je šele jutro, menda ne boš že zdaj kosila! Počakaj malo, bova čez nekaj časa skupaj jedla!“

„Vraga, šofer ti moj! Že nekaj dni nisem nič toplega dobila v želodec. Tisti frajer, ki me je peljal proti severu, je bil skop, da je groza. Samo po meni je hotel kar naprej ropotati! Zreti pa ne! Ampak mi, otroci, moramo veliko jesti, kajne?“

V meni se je nekaj pretrgalo. „Koliko si zares stara?“ sem jo vprašal.

„Štirinajst let, kaj pa misliš!“ je nagajivo odvrnila...

Pustil sem jo v motelu ob polni mizi. Zbežal sem od nje. Jaz, veste, meni se to gabi!

Res, včasih mislim, da je moj dom, cesta, prevelik za človekovo srce!

BRANKO

ASPIRANT PR SANDRA STOKER TODNA

STONE SVETINA

Psov se bojim bolj kot hudič križa; ko mi je gospodinja odprla vrata prijazne gorenjske domačije v mirnem predelu Bleda, na Mlinem, sta se dva psa prijazno — toda pri psih človek nikoli ne ve — prerivala okrog mene.

Tone Svetina, v Sloveniji kajpak zlasti znan po svojem protivojnem romanu Ukana, živi v svoji rojstni hiši. Zdaj je že skoraj 10 let upokojenec, pred upokojitvijo je bil nazadnje sekretar blejskega Gozdnega gospodarstva. Ima sina, starega dvajset let.

„Idea o kiparskem oblikovanju se mi je rodila sočasno z idejo o vojnem romanu. To je bilo na Krnu, na soški fronti. Iz Trsta smo šli po vojni čuvat mejo in tam me je vse tisto, kar sem videl — bunkerji, jame, kosti — tako pretreslo, da sem se moral vprašati: v čem je smisel vojne? Zakaj je umrlo milijon ljudi na tej fronti? Absurd ubijanja te mora zajeti s prvobitno grozo!“

Pretresen ob tej viziji in z množico časa, ki v gorah izgubi vrednost, kakršno ima v dolini, se je Svetina začel globlje posvečati tem vprašanjem. S starcem, ki ga opisuje v tretji knjigi Ukane, sta videla, kako je razneslo štiri vojake: granatni drobci, ki so ležali med kamenjem, so bili namenjeni smrti. Svetina jih je začel pobirati, pobiral je tudi cele granate — toda pod njegovimi rokami so te granate dobile drug smisel. Zdaj niso več namenjene smrti, zdaj so le še spomin in opomin za žive.

„Gledal sem starca izpod Krna in sem videl, kako izziva in vedno znova premaguje smrt, ko je zbiral te granatne drobce in jih prodajal. Ti drobci so me spominjali na ljudi in hkrati so se mi zdeli kot čudne iracionalne forme: vzbujali so asociacije na različne stopnje človekove občutljivosti. Ko sem „špliterje“ začel kombinirati, sem spoznal, da dajejo lepo grozo. S kombinacijo sem dobil novo harmonično celoto in tudi lepoto, se pravi, da sem dobil funkcijo, ki služi življenju.“

Od zamisli pa do uresničitve je poteklo celo desetletje, kajti Svetina je potreboval možnost in tehniko. Potrebno je bilo ogromno špliterjev, prav tako se je moral naučiti električno variti.

Leta 1955 je začel intenzivno pisati Ukano. Tedaj so se postavljali predenj problemi. Svetina je spoznal, da nekaterih stvari ni mogoče izraziti z besedami. „So stvari s področja izvenčutnih zaznav. Te stvari lik močnejše odraži, bolje učinkuje. Zato sem začel variti kipe in zato so v Ukani tudi reprodukcije,“ pravi pisatelj in kipar.

Prve špliterje je Svetina našel na prizorišču bitk, zdaj jih dobiva od različnih vojaških manevrov. Potrebno je ogromno materiala za en sam kip. „Kip naredim, če imam srečo, v dveh ali treh dneh. Lahko pa ga delam tudi nekaj mesecev. Tako se je na primer dogajalo s kipom, ki

sem ga naslovil General Smrt in katerega fotografija je bila objavljena v Ukani,“ se spominja Svetina.

Pred Svetinovo hišo se zlasti v turistični sezoni ustavljajo številni tužci in zvedavo ogledujejo prav malo galerijo: kar 25 skulptur ima postavljeno njih na prostem. „Ljudje imajo najraje ribe,“ so o okusu obiskovalcev Svetina; zares, njegove ribe, zvarjene iz ostankov nekdanjega orožja, so upravičeno predmet zanimanja obiskovalcev. Sicer pa Svetina ne proda dosti svojih del; zdi se, kot da bil preveč navezan nanje. Rad pa naredi kalitvijo stvar za partizanska tekmovanja ali za galerije.

V 20 letih je naredil več kot 200 skulptur in 10 velikih spomenikov. Največji je trebanjski, najbolj obiskan pa je tisti na Pokljuki, posvečen 3. bataljonu Prešernove brigade, ki je tam padel v junaškem boju.

O največjem dosedanjem delu, spomeniku, ki stoji v Trebnjem, pa pravi: „Brez pomoči TRIN tega velikega spomenika ne bi bilo. Vanj je vgrajenih 150 pušk, 20 mitraljezov, meči, sekire, danci granat...“

Na taboru v Trebnjem je Svetina sodeloval enkrat samkrat: „Čeprav je precej naivno organiziran (kot da bi vedel, da združuje naivne slikarje in kiparje, op. p.), dosegal svoj namen. Razvil je učinkuje na kulturo kraja. To pa je dobro!“

In kaj namerava letos delati?

Za velenjsko tovarno Gorenje bo naredil veliko skulpturo, doslej najbolj obsežno delo od vsega. V višino bo merilo 10 metrov. Kajpak bo ob tem normalno delal tudi manjše stvari, kot doslej.

Čeprav njegovo literarno ustvarjanje pravzaprav ne sodi v okvir tega zapisa, ne bo odveč, če zapišemo še pisateljske načrte Toneta Svetine za to leto: „Letos moram dokončati Ognjen plaz. To je kronika jurišnega bataljona. Prav tam bom pisal roman Krava plima. Gre za vojni roman, ki ga pišem že šest let...“

Starec pod Krnom je v Ukani nešteto krat zival smrt in jo tudi nešteto krat premagal — ko je smrt premagala, ga ni mogla z drobci granat, jih je starec vse življenje zbiral in si z njimi vsakdanji kruh. Na pomoč je morala poklicati ravo, da je sneg zametal starčev domovanje, da se je starec zadušil v plazu...

Zdi se, kot da tudi Svetina — tako kot njegov starec iz Ukane — premaguje smrt, ko iz smrti menjenega orožja postavlja spomenike, potem drobce tega moritvi namenjenega ustvarjanja kombinira tako, da namesto smrti sestavi lepoto. In iz vojne dobljene, za moritev namenjene stvari se nenadoma pred našimi očmi spremeni opevanje življenja in v obsodbo smrti. Svetina je bija smrt z najmočnejšim orožjem, z orožjem smrti!

DOBER DAN! DOLENJCI

BORIS KOB

... Kdor govori o znamenitih možeh, ki jim rod izhaja iz podgorske deželice, ne sme zamačati umetnika Kobetovega Borisa. Ne samo, da se je proslavil kot umen arhitekt, tudi risati in slikati zna tako izvrstno, da so ga poklicali na visoko šolo, da bi učil študente. Res, da se je poročil v Ljubljani, rod njegov pa izhaja izpod topliškega zvona in je zato z vsem srcem in stanovitno zavetovan v prelep svet ob Sušici. Te besede so zapisane v katalogu, ki je izšel ob Kobetovi razstavi Svet Trdinovih bajk v Dolenjski galeriji leta 1969. Prof. Emilijan Cevc jih je položil v usta bardu naše deželice Janezu Trdini, da bi bila sodba o umetniku še bolj tehtna in prepričljiva, češ: če je Trdina tako rekel, bo že držalo, saj je bil mož znan po svoji pravičnosti, pa tudi po strupenem jeziku, kadar je bilo potrebno kaj obsoditi.

V svojem kabinetu na fakulteti za arhitekturo, kjer je profesor risanja in barvnih kompozicij, je bil 70-letni Boris Kobe zatopljen v svoje delo: „Delam za neki natečaj, pa mi delo ne gre najbolj od rok. Pride tak dan in takrat je bolje, da se človek ne sili,“ je povedal prijazni mož. „Včeraj sem bil v Trebnjem. Maja letos, za krajevni praznik, bom imel v avli šetruperške šole razstavo pejzažev iz Mirenske doline, pa sem se moral na kulturni skupnosti še nekaj dogovoriti. Tudi tukaj ne gre vse po sreči: tisto pokrajino bi rad naslikal v vseh štirih letnih časih, tako da bo marsi-

kateri motiv naslikan štirikrat. Poletje in jesen sem že naredil, zime pa noče biti, pa tudi nič ne kaže, da bo...“ se je jezil nad muhastim vremenom.

Prof. Kobe je sicer po poklicu arhitekt, vendar se že od mladih nog ukvarja tudi s slikarstvom. Imel je več samostojnih razstav, razstavljal pa je tudi skupaj s kiparjem Stojanom Batičem. Dobro ga poznamo tudi na Dolenjskem: v Novem mestu je imel dve razstavi: „Dolina Krke“ in „Svet Trdinovih bajk“. Razstavljal pa je tudi v Kostanjevici.

Največji del njegovega obsežnega umetniškega opusa je posvečen prav Dolenjski. Prof. Cevc pravi: „Z lirčno slikarsko hvalnico je poveljal dolenjsko zemljo Božidar Jakac, v dinamično, včasih kar tragično ekspresivnost jo je zajel Vladimir Lamut. Nekje med tema poloma pa se je zasidralo slikarstvo Borisa Kobeta, ki nam je v delih zadnjih let tako sugestivno približal okolico Dolenjskih Toplic, od koder izhaja njegov rod, da z njim ni razširil samo dolenjske pokrajinske motivike, ampak je tudi sam sebe uvrstil med pomembne umetniške glasnike tega dela slovenske domovine.“

Kobe se je rodil sicer v Ljubljani, toda mati in oče sta bila Dolenjca. Še kot otrok je pogosto hodil na počitnice k stari materi v Novo mesto. „Škoda, res škoda, da so po vojni rojstno hišo moje mame podrli. Za staro Novo mesto je bila zelo značilna: pol je bilo lesene, krita pa je bila

s škodlami,“ se spominja slikar. „V dolenjski pokrajini kot slikar vedno znova odkrivam nove stvari. Ta pokrajina je neizčrpna, vedno znova me privablja. Ne morem zanikati, da name ni vplivala Ljubljana in zlasti Barje, toda kri slej ko prej pride ven; moja kri pa je dolenjska,“ pravi. Najbolj ga privlači prekrasna dolina Krke. „Tu je vse: od pravega kanjona, slapov do mirnega, lenega teka po ravnini.“ Bajke je nekoč Jakčeva soproga Tatjana ob pogledu na Kobetovo sliko zbadla moža: „Dori, to bi bil pa tudi zate trd oreh!“ Jakac, ki je slikarju pomagal pripravljati razstavo v Novem mestu, pa je že pred otvoritvijo „zasegel“ dve njegovi sliki.

„Krka je res lepota, žal pa je od Soteske naprej že industrijska reka,“ žalosten ugotovi umetnik. „Pa tudi Novo mesto ni tako, kot bi lahko bilo. Majhne strasti so se precej razplamtele in vsak vleče na svojo stran, zaradi tega pa trpi podoba mesta. Industrija ima seveda privilegiran položaj, za arhitektonsko celoto mesta pa bolj malo posluha. Kadar grem ob Težki vodi proti Gorjancem, vedno zagledam velikanske kupe razrite zemlje in spoznam, da se je uresničilo to, kar poje narodna pesem: Hribčki, ponižajte se... Celi holmi se morajo umakniti tovarniškim halam, stroji izpodkopljujejo hrib. Mislim, da je to najbolj prizadelo mojega prijatelja Janka Jarca. Res, zelo trpi...“ prizadeto pove. „Sicer pa: nekaj podreš, pa se odkrije kaj drugega,“ odžene

črne misli. „Prepričan sem, da je zdrav, ironičen, cinizem zelo konstruktiven. Tega sem se naučil od svojega profesorja Plečnika,“ se zasmije.

„Ne samo dolenjska pokrajina, tudi ljudje mi pri srcu. Iz lastne izkušnje vem, da se Dolenjci vedno odločijo za riakup tiste slike, ki prikazujejo motiv, na katerega so čustveno navezani. Naslednji kot ljubljanska snobistična publika, ki je z kim tekom pripravljena požreti vsemogoč izjeme,“ pravi kritično.

Ob ilustraciji slovenskih literarnih del so ga najbolj znane njegove monotypije za Trdinove Bajke in ilustracija Tavčarjeve Visoke kronike, za katero je dobil Levstikovo nagrado. Neutrujen umetnik pripravlja še več takih del: letos bo na Jurčičev Deseti brat z njegovimi ilustracijami monotypij ima že narejenih za Martina Krke, precej tudi za Velega Jožeta. Pravi, da so monotypije najbolj neposreden izraz spontanega likovnega izliva. Sodobnih tekstov, ki silijo v abstrakcijo, pa se noče lotiti. „Tukaj se moja generacijska ba konča,“ nepopustljivo pribije.

Profesor Kobe je še poln načrtov in energije. „Narediti moram vedno Novega mesta,“ pravi, vodič po Novem mestu, ki ga pripravlja za Novega Jarca. Tudi moje zadnje slikarsko delo je v Novem mestu: na gotični način patroniran strop v staro črni v bivši Grmovi hiši na Glavnem trgu. Na mezna polja so narejena po motivih iz Bajk,“ pravi.

Krivo bi naredili prof. Kobetu, če ne bi niti tudi njegovega velikega dela na področju arhitekture, ki je pravzaprav njegov osnovni poklic. Sicer pa sam zase pravi, da je dvoživka: arhitekt — slikar. „Nič od teh dveh pa ni na prvem mestu. Kadar dela arhitekt, mora slikar počivati obratno!“ Že prof. Plečnik ga je spodbujal, da je začel kot arhitekt bolj zanimati za staro Ljubljano in ljubljanski grad. Od 1957 do 1964 je svoje znanje, svojo moč in ljubezen posvetil prav stari Ljubljani in gradu. Opravil je ogromno delo: dva popolna variantna načrta za majhno programsko skico za obnovo gradu za daljši dobo, elaborat za sanacijo grajskega hriba, obdelal do najmanjših podrobnosti, pri gostih lokalnih v stari Ljubljani ni pozabil niti na imen table.

Kobetovo delo na področju arhitekture in karstva je tako obsežno, da ga v tem zvezku ne moremo predstaviti tako, kot bi zaslužilo. Najal se je tudi s planinsko arhitekturo, narenil več spomenikov NOB, eden stoji v Dragatuži.

„Najraje pa se zatekam v Dolenjsko, kjer sem že pred vojno kupil neko osebanjakišico; lahko rečem, da sem začetnik, vikendec v tem delu,“ se zasmije markantni umetnik.

Tako se še enkrat potrjuje resnica, da kri izhaja: Kobetov rod izhaja iz okolice Dolenjskih Toplic, on pa se vedno znova vrača tja. A. BARTIČ

KAJ JE

PREDSTAVJAMO VAM

Izšla je že tudi druga zbirka štirih knjig, ki jih pod skupnim naslovom **Sodobna ženska** izdaja Mladinska knjiga. Druga zbirka nam prinaša knjige „Šivajte in uživajte“, „Pogovori z vašim otrokom“, „Zabavne in koristne spretnosti“, „Zdravje vaše družine“. Kakor prva poskuša tudi ta v poljudni obliki dajati odgovore na vprašanja, ki zanimajo sodobno žensko in mater, bodisi da gre za vprašanje vzgoje, družinskega zdravja ali pa za ročne spretnosti. Vse štiri knjige so izredno bogato opremljene z barvnimi slikami in skicami. Prevajalci knjig so v prevodu upoštevali naše razmere in svoje delo prilagodili naši ženski.

FILM

PLOŠČE

kitajska četrt

Sovjetska Zveza je že precej časa odprta našim popevkarjem in mnogi od njih doživijo prav v tej socialistični državi uspeh, ki ga doma niso mogli doseči. Eden takih je tudi Bojan Kodrič, katerega velika plošča je izšla pri CBS. Na nji so posnetki 10 skladb, ki so doživele najlepši sprejem pri sovjetski publiki, za katero pravijo, da sicer ni preveč izbirčna, zna pa dobro ločiti slabo od dobrega. Za skladbe je značilno, da jih preveva vpliv ruske pesmi, težke, žalostne opojnosti in tudi razigranosti.

the bosses

Zgodovina jazza in njegov nastanek sta neločljivo povezana z glasbenim fenomenom, ki se mu pravi blues. Mnogi so že poskušali teoretično opredeliti to glasbeno vrsto, toda nobena definicija ne more zaobseči vsega bogastva, ki ga nosi v sebi blues. Najbolje je pač bluesu prisluhniti. In za to imamo lepo priložnost ob veliki plošči „The Bosses“. Na plošči so posnetki desetih bluesovskih skladb, ki jih izvajajo največja imena bluesa: Joe Turner, Count Basie, Eddie Lockjaw Davis, Ray Brown in drugi.

ZAPISKI IZ NOB

Med priljubljene televizijske oddaje sodijo vojne serije. Ugotoviti pa moramo, da je bila velika večina teh serij na naših ekranih tuje proizvodnje, zato je bila naša NOB v njih predstavljen ali zelo skopo, enostransko, ali pa sploh ni bila. Da bi to vrzel zapolnili, je sarajevska televizija sklenila posneti serijo v 17 nadaljevanjih, s katero bodo NOB in vojni dogodki v svetu predstavljeni na nam bolj primeren način. Scenarij za serijo, katere naslov bo „Zapiski iz osvobodilne borbe“, je napisal Arsen Diklić na podlagi vojnih beležk Rodoljuba Čolakovića. Te beležke so nastajale v času vojne, in so tako najbolj vereni dokument takratnega dogajanja. V vsaki nadaljevalki bodo nastopili tudi naši vojni strokovnjaki, ki bodo komentirali dogodke in dokumentarno filmsko gradivo.

V obdobju 1788 – 1795 je nastalo večje število simfonij znanega skladatelja Josepha Haydna. Na veliki stereo plošči, ki jo je izdala RTB, zasledimo posnetka Simfonije št. 91 v Es-duru in Simfonijo št. 103 v Es-duru v izvedbi simfoničnega orkestra bavarskega radia pod vodstvom Eugena Jochuma. Simfonijo št. 103 štejejo priznani glasbeni kritiki za najboljšo Haydno simfonično stvaritev. Tako avtor kot izvedba kažeta, da gre za ploščo, ki se jo splača kupiti.

višnja korbar

Jugoslovanska pevka Višnja Korbar je izdala novo veliko

KNJIGE

Novinarka Danielle Hunebelle je znano ime v svetovnem časnikarstvu. Sloves si je pridobila tudi s številnimi filmi in knjigami o znanih političnih osebnostih ali dogodkih. Med drugim je napisala knjigo o

amerškem „letečem ambasadorju“ Henriju Kissingerju. Povod za knjigo je dokaj banalen – novinarka je z njo hotela „sebe očistiti“ od obsedenosti; bila je namreč čustveno navezana na Kissingerja, zato se njeno pisanje bere skoraj kot ljubezenski roman. Po drugi strani pa nam pisateljica odkriva dokaj skrivnostni lik ameriškega politika iz tistih dni, ko še ni bil tako slavna osebnost. Knjigo „Moj prijatelj Kissinger“ je v prevodu Majde Capudja izdala mariborska založba Obzorja.

neravnodušni državljan

Pri Državni založbi Slovenije je izšla zanimiva knjiga „Neravnodušni državljan“, ki prinaša izbor člankov, razmišljanj in razčlemb Franceta Klopčiča. V knjigi so zbrani številni zapisi, ki so nastajali v dveh važnih obdobjih uveljavljanja delavskega razreda: od leta 1923 do 1930 ter v obdobju 1957 – 1973. Avtor je kot pisec reagiral na številna dogajanja v naši družbi, jih razčlenjeval in iskal

temeljna gibalna razvoja. Pri pisanju je kritičen in objektivni, zato bo knjiga zanimivo branje za vsakogar, ki ga zanimajo družbena vprašanja in prekaljevanje marksistične misli v praksi.

Znanstvena fantastika je priljubljena knjižna vrsta za mlade bralce, še posebno, ker nas tehnološki razvoj iz leta v leto vodi bliže k uresničevanju domišljije pisateljev. Pri Mladinski knjigi je izšla povest italijanskega pisatelja Giannija Padoana „Robinson v vesolju“, v kateri avtor prenaša osnovno temo

slavnega romana o brodolomcu Robinsonu v jutrišnji svet in vesoljski prostor. Pri pisanju uporablja Padoan pojme in imena, ki jih danes pozna že vsakdo, tako da pripoved daje mnogokrat vtis, kot da se dogaja že v sedanjem času.

Zgodovinsko obdobje narodnoosvobodilne borbe je obdelano že v mnogih knjigah, pa vendar je še veliko stvari, ki dobivajo obliko zaokroženega prikaza šele v sedanjem času. K takim prikazom bi lahko prišle knjige Frana Juriševiča „Partizansko gospodarstvo na Primorskem“, v kateri je avtor obdelal delovanje in organizacijo partizanskega sodelovanja z zaledjem v gospodarstvu in materialni podpori osvobodilnega boja. Knjigo je izdala koprška založba Lipa. Opremljena je s številnimi dokumentarnimi fotografijami in drugim zgodovinskim gradivom.

delo in pol

Za skromno izjavo: „Že od otroških let naprej sem velik ljubitelj knjig!“ se skriva ogromno, štiridesetletno delo, ki ga je upokojeni železničar France Vovk iz Novega mesta nesebično vložil v razširjenje knjig med Novomeščani, ki znajo ceniti pomen ljudske knjižnice šele slabo desetletje. „S knjižničarstvom sem se spoprijel“ že leta 1935, ko je bila ustanovljena železničarska javna knjižnica. Ob začetku vojne smo vse knjige spravili v zaboje; tam so ostale, dokler Italijani niso dovolili izposojanja knjig. Ljudje so malo brali, zato je bila knjižnica kmalu zaprta, tokrat do konca vojne. Šlo je za nekakšen knjižničarski kulturni molk, čeprav za slednjega sploh nisem vedel.“ Po osvoboditvi se je začela prava trnova pot pri obnovi knjižnice. V prostore je bilo vloženo in pokradenih veliko knjig; ostalo jih je samo okoli dva tisoč. Za te se je najprej našla sobica v hiši sedanjega sindikalnega sveta, kjer je Vovk naredil katalog in začel izposojati ob pomoči nekaj železničarjev. Kmalu so jih odpodili in znašli so se v nekdanjem Sokol-

skem domu, kjer so še danes neznanzi „kulturniki“ vlomili v knjižnico in pokradli domala vse knjige. Kljub temu Vovk s sodelavci ni obupal; začeli so znova in spravili skupaj okoli tisoč knjig. Spet so se znašli v hiši kot prvič po vojni in se ne dolgo zatem preselili nazaj v Sokolski dom, kjer se je zgodilo: „Spet so vlomili, omare podrli in prenesli v vežo sedanjega sindikalnega sveta, knjige pa razmetali po stopnicah Sokolskega doma, kjer so ležale šest mesecev. Dovolj smo imeli vseh brezobzirnosti in nerazumevanja, vse smo pustili.“ Čez pol leta sta se pri Vovku oglasila Mara Šlajpah (profesorica knjižničarstva na Pedagoški akademiji v Ljubljani) in Bogi Komelj, ravnatelj Študijske knjižnice Mirana Jarca, in ga pregovorila, da je zbral preostale knjige (Študijska knjižnica je dala narediti knjižne police, darovala precej svojih knjig in kupila novih za stari milijon dinarjev), jih katalogiziral in izposojal v Prosvetnem domu, nato na stari pošti, od leta 1962 dalje pa v nekdanjih prostorih Ljudske milice na Cesti komandanta Staneta.

„Zdaj nimamo več kakšnih posebnih težav. Od leta 1968 naprej dobiva knjižnica redno dotacijo (20.000 dinarjev od Študijske knjižnice), ki skupaj z izposojnino zadostuje za nakup skoraj vseh leposlovnih in splošno strokovnih knjig, ki izidejo pri nas. Na knjižnih policah je trenutno 9457 knjig, vsako leto pa jih kupimo več kot petsto. Naša „matična hiša“ je Študijska knjižnica Mirana Jarca, ki nam je omogočila, da delujemo na sodoben način (upravniki Komelj in pokojni prof. Dodič sta nam pomagala urediti knjige po mednarodni decimalni klasifikaciji), to je: vsak obiskovalec ima prost pristop do polic in si sam izbira knjige. Vpisanih imamo že 2940 obiskovalcev, toda knjige si jih izposoja manj, kajti nekaj jih je že pomrlo, drugi so se odselili ali ne prihajajo več.“ Obiskovalci v glavnem nimajo pripomb. Lani so si izposodili okoli 7000 knjig. V „zelje“ nam hodita študijska in pionirska knjižnica, toda zato nismo hudi, saj je vseeno, kje si kdo knjigo izposodi, važno je, da jo prebere. Ljudje berejo danes

nasploh zelo malo, pogosto pa se zgodi, da ravnajo s knjigami neodgovorno. Zgodilo se je že, da so bila iz knjig iztrgana cela poglavja, in tudi sicer ima knjižgovec precej dela s poškodovanimi knjigami. Kaj več bi se dalo reči tudi o tistih, ki knjig ne vračajo pravočasno ali pa jih, kljub opominom, sploh ne vrnejo.“ Ob pripetljajih, ki so spremljali Vovka s sodelavci vse do prostorov, ki jih danes napolnjujejo knjige ljudske knjižnice, je gotovo, da takega dela ne bi opravi vsak, ki je zgolj ljubitelj knjig. Vovkovo kljubovanje in pehanje, da bi ljudem lahko nudil bogastvo knjig, je lahko vzor vsem tistim, ki dandanes veliko govorijo, naredijo pa malo! Ljudska knjižnica v Novem mestu je čedalje bolj obiskana, zato bo prej ko slej prišel čas, ko bo morala biti odprta cele dneve. Potrebni bodo novi delavci, toda tako prizadevnega, kot je France Vovk, še dolgo ne bo. Sam sicer pravi, da ko bi moral začeti vse še enkrat, bi se raje umaknil, pa mu nič ne verjame mo!

D. RUSTJA

coprnice

„Mož iz Ajdovca (fare dobrnske): doktor „Navžil“ ali „Pavlek“ je doma iz srednj. Lipovca — uro od Žužemberka — roke in noge zna res popraviti „druzega pa nič“. Z zvonjenjem se oblaki točni odvrnejo, tudi s strelom, in to ne more drugače biti, kajti se strelja z blagoslovljenim prahom. Coprnice, pravijo, da so res, ali on ne ve; neka 12 letna deklina je v ajdovski podružnici poznala jih in naštele 15! razun ene bile so vse mlađe. Ali deklina, misli ta mož, je lagala. Pravijo tudi in to je tudi lahko mogoče, da znajo kunštovi ljudje podvreči kako bolezen in narediti sploh škodo človeku. — Ljudje izmišljujejo si vsega hudiča že; do vsake vaši bo že morala iti cesta — kadar bo to zgodilo se, napočil bo sodnji

dan. Včasih so vodile ceste le od mesta do mesta in takrat se je živelo dobro. Ves v čudu ga pobaram, če res misli, da so ceste kmetu škodne. On: gotovo da bolj škodne nego koristne. Sadja je v Ajdovcu dosti: sliv, hrušek in jabolk. Hruške so tepke ali vejnice, se suše ali tepkovec ne dela se iz njih. — Vode nimajo, le lužo in za hišno potrebo šterne, o hudi suši usahnejo, pa morajo hoditi strašno daleč po vodo — do 2 uri, ali taki primerljaji so redki, že 5 let ne primnijuje vode.“

Tako je Trdina vrgel vse v en koš: najprej je povedal nekaj o domačih zdravnikih — že takrat niso bili dosti prida ti mazači, ki so resničnim „dohtarjem“ odžirali kruh! — potem je pregledal število coprnice v ajdov-

škem koncu in na koncu se je spustil še na kmetijsko področje in spregovoril o tem, kako jih pesti pomanjkanje vode.

Najbolj zanimivo pa je v tem modrovanju, kako mož iz Ajdovca gleda na gradnjo cest. Se Trdina sam je bil že pred stoletjem začuden, kako si more kmet misliti, da so ceste škodljive. Misli si je preprost človek pač tako, kot je Trdina zapisal:

„Ko so vodile le od mesta do mesta, se je dobro živelo...“ In je morebitno slabše življenje pripisoval gradnji cest! In danes? V vsaki vsi bi radi imeli asfalt, povsod ljudje sami prispavajo, da bi le prišli do cest. Ceste odpirajo kraje v svet in jim prinašajo napredek. In zato jih tudi tako gradijo...

Ime februar je iz rimske besede februatio, kar pomeni očiščenje. Nekoč je beseda nosila simboličen pomen, saj je šlo za očiščenje od zimskih zlih duhov. Februar je bil zadnji mesec v nekdanjem rimskem koledarju in so mu v prestopnih letih dodajali prestopni dan, kar se je ohranilo do današnjih dni. Martin iz Loke je ta mesec imenoval sečan, leta 1775 so ga v Novi kranjski pratiki imenovali svičan, Metelko pa ga je v Novi pratiki za prestopno leto 1824 dokončno preimenoval v svečan. Slovenci v Reziji so ta mesec imenovali mali mesec, Potočnik ga je skušal preimenovali v talnik. Prvotno ime sečan so bržkone izpeljali iz glagola sekati, za današnji naziv pa bo najbrž držalo, da je dobil ime od sveč, ki v tem mesecu visijo s streh...

V teh dveh tednih bomo pričeli dvema luninima menama: 11. februarja ob 6.17 bo mlaj, 19. februarja ob 3.38 pa prvi krajec. Herschel nam za prvo lunino spremembo ponuja dež, če bo pihal severozahodnik, in sneg, če bo pihal vzhodnik; ob prvem kraju pa njegov ključ napoveduje sneg in vihar.

9. februarja je Apolonija, zavetnica zob in glave. Priporočali so se ji vsi tisti, ki so jih boleli

zobje. Komur ni pomagala ona, mu bo dva dni pozneje, 11. februarja, nedvomno pomagal pust, ljudski svetnik — veseljak. Pravijo, da bo vse leto stradal tisti, kdor se na pustni dan ne na je. Pust je bil nekoč praznik novega leta naših prednikov; zato tudi pustne šeme pobirajo darove v obliki hrane. Pust je čas, ko se zima preveša v pomlad: to dokazujejo tudi običaji, ko se pomlad bojuje z zimskimi duhovi zime. V Beli krajini ponekod še verujejo, da se bo dekletu, ki bo na pustni večer pometla izbo iz vseh štirih kotov proti sredini, še isto noč pokazal ženin. Kurent predstavlja pravzaprav simbol prešernosti in razbrzdaneosti in je podoben nekdanjemu grškemu Dionizu.

Pustnih šeg je ogromno, najbolj znane so tiste na Ptujskem polju, borovo gostuevanje, sprevoz s plovom, cerkljanska laufarija. Na Dolenjskem so bili pred leti še posebno prizadevni metliški gadje, zdaj pa pustne običaje v večjem obsegu častijo pravzaprav samo še v Mokronogu.

Sv. Valentin, ki ima ključ do korenin, pravijo, je prvi spomladin. Marsikje na Slovenskem se tudi na Valentina ženijo ptiči. Kdor hoče to ženitev videti, mora bos do grmovja, naj bo še tako mraz.

6.II.—19.II.

In pregovori? Ako je pretoplo svečana, malega travna bo še počivala brana; ako pa je svečana mraz, malega travna se pot obraz. Bodi Katarina (14.) ali kres, če je mrzlo neti les. Sv. Rotija (6.) navadno ima — vsako zimo največ snega. Bolje je volka v hlevu imeti, kakor se na soncu o svečnici greti. Oblačna svečnica, vesela kmetica. Bolje je svečana videti na polju volka kot v srjaci moža.

15. februarja: bo sonce vzšlo ob 7.06 in zašlo ob 17.27. Dan se bo torej podaljšal že na 10 ur in 37 minut.

In ko smo že opisali pust, ne smemo pozabiti še pepelnico sredo, ki po razposajenih norčijah prinese štiridesetdnevni post. Beseda izvira iz starodovskega obredja, ko so grešnike za pokoro oblekli v raševino in posuli s pepelom. Ponekod v Sloveniji na pepelnico sredo še pokopljejo pusta ali vlečejo ploho. Ploh, ki je bil nekaj tako sramoten za dekleta, so zvečine povsem opustili in tudi postne navade so celo pri tistih, ki se jih držijo, hudo omiljene. Kako pa bi tudi drugače: če bi se hoteli povsem držati posta, bi morali na pustni večer spiti tudi zadnji kozarec vina in pokaditi zadnjo cigareto — in se potem 40 dni postiti...

PRED MALIM MOSTKOM

„Grad Nailhof (ali bolje Neuhoft), po kranjsko Pred malim mostkom, leži na Srednjem Kranjskem, osem milj od glavnega mesta Ljubljane, od Novega mesta pa le za dober streljaj; stoji pa ob reki Krki,“ pravi za ta zanimivi gradič Valvasor in nadaljuje: „Nemško ime je grad dobil zaradi tega, ker je še nov; bil je namreč zgrajen šele v prejšnjem stoletju in ima potemtakem še nov videz. Kranjsko ime je grad prejel po kraju, kakor se je ta imenoval, preden so na njegovem mestu še karkoli pozidali. Ime gradu pa v našem jeziku pomeni majhen most, ki pelje čez potok Težko vodo, ki stoji tik pod gradom. Grad je sezidan na prijetnem kraju. Grajsko poslopje sicer ni veliko, vendar pa čedno in stoji na lepem kraju, v prijetnem sosedsstvu, kjer stoji skupaj več gradov. Temu gradu Neuhoft ali Nailhof ne manjka lepih polj, zelenih travnikov in dobrega sadja. Nekoč je bil grad last plemiča gospoda Wolfa Adama Mordaxa; po njegovi smrti pa ga je njegova žena, rojena pl. Dienersberg, prodala gospodu Sigmundu pl. Dienersbergu, in to pred približno sedmimi leti. Ta ima gradič še danes v lasti.“

Tako Valvasor, medtem ko Breckerfeld izčrpnje opisuje grad Pred malim mostkom: „Neuhof je podeželski gradič, zgrajen sredi prelepega vrta, in je od Novega mesta oddaljen komaj četrt ure. Lastniku nudi veliko užitkov podeželskega življenja, poleg tega pa tudi veliko udobnosti. Prav primerno bivališče nudi tistim, ki so potrebni telesnega in duševnega miru, njegova lega pa omogoča tudi kar najhitrejšo nabavo zdravil v novomeški apoteki, pa tudi do zdravnika ni daleč.“

K posebnosti kraja sodi nedvomno posebno lep razgled. Pred opazovalcem se razprostira prelepa pokrajina z grički, ki so namreščeni v obliki amfiteatra. Z desne strani se vije cesta, ki vodi iz Novega mesta v Toplice preko samotne pokrajine in ki gre mimo Neuhofta. Na levi se vije proti mestu Krka in v bližini gradiča se vanjo izliva potok Težka voda, ki žene številne mline. Nad potokom je lesen mostič. Vzdrževati ga morata obe gospostvi — Pred malim mostkom in Kamen.

Ako bi bile hiše, ki so na desni strani ceste proti Novemu mestu, lepše grajene in vrtovi bolj negovani in če bi bila cesta čista, bi bil sprehod od Novega mesta do sem velik užitek za vsakega sprehajalca. Sama cesta teče vzporedno z mestom, vmes se vije Krka. Na mestnem mostu je opaziti nenehen vrvež, vozniški se vrstijo v nepregledni vrsti, očem se kar naprej nudijo drugi predmeti: mesto, pokrajina z lepimi posestmi, cerkvicami, polji in gozdiki. Sprehajalec lahko opazuje pastirke s čredami na paši ali pri napajanju, ribiče, ki sedijo v svojih čolnih in preže na plen. Na kratko povedano: vsa okolica je prijetna in prijazna.

Sosedsstvo s Kamnom je tako blizu, da se ljudje lahko kličejo z okna na okno. Seveda bi bilo zelo neprijetno, če med sosedi ne bi vladala taka harmonija kot zdaj, ko se lastnika prav dobro razumeta. Grm. Poganci, Ruperc vrh, toplo kopališče v Toplicah in mnogo okoliških gradov tostran in onstran Krke prikimavajo ob prijateljskem sosedsstvu obeh gradičev.

Zelo verjetno je, da je Neuhoft postopoma zrastle do take veličine, kot tudi do take razsežnosti posestva. Prost je vseh cehov in zdi se, da je postal že kar nekakšen dominion. Obstajal je že v prejšnjem stoletju. Prvega lastnika oziroma tistega, ki je gradič dal postaviti, nisem mogel najti, ker ni ne ustnih ne pismenih izročil. Kronografski napis nad vhodnimi vrati se glasi: Aula nova otiosio Marti Venerique adulant extracta. Navedena je tudi letnica 1744. Tega leta je bil gradič prenovljen in dozdaj, in to po zaslugi višjega poročnika grofa Germanika von Petazzi, ki se je vrnil z uspešnih bojnih pohodov ter se oženil s svakinjo po bratu Benvenutu grofu Petazziju — namreč z ovdovelo grofico Schaerfenbersko, gospo Leopoldino, rojeno grofico von Heissenstann. Leta 1744 je bila še vedno zelo privlačna in mikavna. Zakonca sta se ovekovečila posebno z izgradnjo prelepe hišne kapele; nad oltarjem v tej kapeli visita grba obeh rodov. Poleg grbov je še kronografski zapis v latinščini, dva angela pa s trakom povezujeta oba grba. Na traku je napis, ki pravi, da ta grad, katerega prejšnja oblika je bila napačna in že skoraj uničena, sklepa zdaj obnovljen s trakom ljubezni oba zakonca.

Vsekakor bi napis bolj spadal na piramido na vrhu kot pa nad oltar, kjer se berejo maše. Starejšega lastnika gradu nisem mogel najti — le-ta naj bi bil baron Wolf Adam Mordax. Po njegovi smrti je gradič vdova Katarina Rosina prodala Siegmundu Dienersbergu, ta

pa ga je zadnjega decembra 1694 prodal podu Jobstu Ferdinandu baronu Gussich in njegovi soprogi Isabelli Gertrudi rojeni grofici von Lamberg. 1681. leta sta prodala Max Rudolf Kajetan, ki je svojo hišo 22. marca 1741 prodal grofu Hrabalu Paradeiserju in njegovi ženi. Ta dva gradiča 27. aprila 1744 psodala za 6.200 rintov Germanikusu grofu Petazziju. Ko je ta leta 1753 umrl, je njegova uzaševna vdova Leopoldina 4. marca 1754 gospostvo za 7.300 forintov prodala grofu Wolfu Nikolu von Auerspergu, lastniku gospostva Mokrice. Ta je grad prevzel 19. julija istega leta, vendar ga je moral po neki pravdi ustopiti gospej Mariji Terezi grofici Paradeiser, rojeni Petazzi. To se je zgodilo 1. maja 1755. Ta častljiva in spoštovana gospođa, vzgojena v najboljšem stilu, podkovanih tujih jezikih in sploh ženska najboljših tist, je na tem gradu leta 1764 preživela svoje najlepše dni, ki so bili vredni njene usode. Po njeni smrti so grad prodali Ludviku Aschu, čeprav se je grofovsko družina Paradeiser prodaji precej upirala. Grof Anton Paradeiser, stotnik pri infanterijskem regimentu Molke ga je sicer spet odkupil, vendar ga je dal kmalu v zakup Sigmundu Laurenzu von Illiaschitz. Ta je bil zakup gradu le 5 let, vendar dovolj dolgo, da je po gospostvo povsem uničil. Najboljša drevesa so propadla, vrtni zid je dobil grozne luknje, dvoriščne zgradbe so pogorele, grajske sobane ter sploh vsa zgradba so zelo poškodovane. Da bi se rešili tega zabluka, so grad spet prodali prejšnjemu lastniku, grofu Aschu. Grof Paradeiser se je sicer odpovedal lastniškim pravicam, ni pa jim odpovedala njegova sestra Maria Pietragrassa, ki je to pravico uveljavila leta 1790 in grad odkupila od gospoda Ascha za 7.300 forintov in ga 1792 dala v zakup podu Luschinu za 505 forintov na leto.

Sama lega posestva ima veliko prednosti in udobnosti. Vse je pri roki: vrt, gozd, travniki. Vinograd je na Trški gori ne spada pod noben ceh ter je oproščeno dajatev. K posestvu spada tudi livada Hoeningsteinu, ki je bila sicer dana v 12. letu zakup Ani Mariji Seelin, vendar je bila v logom v znesku 500 forintov spet odkupljena.

Vsa navedena zemljišča so v vaseh Gornji vas, Zgornje in Spodnje Kamenice, Gornji vas, Sentjošt in znašajo skupaj 16 hektarjev 19/60.

Že leta 1878 so začeli razmišljati, da nekeje v notranji Avstriji naredijo bolnišnico usmiljenih bratov. 1892 so se odločili, da bodo zgradili na Kranjskem. Odločili so se, da jo bodo uredili v gradu Pred malim mostkom — slovesno so jo odprli 1. januarja 1894 v navzočnosti takratnega kandidata župana Josipa Zurca. Še isti dan so v bolnišnico sprejeli prvega pacienta.

Grad Pred malim mostkom je znan po zategadelj, ker je v njem 14 let živela grofica Julija, velika Prešernova ljubezen. Grofica Julija, velika Prešernova ljubezen, žila se je z Josefom pl. Scheuchenstuelom, ki je bil predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu od 1850 do 1867. Julija, rojena 1. maja 1816, je umrla v Novem mestu 19. februarja 1864 in je pokopana na škofskem pokopališču.

Julija s Scheuchenstuelom ni imela lahkega življenja; bil je trd po značaju, zenski strog oblastnik, ki je s prostom Jernejem Arkom vladal javnemu življenju v Novem mestu. Ljudje so mu rekli „dolenjski Napoleon“.

Tudi Trdina je zanimalo življenje nesrečne Prešernove Lavre: 1858 se je iz Zagreba odpravil v Novo mesto, da bi jo videl. Ko je zvedel, da gre ob osmih k maši, jo je našel pol osmih čakal na mostu. Takole pravi „Dveh ljubich“: „Srce mi je začelo utripati silneje in silneje, izpreletavalo me je čustvo, neka poetična pobožnost, da bi jo pokleknil kar tam na mostu. Uprl sem se, oči in jo gledal tako pozorno in zamakneno, kakor še nikoli nobenega človeka. Obratno je bil blede in nežen, kar se le misliti more. Gledal sem jo samo nekoliko trenutkov, vendar se mi je začrtala podoba njena globoko v spomin, da bi mi je ne mogla brisati iz spomina niti Metuzaleмова leta tovarišico se je pomenkovala po nemški, je vpletala vmes tudi slovenske besede, po ljubljansko.“